

MASARYKOVA UNIVERZITA

Geografie obyvatelstva a sídel

Úvod do problematiky

Definice

- **Geodemografie** = společenská věda o obyvatelstvu.
X
- **Demografie** = zabývá se reprodukční lidských populací a studiem demo-sociálních systémů.

Nezkoumá však jednotlivé události v životě člověka (narození, úmrtí, sňatek...), tyto události jsou seskupovány do statistických jednotek, které jsou analyzovány hromadně.

Geografie obyvatelstva ≠ demografie?

- GO = jedna ze základních disciplín socioekonomické geografie, zabývá se:
 - vývojem prostorových struktur a jejich porovnáváním,
 - velikostí a rozmístěním obyvatelstva,
 - analýzou složení (struktury) obyvatelstva,
 - dynamikou obyvatelstva (přirozená měna, migrace, jiné druhy mobility),
 - hledáním kauzality populačních jevů a procesů,
 - demografie – zabývá se reprodukcí lidských populací a studiem demo-sociálních systémů, menší prostorový důraz, více biologický.

Předmět demografie

- **Soubor poznávající zákonitosti vývoje demograf. systémů.**
- Sledování podmínek a důsledků celého procesu.
- Dělení na:
 - dem. analýza (jednotlivé složky systému)
 - dem. metodologie (suma metod, statistika apod.)
 - teoretická dem. (zákonitosti mezi jevy)
 - historická dem. (historické prameny)
 - regionální dem. (regionální procesy a rozdíly)
 - dem. populace (aplikace v politice)

Základní pojmy

Demografické jevy

= významné události v lidském životě, které jako hromadné jevy utvářejí průběh demografické reprodukce.

- Nejvýznamnějšími demografickými událostmi jsou ***narození a úmrtí.***

Základní pojmy

Demografické procesy

- = změna stavu, který znamená pro člověka skutečný přechod z jednoho stavu do druhého.
- Každý z demografických procesů se projevuje demografickou událostí.

Základní pojmy

Populace

- = soubor jedinců určitého živočišného druhu žijících a reprodukcujících se v konkrétním čase v určitém vymezeném území.
- ▣ Populace se stále vytváří, jedinci v jedné populaci mají společnou řeč, kulturu, mentalitu...

Základní pojmy

Obyvatelstvo

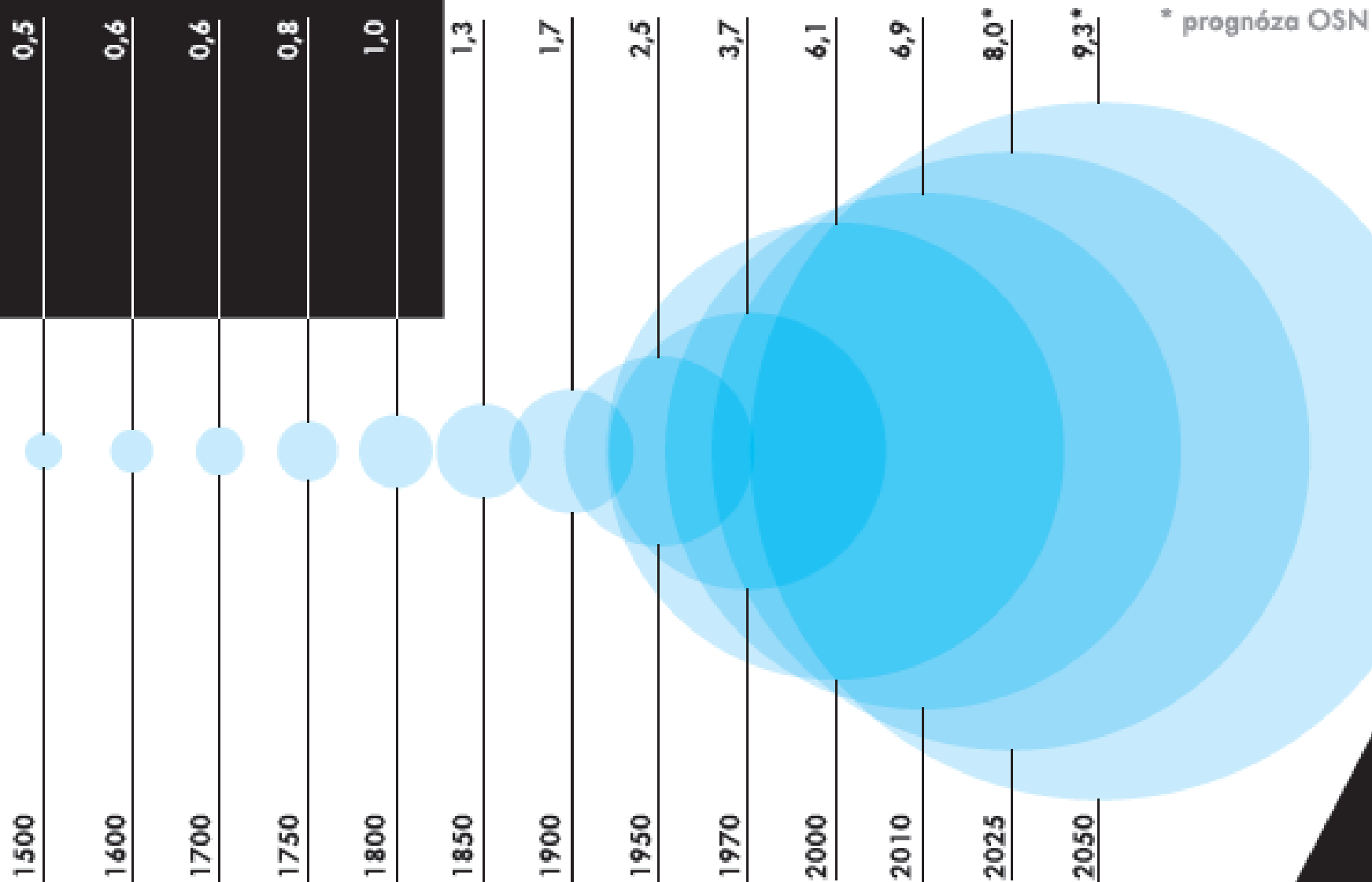
- ☒ = soubor lidí žijících na určitém území, který se zpravidla skládá z několika populací, národů nebo etnik.
- ☒ Mezi základní znaky obyvatelstva patří etnické a národnostní složení, prostorové rozmístění (struktura sídel), hustota osídlení, struktura podle pohlaví, věku, ekonomické aktivity, sociální příslušnosti, profese, zaměstnání, vzdělání, mateřského jazyka, náboženského vyznání, rodinné stavu...

Počet obyvatel

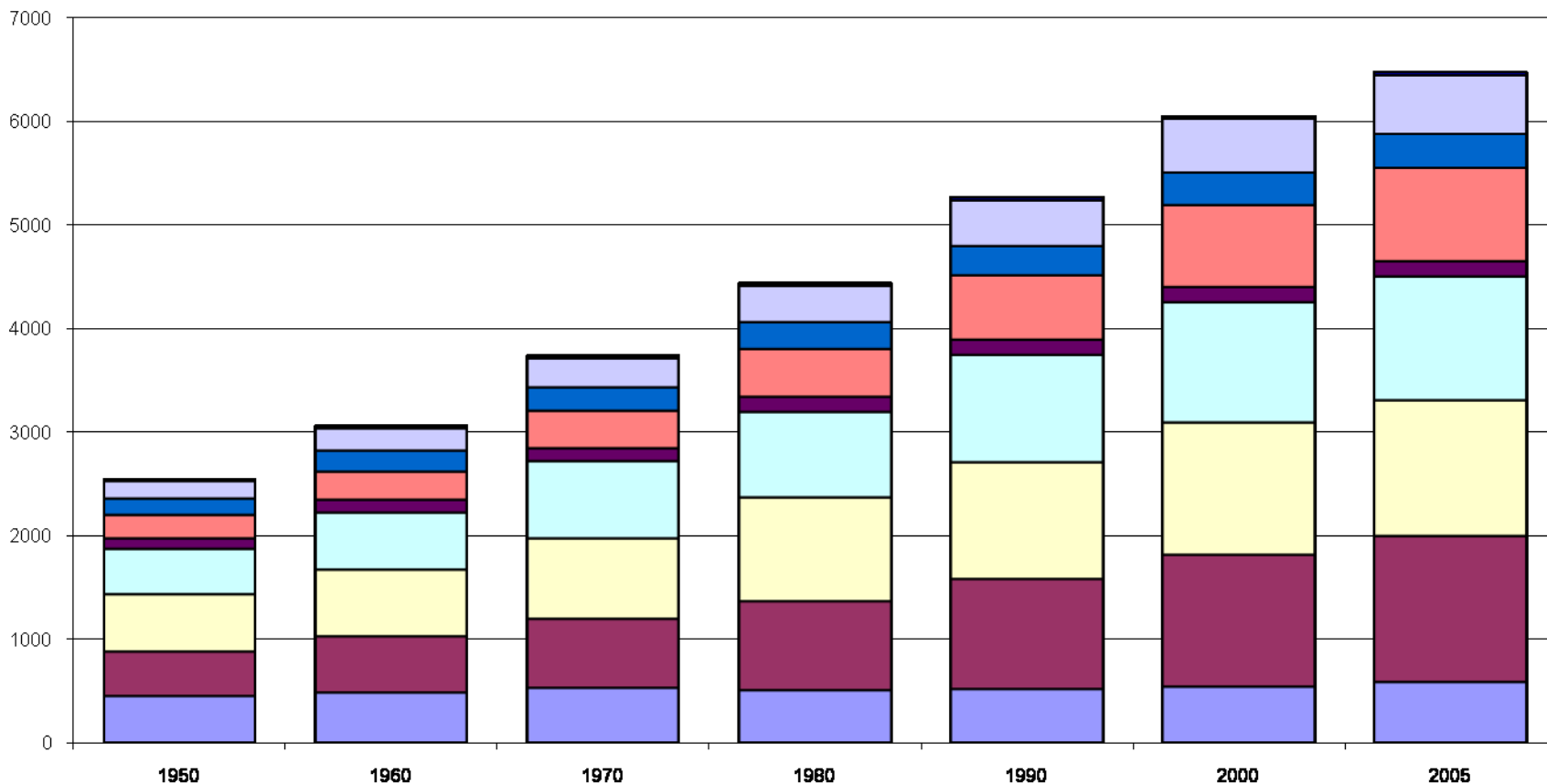
= stav obyvatelstva

- ❏ **Počáteční stav obyvatelstva:** počet obyvatel daného území k počátku sledovaného období, nejčastěji kalendářního roku, ale i pololetí, čtvrtletí, měsíce.
- ❏ **Střední stav obyvatelstva:** počet obyvatel daného území v okamžiku, který byl zvolen za střed sledovaného období.
- ❏ **Koncový stav obyvatelstva:** počet obyvatel daného území v okamžiku, kterým končí stanovené období. U kalendářního roku koncový stav obyvatelstva vyjadřuje počet obyvatel ve 24:00 hodin 31. prosince stanoveného roku.

VÝVOJ POČTU OBYVATEL ZEMĚ (v mld.)

Obyvatelstvo Světa po roce 1950 (v milionech)

Evropa bez Ruska

Indie, Pákistán, Bangladéš

Čína

Zbytek Asie bez Ruska

Rusko

Afrika

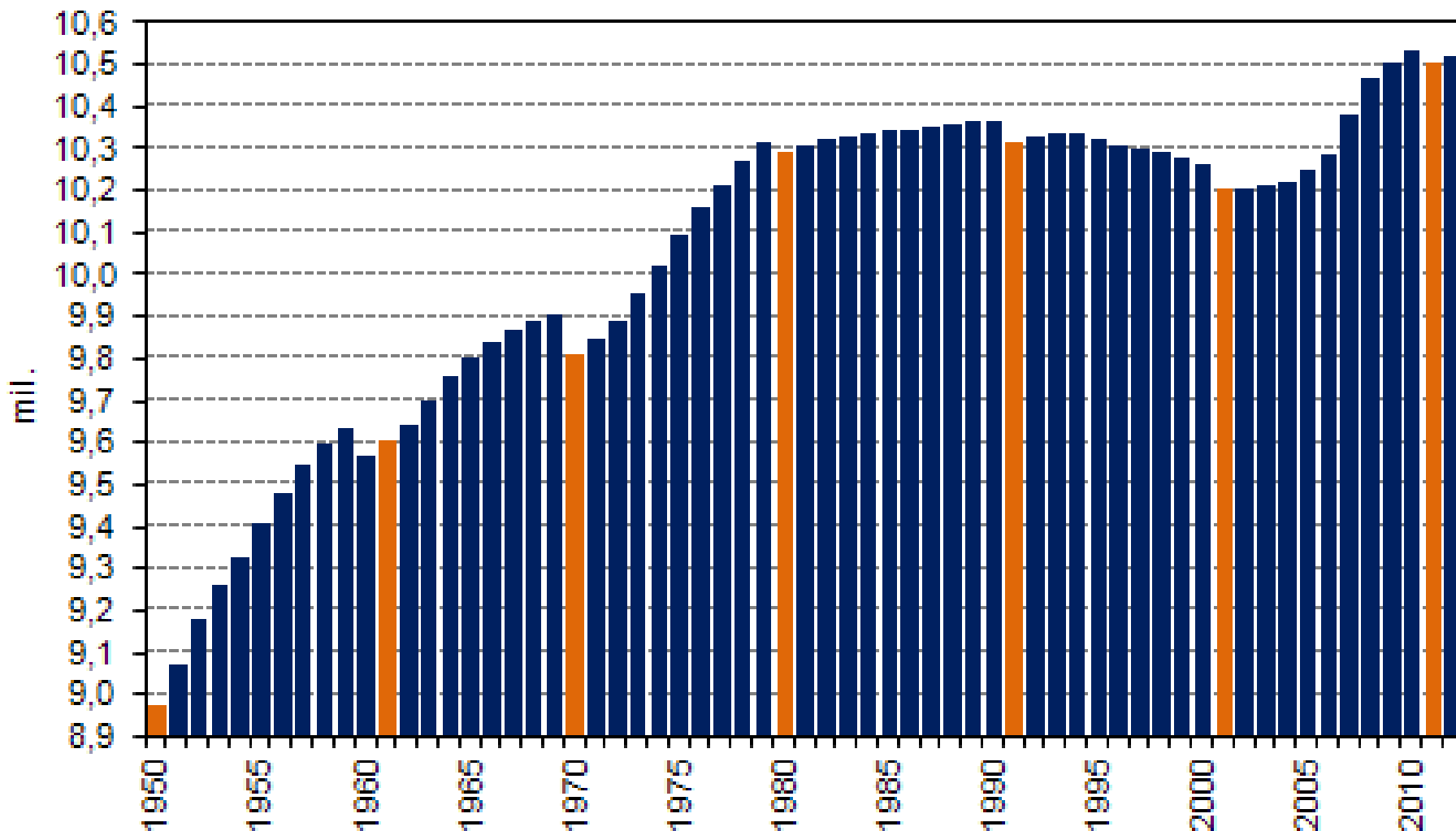
Severní Amerika

Latinská Amerika

Oceánie

Poř.	Země	Počet obyvatel	Hustota zalidnění (v km ²)
1	China	1,330,141,000	139.0
2	India	1,173,108,000	394.6
3	United States of America	310,233,000	33.9
4	Indonesia	242,968,000	134.1
5	Brazil	201,103,000	23.8
6	Pakistan	177,277,000	230.0
7	Bangladesh	158,066,000	1,214.3
8	Nigeria	152,217,000	167.1
9	Russia	139,390,000	8.5
10	Japan	126,804,000	347.9
11	Mexico	112,469,000	57.9
12	Philippines	99,900,000	335.0
13	Vietnam	89,571,000	288.9
14	Ethiopia	88,013,000	88.0
15	Germany	82,283,000	236.0
16	Egypt	80,472,000	80.8
17	Turkey	77,804,000	101.1
18	Congo (Dem. Rep.)	70,916,000	31.3
19	Iran	67,038,000	43.8
20	Thailand	66,405,000	130.0

Počet obyvatel v letech 1950-2012

Pozn.: Oranžovou barvou jsou vyznačeny roky konání sčítání lidu.

Demografická data

1. Sčítání lidu (Census)
2. Běžná evidence přirozené měny
3. Běžná evidence migrací
4. Zvláštní (výběrová) šetření (Mikrocensus, Agorcensus)
5. Populační registr (Registr obyvatelstva)

Sčítání lidu

- ❏ Nejstarší statistická akce v lidských dějinách.
- ❏ Probíhalo již v Babylonu (3 800 př. n. l.) – sčítal se i majetek.
- ❏ 500–499 př. n. l. v armádě Perské říše za účelem přidělení pozemků a placení daní.
- ❏ Sčítání probíhala i v Maurijské říši - Čanaka v díle Artašástra (cca 350–283 př. n. l.), které předepisuje sběr statistických údajů o obyvatelstvu, sloužící jako podklad pro státní daňovou politiku.
- ❏ Řím – kvůli stanovení daní -> populační census.

Sčítání lidu

- Bible popisuje tři sčítání:
 - Kniha Numeri popisuje Bohem přikázané sčítání - když Mojžíš vyváděl Izraelity z Egypta.
 - Král David nařídil sčítání - motivováno vojensky a ukazovalo nedostatek víry v Boha -> boží odplata.
 - V Evangelii podle Lukáše je dáván římský soupis lidu – cesta Josefa a Marie do Betléma
- Nejstarší dochovaný soupis obyvatelstva pochází z Číny z doby Dynastie Chan (2 n. l.) - 59,6 milionů lidí.
- Další dochovaný soupis pochází rovněž z dynastie Chan, z roku 140 n. l., kdy už bylo zapsáno pouze 48 milionů lidí.

Sčítání lidu

- ❖ První sčítání měly různé nedostatky – evidováni byli pouze muži, otroci se počítali mezi majetek.
- ❖ První soupis veškerého obyvatelstva s doprovodnými údaji (věk, pohlaví, rodinný stav, zaměstnání) proběhl v letech 1665-66 v Nové Francii (Quebec).
- ❖ Na poč. 18. století následovaly evropské státy - Island (1703), Švédsko (1749), Dánsko (1769), Polsko (1789), USA (1790), Anglie, Wales a Francie (1801).
- ❖ V polovině 19. století byly vytvořeny v Belgii první zásady sčítání lidu (**Adolf Lambert Quetelet**), což to vedlo k založení Mezinárodního statistického úřadu (www.cbs.nl/isi/).

Sčítání lidu

- ❏ Ve středověku doloženy záznamy z berního úřadu (14. a 15. století).
- ❏ 1702 tzv. solní sčítání.
- ❏ První sčítání na našem území 13. 10. 1753 patent Marie Terezie. Bylo stanoveno, že sčítání bude probíhat v tříletých intervalech, po duchovní i světské linii.
- ❏ Desetileté intervaly byly zavedeny roku 1869.
- ❏ V České republice jsou demografická data dostupná na Českém statistickém úřadu (ČSÚ, www.czso.cz).
- ❏ V současnosti provádí sčítání lidu ČSÚ, přičemž poslední sčítání proběhlo v březnu 2011 (<http://www.scitani.cz/slodb2011/redakce.nsf/i/home>).
- ❏ Rozhodným okamžikem byla půlnoc z 25. na 26. března 2011.
- ❏ Zákon č. 296/2009 Sb. o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011.

Metody sčítání lidu

- **Tradiční metoda** univerzálního sčítání založená na sběru dat v terénu v daném čase.
- Metoda **využití registrů** a dalších administrativních zdrojů.
- Kombinace registrů a tradičních metod.
- Kombinace registrů, dalších administrativních zdrojů a dalších zjišťování (**výběrových šetření**).
- Tzv. **“rotační” censu**.

Tradiční metoda

- Využívá většina zemí.
- Data jsou zaznamenávána do sčítacích listů prostřednictvím sčítacích komisařů, kteří zaznamenávají odpovědi respondentů nebo metodou sebesčítání.
- Krátká a dlouhá verze formuláře.
- Hlavní výhody:
 - poskytnutí obrazu za celou populaci za určité období,
 - sčítání pomocí sčítacího komisaře je jedinou metodou, která může být použita u negramotného obyvatelstva.
- Hlavní nevýhody:
 - komplikovanější než využití údajů z registrů, více složité a nákladné,
 - vyžaduje plnou informovanost a spolupráci veřejnosti.

Registry a administrativní data

- Musí existovat soubor základních registrů!
- Mezi tyto registry patří nejčastěji registr obyvatelstva, matriky, katastr nemovitostí, registr plátců daní, registr ekonomických subjektů, registr pracovních sil, registr nezaměstnaných, evidence plátců sociálního pojištění, důchodců a invalidních osob, adresní registr, zdravotní registr a jiné.
- Vždy legislativně upraveno právním předpisem.
- Hlavní výhody:
 - použití administrativních zdrojů snižuje náklady na sčítání
 - informace se shromáždí pouze jednou a zpracovávají se pouze ty datové položky, které se od minulého sčítání změnily
- Hlavní nevýhody:
 - registr musí být pravidelně aktualizován, což může být někdy problematické

Rotační census

- Užívána v současné době pouze ve Francii.
- S pomocí průběžného šetření, kdy se postupně sčítá vždy jen část populace, umožňuje získání aktuálních dat za delší období, nejen k rozhodnému okamžiku, jako je tomu u tradičního sčítání.
- Hlavní výhody:
 - vyšší frekvence aktualizace dat (ale pouze za část území, na celostátní úrovni to není možné)
 - relativní snížení zátěže na veřejnost
- Hlavní nevýhody:
 - již neobsahuje sečtení celé populace k jednomu rozhodnému okamžiku, což komplikuje srovnání mezi oblastmi, vzhledem k různým časovým údajům.

Sběr dat

- V terénu – listinná podoba.
- Prostřednictvím poštovních služeb.
- Sběr pomocí internetu (e-census).
- Datové schránky.
- Automatické telefonní rozhovory.

Obsah sčítání lidu

- Přítomnost v okamžiku sčítání
- Místo stálého pobytu, místo narození (bydliště matky v okamžiku narození)
- Pohlaví
- Věk
- Vztah k hlavě domácnosti
- Rodinný vztah
- Živě narozené děti (jen u žen)
- Gramotnost
- Nejvyšší dosažené vzdělání
- Ekonomická aktivita
- Odvětví (druh) vykonávané práce
- Postavení v zaměstnání
- *Ostatní položky, jako například občanství, náboženské vyznání, národnost apod. jsou volitelné.*

SČÍTACÍ LIST OSOBY

Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 probíhá na základě zákona č. 296/2009 Sb. Český statistický úřad Vás žádá o spolupráci formou vyplnění údajů do sčítacích formulářů, případně formou kontroly předvyplněných údajů. Ochrana individuálních a osobních údajů podle příslušných zákonů je zajištěna. Údaje budou využity výhradně ke statistickým účelům.

Vypíjíje sčítací komisar	IDENTIFIKACE	Číslo bytu	4 IDOB	Číslo domu	1 0 0 3 0 1	Pořadové číslo budovy	1	Vypíjíje sčítací komisar
	Okres	BLANSKO		Kód okresu	C 2 0 6 4 1			
	Obec	RUDICE		PSČ	6 7 9 0 6			
	Část obce	RUDICE		Sčítací obvod	5 9 9 0 0 5			
	Ulice			Číslo orient.				

PŘED VYPLNĚNÍM SČÍTACÍHO FORMULÁŘE SI, PROSIM, POZORNĚ PŘEČTĚTE POKYNY K VYPLNĚNÍ A PŘILOŽENÉ VYSVĚTLIVKY

K vyplnění formuláře použijte černou nebo modrou propisovací tužku. Z uvedených možností vyberte vždy pouze jednu odpověď, pokud není uvedena možnost více odpovědí.

Vybranou odpověď označte X; chybně označené pole zcela přeškrtněte a označte správně X. Text i číselné údaje zapisujte dle vzoru do určených vyplňovacích polí. Chybně napsaný údaj přeškrtněte a správný napište na volné místo u příslušné otázky.

Vzory vyplnění: X 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

A A A B C C D D E E E F G H I I J K L L M N N

O O O P Q R R S S T T U U U V W X Y Z Z

Příjmení LNĚNÍČKA

Jméno LIBOŘ

1. Rodné číslo	2. Datum narození	3. Pohlaví
/ /	/ / /	muž žena
U trojmístné koncovky nechte poslední políčko prázdné.		

4. Státní občanství ČR jiné máte-li jiné státní občanství, uveďte název státu bez státního občanství

5. Bydliště v rozhodný okamžik (26. 3. 2011) Uveďte, zda místo, kde skutečně bydlíte a kde jste členem domácnosti (bez ohledu na místo trvalého pobytu), je: na adrese uvedené v záhlaví formuláře jinde v České republice uveďte přesnou adresu

okres	
obec	
č.popis.	část obce
č.orient.	ulice
v jiném státě uveďte název	

6. Bydliště jeden rok před sčítáním (26. 3. 2010) Uvedou osoby narozené do 26. 3. 2010 včetně. v obci uvedené v záhlaví formuláře jinde v České republice uveďte kde

okres	
obec	
v jiném státě uveďte název	

7. Bydliště matky v době narození Uveďte, zda bydlíte Vaší matky v době Vašeho narození bylo: v obci uvedené v záhlaví formuláře jinde v České republice uveďte kde

okres	
obec	
v jiném státě uveďte název	

8. Rodinný stav svobodný/svobodná ženatý/vdaná rozvedený/rozvedená vdovec/vdova

9. Registrované partnerství trvalý zániklé rozhodnutím soudu zániklé úmrtím partnera/partnerky

10. Mateřský jazyk Je možné uvést dva jazyky. český slovenský romský polský německý znaková řeč jiný uveďte jaký

OTOČTE, PROSIM, A VYPLŇTE 2. STRANU FORMULÁŘE

A 3 H 2 1 8

449CE6FA

11. Národnost Uvedení údaje není povinné. Je možné uvést dvě národnosti.	
12. Náboženská víra Uvedení údaje není povinné. Při uvádění církve nebo náboženské společnosti registrované v ČR uveďte název dle vysvětlivek. věřící - hlásící se k církvi, náboženské společnosti uveďte ke které	
věřící - nehlásící se k žádné církvi ani náboženské společnosti bez náboženské víry	
13. Nejvyšší ukončené vzdělání Uvedou osoby 15leté a starší.	
bez vzdělání úplné střední všeobecné (s maturitou) bakalářské (Bc., BcA.)	
neukončené základní vzdělání úplné střední odborné (s maturitou) magisterské (Ing., MUDr., JUDr., PhDr., Mgr. aj.)	
základní vzdělání nástavbové studium (vč. pomaturitního studia) doktorské (Ph.D., ThD., DrSc., CSc.)	
střední vč. vyučení (bez maturity) vyšší odborné vzdělání (absolutorium)	
14. Obor vzdělání Uvedou osoby s vyšším než základním vzděláním (viz vysvětlivky).	
15. Počet živě narozených dětí celkem Uvedou pouze ženy 15leté a starší.	žádné jedno dvě více → uveďte počet dětí
16. Počet živě narozených dětí v současném (posledním) manželství Uvedou pouze ženy vdané, rozvedené nebo ovdovělé.	žádné jedno dvě více → uveďte počet dětí
17. Ekonomická aktivita	
ZAMĚSTNANÍ: zaměstnanci, zaměstnavatelé, samostatně činní, pomáhající pracující studenti a učni	
ženy na mateřské dovolené (28 nebo 37 týdnů), pokud před nástupem pracovaly pracující důchodci	
NEZAMĚSTNANÍ: hledající první zaměstnání ostatní nezaměstnaní	
EKONOMICKY NEAKTIVNÍ: nepracující důchodci ostatní s vlastním zdrojem obživy	
žáci, studenti, učni osoby v domácnosti, děti předškolního věku, ostatní závislé osoby	
Otázky č. 18, 19 a 20 vyplňují zaměstnaní podle současného a nezaměstnaní podle posledního zaměstnání. Ekonomicky neaktivní žáci, studenti a učni pokračují otázkou č. 21. Hledající první zaměstnání a ostatní ekonomicky neaktivní již další otázky nevyplňují.	
18. Zaměstnání	
19. Postavení v zaměstnání	
zaměstnanci podnikatelé bez zaměstnanců (OSVČ) pomáhající rodinní příslušníci	
podnikatelé se zaměstnanci (zaměstnavatelé) členové produkčních družstev	
20. Odvětví ekonomické činnosti Uveďte název podle hlavní činnosti zaměstnavatele (viz vysvětlivky).	
Otázky č. 21, 22, 23 a 24 o dojíždění/docházce do zaměstnání nebo školy vyplňují pouze zaměstnaní a žáci, studenti a učni. Pracující studenti a učni vyplňují údaje podle dojíždění/docházky do školy.	
21. Místo pracoviště nebo školy na stejné adrese, jaká je v záhlaví formuláře jinde v České republice uveďte kde	
okres	
obec	
č.p./č.o.	ulice
v jiném státě uveďte název	zaměstnaní bez stálého pracoviště
O každodenní dojíždě nebo docházce do zaměstnání nebo školy uveďte:	
22. Dopravní prostředek Uveďte dopravní prostředek/prostředky, které obvykle používáte při jedné cestě do zaměstnání nebo školy.	
autobus (kromě MHD) autobus - spolucestující motocykl	
městská hromadná doprava vlak jiný	
autobus - řidič kolo žádný (pouze pěšky)	
23. Doba trvání dojíždění/docházky Uveďte, jak dlouho Vám trvá jedna cesta do zaměstnání nebo školy.	
do 14 min. 15 - 29 min. 30 - 44 min. 45 - 59 min. 60 - 89 min. 90 a více min.	
Uveďte, jak často dojíždíte z obce svého bydliště do obce pracoviště:	
24. Frekvence dojíždění do místa pracoviště nebo školy denně týdně 1 - 2x měsíčně jinak	

Datum, jméno a příjmení osoby, která formulář vyplnila

DĚKUJEME VÁM ZA VYPLNĚNÍ SČÍTACÍHO LISTU OSOBY

BYTOVÝ LIST

Scítání lidu, domů a bytů v roce 2011 probíhá na základě zákona č. 296/2009 Sb. Český statistický úřad Vás žádá o spolupráci formou vyplnění údajů do sčítacích formulářů, případně formou kontroly předvyplněných údajů. Ochrana individuálních a osobních údajů podle příslušných zákonů je zajištěna. Údaje budou využity výhradně ke statistickým účelům.

Vyplnjuje sčítací komisiář		IDENTIFIKACE Číslo bytu 4 IDOB		Číslo domu 100301	Pořadové číslo budovy 1
Okres BLANSKO		Kód okresu C20641			
Obec RUDICE		PSČ G7906			
Část obce RUDICE		Sčítací obvod 599005			
Ulice		Číslo orient.			

PŘED VYPLNĚNÍM SČÍTACÍHO FORMULÁŘE SI, PROSÍM, POZORNĚ PŘEČTĚTE POKYNY K VYPLNĚNÍ A PŘILOŽENÉ VYSVĚTLIVKY
Slopec A je určen pro předvyplněné údaje z administrativních zdrojů, jsou-li k dispozici. Jestliže údaj není předvyplněn nebo neodpovídá současnému stavu, označte nebo zapíšte správný údaj ve sloupci B.
K vyplnění formuláře použijte černou nebo modrou propisovací tužku. Z uvedených možností vyberte vždy **pouze jednu odpověď**.
Vybranou odpověď označte **X**; chybně označené pole zcela přeškrtněte **■** a označte správně **X**. Text i číselné údaje zapisujte dle vzorů do určených vyplňovacích polí. Chybně napsaný údaj přeškrtněte a správný údaj napíšte na volné místo u příslušné otázky.

1. Způsob bydlení bytové domácnosti	
	A B
byt	☐
rekreační chata, chalupa	☐
nouzové obydlí, přístešší mobilní (pohyblivé) obydlí	☐
ubytovací zařízení	☐
2. Obydlenost bytu	
	A B
obydlen	☐
neobydlen z důvodu:	☐
změna uživatele	☐
slouží k rekreaci	☐
přestavba bytu	☐
dosud neobydlen po kolaudaci	☐
pozástalostní nebo soudní řízení	☐
nezpůsobilý k bydlení	☐
jiný důvod	☐
3. Právní důvod užívání bytu	
	A B
byt ve vlastním domě	☐
byt v osobním vlastnictví	☐
jiné bezplatné užívání bytu	☐
byt nájemní	☐
byt družstevní	☐
jiný důvod užívání bytu	☐
4. Velikost bytu - počet místností a plocha	
<i>Plochy zaokrouhlete na celá čísla.</i>	
Kuchyň, kuchyňský kout	A B
ano	☐
ne	☐
plocha kuchyně v m ²	☐
Obytné místnosti (bez kuchyně) s plochou 8 a více m ²	☐
počet místností	☐
celková plocha v m ²	☐
Obytné místnosti (bez kuchyně) s plochou 4 až 7,9 m ²	☐
počet místností	☐
celková plocha v m ²	☐
Ostatní prostory bytu	☐
celková plocha v m ²	☐

5. Poloha bytu v domě	
	A B
suterén, sklep	☐
přízemí	☐
přízemí a 1. poschodí	☐
1. poschodí	☐
2. poschodí	☐
3. poschodí	☐
4. poschodí	☐
5. poschodí	☐
6. poschodí	☐
7. poschodí	☐
vyšší poschodí, uveďte	☐
6. Plyn	
	A B
z veřejné sítě	☐
z domovního zásobníku	☐
bez plynu	☐
7. Vodovod	
	A B
v bytě - z veřejné sítě	☐
v bytě - domácí/soukromý	☐
mimo byt v domě	☐
bez vodovodu	☐
8. Teplá voda	
	A B
zdroj mimo budovu (dálkový)	☐
elektrický bojler, průtokový ohřivač	☐
plynový bojler, průtokový ohřivač	☐
solární zařízení	☐
jiný nebo kombinovaný zdroj	☐
bez teplé vody	☐
9. Způsob vytápění	
<i>Uveďte převládající způsob.</i>	
	A B
ústřední	☐
etážové (s kotlem v bytě)	☐
kamna (vč. akumulčních, WAW, přímotopů a krbů)	☐
jiný	☐

Vzory vyplnění: **X**

0123456789
AÁABCČDĎEEĚFGHI I
JKL LMNŇOÓOŐPQRŘS
ŠT ŤU ŮÚŮŮVWXYÝŽŽ

10. Energie používaná k vytápění	
<i>Uveďte převládající zdroj.</i>	
	A B
energie z kotelny mimo dům	☐
uhlí, koks, uhelné brikety	☐
dřevo, dřevěné brikety	☐
topné oleje, nafta	☐
zemní plyn	☐
propan-butan	☐
elektrina	☐
energie z tepelných čerpadel	☐
jiná (vč. solární, větrné apod.)	☐
11. Koupelna (sprchový kout)	
	A B
v bytě	☐
v bytě - domácí/soukromý	☐
mimo byt vlastní	☐
mimo byt společná	☐
bez koupelny	☐
12. Záchod	
	A B
splachovací v bytě	☐
splachovací mimo byt vlastní	☐
splachovací mimo byt společný	☐
bez splachování	☐
13. Osobní počítač a připojení k internetu	
<i>Uveďte, zda je Vaše domácnost vybavena osobním počítačem.</i>	
	A B
počítač s internetem	☐
počítač bez internetu	☐
bez počítače	☐

OTOČTE, PROSÍM, A VYPLŇTE 2. STRANU FORMULÁŘE

BYTOVÝ LIST

Scítání lidu, domů a bytů v roce 2011 probíhá na základě zákona č. 296/2009 Sb. Český statistický úřad Vás žádá o spolupráci formou vyplnění údajů do sčítacích formulářů, případně formou kontroly předvyplněných údajů. Ochrana individuálních a osobních údajů podle příslušných zákonů je zajištěna. Údaje budou využity výhradně ke statistickým účelům.

Vyplnjuje sčítací komisiář		IDENTIFIKACE Číslo bytu 4 IDOB		Číslo domu 100301	Pořadové číslo budovy 1
Okres BLANSKO		Kód okresu C20641			
Obec RUDICE		PSČ G7906			
Část obce RUDICE		Sčítací obvod 599005			
Ulice		Číslo orient.			

PŘED VYPLNĚNÍM SČÍTACÍHO FORMULÁŘE SI, PROSÍM, POZORNĚ PŘEČTĚTE POKYNY K VYPLNĚNÍ A PŘILOŽENÉ VYSVĚTLIVKY
Slopec A je určen pro předvyplněné údaje z administrativních zdrojů, jsou-li k dispozici. Jestliže údaj není předvyplněn nebo neodpovídá současnému stavu, označte nebo zapíšte správný údaj ve sloupci B.
K vyplnění formuláře použijte černou nebo modrou propisovací tužku. Z uvedených možností vyberte vždy **pouze jednu odpověď**.
Vybranou odpověď označte **X**; chybně označené pole zcela přeškrtněte **■** a označte správně **X**. Text i číselné údaje zapisujte dle vzorů do určených vyplňovacích polí. Chybně napsaný údaj přeškrtněte a správný údaj napíšte na volné místo u příslušné otázky.

1. Způsob bydlení bytové domácnosti	
	A B
byt	☐
rekreační chata, chalupa	☐
nouzové obydlí, přístešší mobilní (pohyblivé) obydlí	☐
ubytovací zařízení	☐
2. Obydlenost bytu	
	A B
obydlen	☐
neobydlen z důvodu:	☐
změna uživatele	☐
slouží k rekreaci	☐
přestavba bytu	☐
dosud neobydlen po kolaudaci	☐
pozástalostní nebo soudní řízení	☐
nezpůsobilý k bydlení	☐
jiný důvod	☐
3. Právní důvod užívání bytu	
	A B
byt ve vlastním domě	☐
byt v osobním vlastnictví	☐
jiné bezplatné užívání bytu	☐
byt nájemní	☐
byt družstevní	☐
jiný důvod užívání bytu	☐
4. Velikost bytu - počet místností a plocha	
<i>Plochy zaokrouhlete na celá čísla.</i>	
Kuchyň, kuchyňský kout	A B
ano	☐
ne	☐
plocha kuchyně v m ²	☐
Obytné místnosti (bez kuchyně) s plochou 8 a více m ²	☐
počet místností	☐
celková plocha v m ²	☐
Obytné místnosti (bez kuchyně) s plochou 4 až 7,9 m ²	☐
počet místností	☐
celková plocha v m ²	☐
Ostatní prostory bytu	☐
celková plocha v m ²	☐

5. Poloha bytu v domě	
	A B
suterén, sklep	☐
přízemí	☐
přízemí a 1. poschodí	☐
1. poschodí	☐
2. poschodí	☐
3. poschodí	☐
4. poschodí	☐
5. poschodí	☐
6. poschodí	☐
7. poschodí	☐
vyšší poschodí, uveďte	☐
6. Plyn	
	A B
z veřejné sítě	☐
z domovního zásobníku	☐
bez plynu	☐
7. Vodovod	
	A B
v bytě - z veřejné sítě	☐
v bytě - domácí/soukromý	☐
mimo byt v domě	☐
bez vodovodu	☐
8. Teplá voda	
	A B
zdroj mimo budovu (dálkový)	☐
elektrický bojler, průtokový ohřivač	☐
plynový bojler, průtokový ohřivač	☐
solární zařízení	☐
jiný nebo kombinovaný zdroj	☐
bez teplé vody	☐
9. Způsob vytápění	
<i>Uveďte převládající způsob.</i>	
	A B
ústřední	☐
etážové (s kotlem v bytě)	☐
kamna (vč. akumulčních, WAW, přímotopů a krbů)	☐
jiný	☐

Vzory vyplnění: **X**

0123456789
AÁABCČDĎEEĚFGHI I
JKL LMNŇOÓOŐPQRŘS
ŠT ŤU ŮÚŮŮVWXYÝŽŽ

10. Energie používaná k vytápění	
<i>Uveďte převládající zdroj.</i>	
	A B
energie z kotelny mimo dům	☐
uhlí, koks, uhelné brikety	☐
dřevo, dřevěné brikety	☐
topné oleje, nafta	☐
zemní plyn	☐
propan-butan	☐
elektrina	☐
energie z tepelných čerpadel	☐
jiná (vč. solární, větrné apod.)	☐
11. Koupelna (sprchový kout)	
	A B
v bytě	☐
v bytě - vlastní	☐
mimo byt společná	☐
bez koupelny	☐
12. Záchod	
	A B
splachovací v bytě	☐
splachovací mimo byt vlastní	☐
splachovací mimo byt společný	☐
bez splachování	☐
13. Osobní počítač a připojení k internetu	
<i>Uveďte, zda je Vaše domácnost vybavena osobním počítačem.</i>	
	A B
počítač s internetem	☐
počítač bez internetu	☐
bez počítače	☐

OTOČTE, PROSÍM, A VYPLŇTE 2. STRANU FORMULÁŘE

301339

631F09DA

631F09DA

301339

**Potvrzení o přijetí elektronického podání formuláře
Sčítací list osoby Sčítání lidu, domů a bytů 2011**

Potvrzujeme, že Vaše data, zasláná (den / čas)

28.03.2011 / 21:54:40

byla přijata ke zpracování pod kódem:

4D561ECEB5

Číslo formuláře:

449CE6FA

Pro potřeby evidence si můžete potvrzení o přijetí uložit do počítače.

Děkujeme Vám za spolupráci při Sčítání lidu, domů a bytů 2011.

Český statistický úřad

**Potvrzení o přijetí elektronického podání formuláře
Bytový list Sčítání lidu, domů a bytů 2011**

Potvrzujeme, že Vaše data, zasláná (den / čas)

28.03.2011 / 22:00:34

byla přijata ke zpracování pod kódem:

198F513E17

Číslo formuláře:

631F09DA

Pro potřeby evidence si můžete potvrzení o přijetí uložit do počítače.

Děkujeme Vám za spolupráci při Sčítání lidu, domů a bytů 2011.

Český statistický úřad

- Integrovaný záchranný systém
- Povodně – plány, krizový management
- Dopravní obslužnost
- Školské instituce
- Péče o seniory
- Vakcíny pro očkování dětí
- Nabídka a poptávka na pracovním trhu
- Peníze z/do EU
- Rozpočtové určení daní
- Mandáty v EP
- Hlukové studie
- Faktické bydliště
- Živnostníci, podnikatelé a firmy

Evidence přirozené měny

- ❑ Nejstarší matrika u nás pochází z 1. poloviny 16.století.
- ❑ Josef II. zavedl roku 1784 matriční patent, který vedením matrik pověřil světské úředníky.
- ❑ V současnosti se na matrikách měsíčně vypisují Hlášení o narození, o ukončení těhotenství, potratech a o úmrtí.
- ❑ Na matrikách v místě oddání se evidují sňatky, registrované partnerství.
- ❑ Rozvody eviduje Ministerstvo spravedlnosti.
- ❑ Kromě statistických ročenek lze některá data nalézt i na Ministerstvu zdravotnictví (nemocnost, sebevraždy, potraty) a v Demografické ročence OSN (mezinárodní statistika).

- ❑ Pro vedení evidencí jsou důležité přesné definice.

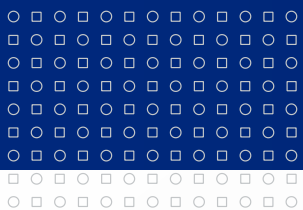
Matrika

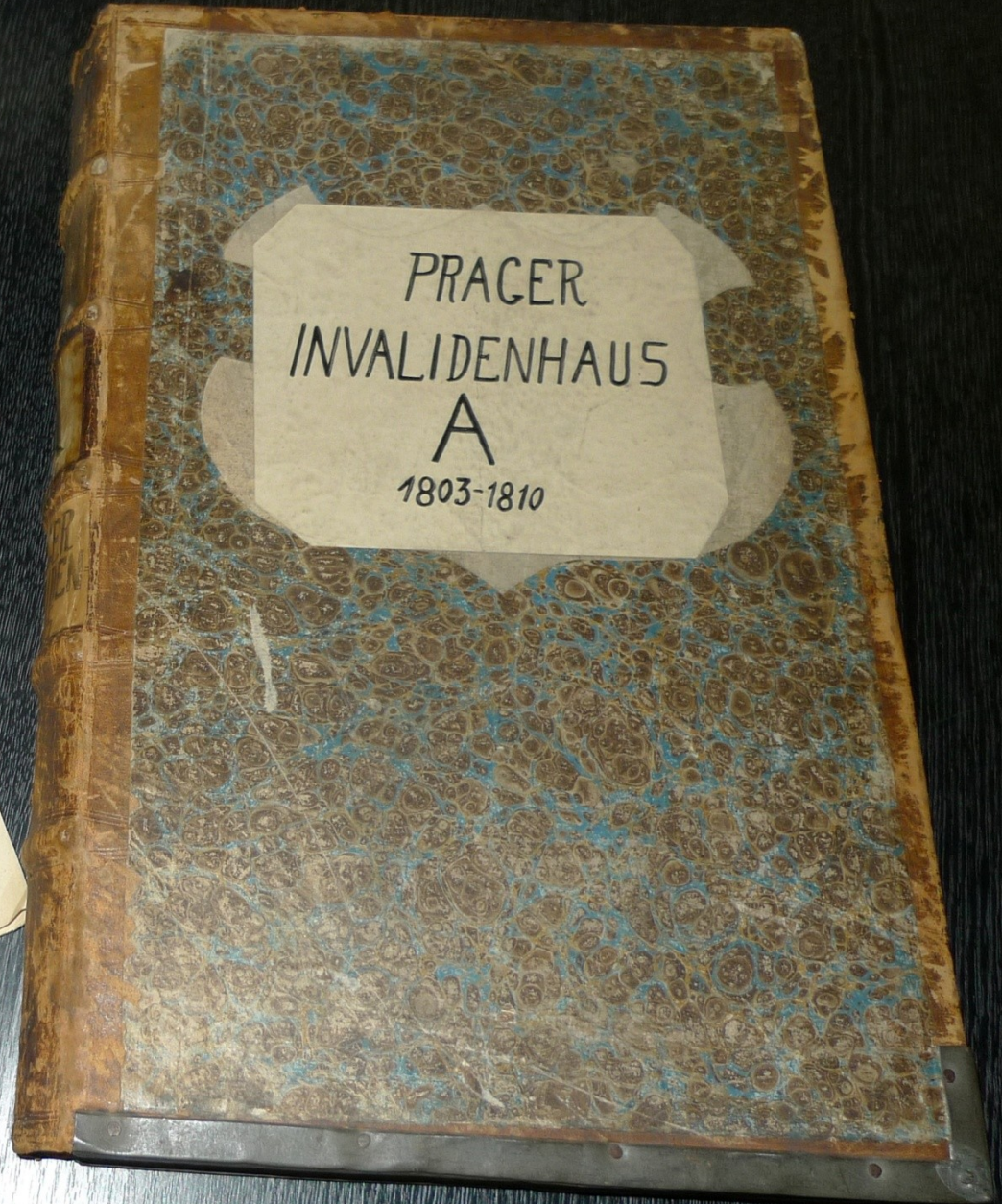
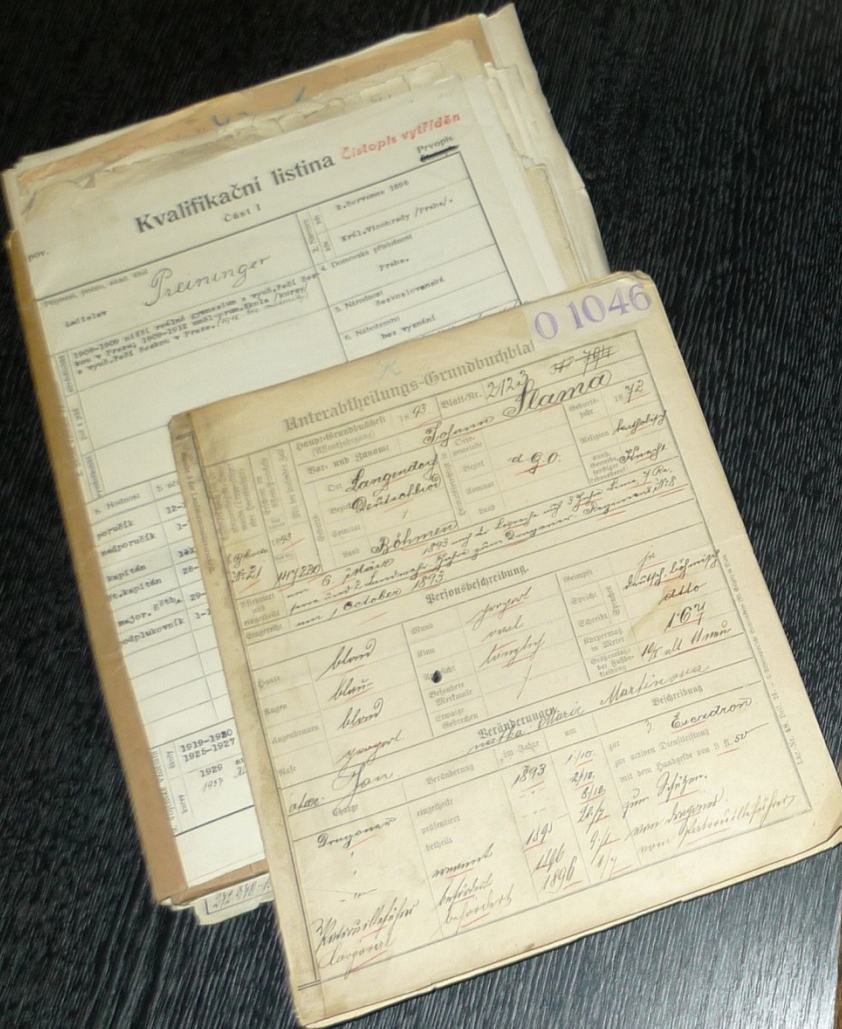
- ❏ Veřejně dostupné seznamy, nejčastěji jmen.
- ❏ Zákon č. 499/2004 Sb. o archivnictví a spisové službě (v úplném znění zákona č. 329/2012 Sb.).
- ❏ Vedou se na matričních úřadech na základě zákona č. 301/2000 Sb. a vyhláškou 207/2001 Sb.

- ❏ Živé matriky – na úřadech, evidují se 100 let
- ❏ Mrtvé matriky – uloženy v archivech.

- ❏ 1 městský (Archiv hlavního města Prahy), 5 státních oblastních (v Praze, Plzni, Třeboni, Zámrsku a Litoměřicích), 2 zemské (v Brně a Opavě)

- ❏ Specializované matriky – Židovské matriky jsou uloženy v Národním archivu v Praze, vojenské matriky pak ve Vojenském historickém archivu.

Matriční úřady

- ❏ Obecní úřad, úřad městské části nebo městského obvodu v územně členěných statutárních městech anebo újezdni úřad ve vojenských újezdech, vždy ale jen pro svůj vymezený územní obvod.
- ❏ Pozor na úřad městské části Brno-střed!
- ❏ Vede jak matriku pro tuto městskou část, tak tzv. zvláštní matriku pro narození, uzavření manželství, vznik partnerství nebo úmrtí českých občanů, ke kterým došlo mimo území České republiky.
- ❏ V ČR 1 287 matričních úřadů.

Kniha

zemřelý

Jmeno a příjmení, stav neb zaměstnání, volnosti pohřbu, při důkazech jména, příjmení, stav neb zaměstnání, volnosti pohřbu při ženách a vdovách jméno a příjmení, stav neb zaměstnání manžela.

Roč. měsíc a den	Místo úmrtí, číslo domu, okresní hejtmanskost	Průběh choroby	Věk	Místo pohřbení	Průběh choroby	Průběh choroby	Průběh choroby
1899 6. 8.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	76	Bydčovice	Encephalitis, hřbetní obratle	Č. 255	Bydčovice, kaple
1899 9. 11.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	82	Bydčovice	Chřestnatý zápal, hřbetní obratle	Č. 256	Bydčovice, kaple
1899 15. 12.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	16	Bydčovice	Parotiditida, hřbetní obratle	Č. 257	Bydčovice, kaple
1899 21. 23.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	16	Bydčovice	Parotiditida, hřbetní obratle	Č. 258	Bydčovice, kaple
1899 29. 26.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	85	Bydčovice	Chřestnatý zápal, hřbetní obratle	Č. 259	Bydčovice, kaple
1899 27. 10.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	68	Bydčovice	Chřestnatý zápal, hřbetní obratle	Č. 260	Bydčovice, kaple
1900 5. 10.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	87	Bydčovice	Spindlovitá horečka, hřbetní obratle	Č. 261	Bydčovice, kaple
1900 10. 12.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	88	Bydčovice	Chřestnatý zápal, hřbetní obratle	Č. 262	Bydčovice, kaple
1900 16. 12.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	66	Bydčovice	Chřestnatý zápal, hřbetní obratle	Č. 263	Bydčovice, kaple
1900 14. 17.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	14	Bydčovice	Chřestnatý zápal, hřbetní obratle	Č. 264	Bydčovice, kaple

zemřelých.

Roč. měsíc a den	Místo úmrtí, číslo domu, okresní hejtmanskost	Průběh choroby	Věk	Místo pohřbení	Průběh choroby	Průběh choroby	Průběh choroby
1899 6. 8.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	76	Bydčovice	Encephalitis, hřbetní obratle	Č. 255	Bydčovice, kaple
1899 9. 11.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	82	Bydčovice	Chřestnatý zápal, hřbetní obratle	Č. 256	Bydčovice, kaple
1899 15. 12.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	16	Bydčovice	Parotiditida, hřbetní obratle	Č. 257	Bydčovice, kaple
1899 21. 23.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	16	Bydčovice	Parotiditida, hřbetní obratle	Č. 258	Bydčovice, kaple
1899 29. 26.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	85	Bydčovice	Chřestnatý zápal, hřbetní obratle	Č. 259	Bydčovice, kaple
1899 27. 10.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	68	Bydčovice	Chřestnatý zápal, hřbetní obratle	Č. 260	Bydčovice, kaple
1900 5. 10.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	87	Bydčovice	Spindlovitá horečka, hřbetní obratle	Č. 261	Bydčovice, kaple
1900 10. 12.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	88	Bydčovice	Chřestnatý zápal, hřbetní obratle	Č. 262	Bydčovice, kaple
1900 16. 12.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	66	Bydčovice	Chřestnatý zápal, hřbetní obratle	Č. 263	Bydčovice, kaple
1900 14. 17.	obce Dobruška v. P. 11	obce Dobruška v. P. 11	14	Bydčovice	Chřestnatý zápal, hřbetní obratle	Č. 264	Bydčovice, kaple

In fidem publicam

Matrika SQL - [Kniha narození]

Matrika Narození Manželství Úmrtí Servis Okno Nápověda

Matrika Servis Ostatní

Základní údaje Matriční kniha Místo události Ostatní

Datum narození od 01.01.2000 do 31.12.2005 Pouze ročník 2005 Příjmení (a jméno) Rodné číslo

Zobr. i staré verze zápisu
 Jen uzavřené zápisy
 Jen neuzavřené zápisy

Vyhledat

Svazek	Řada	List	poř. č.	verze	Jméno	Příjmení	Rodné číslo	Datum nar.
1	1	15	15	1	Adéla	Adamcová	0552224564	22.02.2005
1	1	4	4	2	Jiří V2	Hovránek V2		01.02.2000
1	1	3	3	2	Jan v2	Hrdina v2	0411111234	11.11.2004
1	1	16	16	1	Josef	Klabačka	0504063211	06.04.2005

Detail listu List - dodat záznam Dopsat zápis Nový zápis Tisk Zavřít

spravce@IMUNIS

IDSvazek	Strana/list	Rok	Poř. číslo	Verze
<input type="text" value="1"/>	<input type="text" value="18"/>	<input type="text" value="2005"/>	<input type="text" value="18"/>	<input type="text" value="1"/>

Sňatek Ženich Nevěsta Svědci Záznamy a opravy před podpisem Podpis

Ženich

Jméno	Příjmení	Rozený	Rodné číslo
<input type="text" value="Miroslav"/>	<input type="text" value="Novák"/>	<input type="text" value="Novák"/>	<input type="text" value="511212145"/>
Datum narození	Datum text	Státní příslušnost	
<input type="text" value="12.12.1951"/> 	<input type="text"/>	<input type="text"/> 	
Stav	<input type="text"/>		

Otec Otec - adresa Matka

Otec ženicha

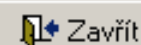
Jméno	Příjmení	Rozený	Rodné číslo
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Datum narození	Datum text	Státní příslušnost	
<input type="text"/> 	<input type="text"/>	<input type="text"/>	

Místo narození

Obec	Okres	Stát	Stát
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

OK

Zavřít

SLOVENSKÁ REPUBLIKA RODNÝ LIST

Č.:

V knihe narodení matričného úradu

zväzok ročník strana por.č. je zapísané

Deň, mesiac, rok narodenia a rodné číslo	
Miesto narodenia	
Meno a priezvisko	
Pohlavie	
Otec Meno a priezvisko, rodné priezvisko, deň, mesiac, rok a miesto narodenia, štátne občianstvo, rodné číslo	
Mama Meno a priezvisko, rodné priezvisko, deň, mesiac, rok a miesto narodenia, štátne občianstvo, rodné číslo	
Poznámky	

v

_____ meno a priezvisko matrikára

dňa

_____ podpis

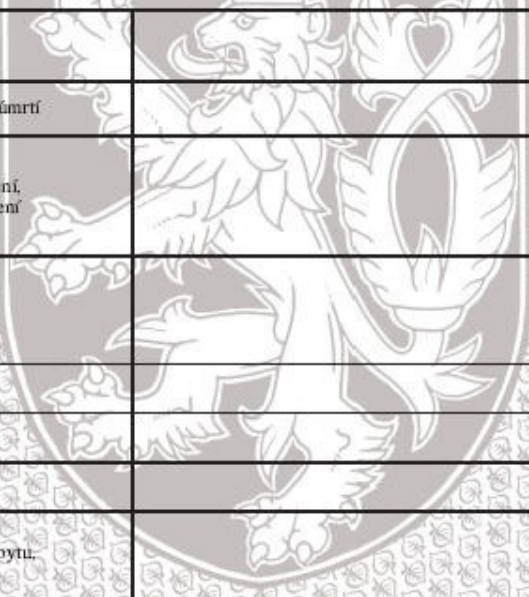
ČESKÁ REPUBLIKA

ÚMRTNÍ LIST

v knize úmrtí matričního úřadu

okres

ve svazku roč. list poř. č.

Místo úmrtí	
Den, měsíc a rok úmrtí	
Jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení	
Den, měsíc, rok a místo narození, okres/stát	
Osobní stav	
Rodné číslo	
Pohlaví	
Místo trvalého pobytu, okres/stát	
Partner/ka, jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení, rodné číslo	
Poznámka	

V

dne jméno, příjmení a podpis matrikáře

Měsíc _____ 200 ____

Statistické zjišťování je součástí Programu statistických zjišťování na rok 2004. Podle zákona č. 89/1995 Sb.,
 o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, je zpravodajská jednotka povinna poskytnout všechny požadované údaje.
 Ochrana individuálních dat je zaručena zákonem. Děkujeme za spolupráci.

Okres _____ Pořadové číslo (vyplňuje ČSÚ)

--	--	--	--	--

 01
 Obecní úřad _____
 Místo úmrtí (obec) _____
 Řadové číslo matriční _____
 Jméno a příjmení zemřelého _____

Datum úmrtí den, měsíc, rok

 2 0 0 02
 Datum narození den, měsíc, rok

 03
 Rodné číslo *)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

 04

Pohlaví 1-mužské 2-ženské

--	--

 05
 Stav 1-svobodný(á) 2-ženatý, vdaná 3-rozvedený(á) 4-ovdovělý(á)

--	--	--	--

 06
 Nejvyšší vzdělání 1-základní 2-střední bez maturity (vě. vyučení) 3-střední s maturitou 4-vysokoškolské

--	--	--	--

 07

Uvedte slovy: _____
 Státní občanství _____ (kóduje ČSÚ)

--	--	--	--	--	--

 08
 Trvalé bydliště okres _____ C Z

 09
 obec _____

--	--	--	--	--	--

 10
 ulice, č.p. _____
 Rodné číslo pozůstalého manžela *)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

 11

Příčina smrti podle pitvy (respektive podle nálezu lékaře)
 z Listu o prohlídce mrtvého _____
 I. a) nemoc (stav), která přímo vedla k smrti _____
 Diagnóza (čtyřmístný kód MKN-10)

--	--	--	--

b) předchozí příčiny _____ (kóduje ČSÚ)

--	--	--	--

 12
 c) prvotní příčina _____

II. Jiné závažné chorobné stavy a změny _____
 Šlo o pracovní úraz, náhodný úraz, vraždu, sebevraždu? (zaškrtněte a uveďte mechanismus smrti) _____ (kóduje ČSÚ)

--	--	--	--

 13

Byla vykonána pitva? 1-ano 2-ne

--

 14

U dětí zemřelých do 1 roku uveďte:
 Při úmrtí do 24 hodin délku života v hodinách, u starších kojenců kód 99

--	--	--	--	--

 15
 Kde nastalo úmrtí 1-v ústavu 2-doma 3-jinde

--	--	--

 16
 Porodní hmotnost (v gramech)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

 17

V _____ dne _____ 200 ____ podpis matrikáře(ky) _____

Vyplňte čísly všechny rubriky s výjimkou těch, které vyplňuje ČSÚ. Vytečkované řádky vyplňte čitelně slovy. Další pokyny pro vyplnění jsou uvedeny na zadní straně hlášení

*) Není-li možné zjistit, zejména u cizinců, je nutné vykonstruovat prvních šest míst z data narození. U devítimístných rodných čísel doplňte na desáté místo '0'.

Pokyny k vyplnění Hlášení o úmrtí (Obyv 3-12)

Prvotním dokladem je List o prohlídce mrtvého, doplněný o výsledek pitvy.

Soubor hlášení Obyv 3-12 za kalendářní měsíc zašle obecní úřad pověřený vedením matrik nejpozději pátý kalendářní den po skončení měsíce Českému statistickému úřadu v Praze.

Nenastal-li v průběhu kalendářního měsíce žádný případ, který je předmětem statistického zjišťování na úseku demografie (tj. uzavření manželství, narození, úmrtí), zašle obecní úřad nejpozději pátý kalendářní den po ukončení měsíce Českému statistickému úřadu tiskopis Negativní hlášení pro statistiku přirozeného pohybu obyvatelstva.

Příčina smrti se opíše přesně z Listu o prohlídce mrtvého a to, pokud byla provedena pitva, podle závěrečné diagnózy. Na hlášení je nutné opsat všechny diagnózy, uvedené v bodech I.a),b),c) a v bodě II. u tzv. vnějších příčin smrti musí být uveden mechanismus smrti. U zemřelých dětí mladších 1 roku musí být vždy vyplněny dodatkové položky.

Zásilka hlášení Obyv 3-12 musí být seřazena vzestupně podle řadových čísel matričních. V přiložené soupisce o obsahu zásilky je nutno uvést první a poslední řadové číslo matriční u souboru hlášení. První řadové číslo musí navazovat na poslední řadové číslo z předchozího měsíce. Pokud nebylo ve výjimečných případech možno odeslat některá hlášení např. proto, že k termínu odeslání nebyly známy důležité údaje, zašle matrika tato hlášení se souborem hlášení za následující měsíc a zařadí je jako dodatky na počátek souboru. Současně v soupisce uvede řadová čísla matriční dodatků z minulého měsíce a řadová čísla chybějící v zásilce hlášení z běžného měsíce. Případné dodatky za měsíc prosinec je třeba zaslat samostatně nejpozději do 10. ledna, aby mohly být zařazeny do zpracování za běžný rok.

HLÁŠENÍ O NAROZENÍ

Obyv 2 -12

Registrováno
ČSÚ ČV 26/04
ze dne 12.5.2003
IKF 492002

Statistické zjišťování je součástí Programu statistických zjišťování na rok 2004. Podle zákona č. 89/1995 Sb.,
o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, je zpravodajská jednotka povinná poskytnout všechny požadované údaje.
Ochrana individuálních dat je zaručena zákonem. Děkujeme za spolupráci.

Měsíc _____ 200 _____

Vyplní matrika:	Vyplní zdravotnické zařízení:
Obecní úřad _____	Okres _____
Řad.č.matriční _____	Místo narození (obec) _____
Jméno dítěte _____	Spisová značka _____
Příjmení dítěte _____	Porodní kniha _____
	Pořadové číslo (vyplňuje ČSÚ) _____
Datum narození hodina, minuta _____, _____	den, měsíc, rok _____ 2 0 0 _____
Rodné číslo dítěte _____	(vyplňuje matrika) _____
Pohlaví dítěte	1-mužské 2-ženské _____
Vitalita	1-živé 2-mrtvé _____
Porod Pořadí *) _____	1-1 dítě 2-dvojče 3-trojče 4-čtyřče _____
	Porodní hmotnost (v gramech) _____
	Porodní délka (v cm) _____
	Týden těhotenství _____
Státní občanství rodičů (uveďte slovy):	otec _____ (kóduje ČSÚ) _____
	matka _____ (kóduje ČSÚ) _____
Kolikáté dítě se matce narodilo (živé i mrtvé)	celkem _____
	v nynějším manželství _____
Datum narození předchozího dítěte	den, měsíc, rok _____
Stav matky 1-svobodná 2-vdaná 3-rozvedená 4-vdova	den, měsíc, rok _____
Datum sňatku rodičů	den, měsíc, rok _____
Nejvyšší vzdělání otce 1-základní 2-střední bez maturity (vč.vyučení) 3-střední s maturitou 4-vysokoškolské	_____
Nejvyšší vzdělání matky	_____
	Rodné číslo otce _____
	Rodné číslo matky _____
	Okres trvalého pobytu (kóduje ČSÚ) C Z _____
	Obec trvalého pobytu _____
Trvalé bydliště otce _____	matky _____
(uveďte jen v případě, pokud se liší od bydliště matky)	
okres _____	_____
obec _____	_____
část obce _____	_____
ulice, č.p. _____	_____

Údaje o rodičích dítěte	otec	matka
Jméno	_____	_____
Příjmení	_____	_____
Rodné příjmení	_____	_____
Datum narození	_____	_____
Místo narození: okres	_____	_____
obec	_____	_____

V _____ dne _____ 200 _____
podpis osoby hlášením povinné
razítko zdravotnického zařízení

Dohoda rodičů o jménu a příjmení dítěte

Příjmení (podle oddacího listu rodičů) _____
Jméno (podle dohody rodičů) _____
_____ podpis otce _____ podpis matky

Záznamy matriky

Rodný list vyhotoven dne _____
Převzal (datum, podpis) _____
Zaslán poštou dne _____

V _____ dne _____ 200 _____
podpis matrikáře(ky)

Zdravotnické zařízení, kde došlo k porodu nebo kde byly matka a dítě po porodu ošetřeny, vyhotoví hlášení dvojmo. Vyplní pravou část záhlaví, všechny údaje na přední straně formuláře s výjimkou rodného čísla dítěte a všechny údaje na zadní straně až po řádek "Záznamy matriky".

Údaje na zadní straně formuláře vyplní zdravotnické zařízení podle dokladů matky.

Předepsané rubriky na hlášení se vyplňují vepsáním číselného kódu, ostatní rubriky se vyplní slovy. Obě vyhotovení zašle zdravotnické zařízení první pracovní den po porodu obecnímu úřadu, pověřenému vedením matrik.

Obecní úřad pověřený vedením matrik vyplní levou část záhlaví a rodné číslo dítěte. Ostatní údaje prověří a případně doplní. Jedno vyhotovení hlášení zašle nejpozději pátý kalendářní den po skončení měsíce Českému statistickému úřadu v Praze.

Ne nastal-li v průběhu kalendářního měsíce žádný případ, který je předmětem statistického zjišťování na úseku demografie (tj. uzavření manželství, narození, úmrtí), zašle obecní úřad nejpozději pátý kalendářní den po ukončení měsíce Českému statistickému úřadu tiskopis Negativní hlášení pro statistiku přirozeného pohybu obyvatelstva.

V případech, kdy při porodu nebyla poskytnuta péče zdravotnickým zařízením, vyhotovuje celé hlášení o narození příslušný obecní úřad. Potřebné formuláře si vyžádá v nejbližší porodnici. Hlášení vyhotovuje dvojmo, jedno vyhotovení zašle Českému statistickému úřadu.

Zásilka hlášení Obyv 2-12 musí být seřazena vzestupně podle řadových čísel matričních. V příložené soupisce o obsahu zásilky je nutno uvést první a poslední řadové číslo matriční u souboru hlášení. První řadové číslo musí navazovat na poslední řadové číslo z předchozího měsíce. Pokud nebylo ve výjimečných případech možno odeslat některá hlášení např. proto, že k termínu odeslání nebyly známy důležité údaje, zašle matrika tato hlášení se souborem hlášení za následující měsíc a zařadí je jako dodatky na počátek souboru. Současně v soupisce uvede řadová čísla matriční dodatků z minulého měsíce a řadová čísla chybějící v zásilce hlášení z běžného měsíce. Případné dodatky za měsíc prosinec je třeba zaslat samostatně nejpozději do 10. ledna, aby mohly být zařazeny do zpracování za běžný rok.

Měsíc _____ 200 ____

Registrováno
ČSÚ ČV 11/05
ze dne 26.4.2004
IKF 494001

Statistické zjišťování je součástí Programu statistických zjišťování na rok 2005. Podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, je zpravodajská jednotka povinna poskytnout všechny požadované údaje. Ochrana důvěrnosti údajů je zaručena zákonem. Děkujeme za spolupráci.

Spisová značka _____

Pořadové číslo hlášení _____

Číslo soudu _____

Datum odesláni _____ den, měsíc, rok

Druh návrhu-neplatnost manželství

1-návrh podal muž	2-návrh podala žena	3-dvojit manželství	
4-přibuzenství	5-nedostatek věku	6-duševní porucha	

Počet jednání _____

Výsledek řízení

manželství rozvedeno:	1-proti návrhu muže	manželství nerozvedeno:	5-návrh zamítnut
	2-proti návrhu ženy		6-návrh vzat zpět
	3-souhlas obou		7-řízení zaniklo po přerušení
	4-manžel(ka) v cizině		8-vyslovena neplatnost manželství
			9-jinak

Důvod zamítnutí

1-lehkomyšlný poměr k manželství	2-zájem nezletilých	3-krátké nezávažné narušení	
4-odstranění narušujících příčin	5-jiné důvody		

Odvolání podal

1-navrhovatel	2-odpůrce	3-oba	
---------------	-----------	-------	--

Výsledek odvolání

1-potvrzeno	2-změněno	3-vzato zpět	4-jiný výsledek
-------------	-----------	--------------	-----------------

Datum uzavření manželství _____ den, měsíc, rok

Počet nezletilých dětí z manželství (žijících) _____

Poslední společné trvalé bydliště manželů

okres	_____	
obec	_____	
ulice, čp.	_____	

Následující údaje vyplňte pouze v případech, kdy řízení skončilo rozvodem manželství!

Datum narození

muže	_____ den, měsíc, rok	
ženy	_____	

Státní občanství

muže	_____ (kóduje ČSÚ)	
ženy	_____	

Nejvyšší vzdělání ¹⁾

muže	1-základní 2-střední bez maturity (včetně vyučení) 3-střední s maturitou 4-VŠ	
ženy		

Pořadí rozvodu

muže		
ženy		

Příčina rozvratu manželství na straně (nepřipustný souběh příčin u muže i ženy je kód 0)

muže		
ženy		

1-neuvážený sňatek 5-zlé nakládání, odsouzení pro trestný čin 9-ostatní příčiny
 2-alkoholismus 6-rozdíl povah, názorů a zájmů 0-soud nezjistil zavinění
 3-nevěra 7-zdravotní důvody
 4-nezájem o rodinu 8-sexuální neshody
 (včetně opuštění soužití)

Pokyny k vyplnění Hlášení o rozvodu (Obyv 4-12)

Zpravodajskou jednotkou je okresní (městský, obvodní) soud, u něhož bylo řízení o rozvodu nebo o neplatnosti manželství ukončeno nebo u kterého byl podán návrh na rozvod či prohlášení manželství za neplatné.

Předepsané rubriky s výjimkou těch, které vyplňuje ČSÚ, se vyplní číselnými kódy podle číselníků, uvedených na tiskopisu. Pokud manželé neměli za celou dobu trvání manželství společné trvalé bydliště, uveďte se v této rubrice trvalé bydliště navrhovatele. Úplnou adresu, včetně ulice a č. p. je nutné uvádět pouze v hl. m. Praze. Příčina rozvratu manželství se uvede podle zjištění soudu s použitím předtisknutého číselníku. Uvádí se základní (prvotní) okolnost, z níž ostatní zjištěné příčiny rozvratu vyplývaly.

Okresní (městský, obvodní) soud zasílá hlášení v jednom vyhotovení dvakrát měsíčně (nejpozději patnáctý a poslední kalendářní den v měsíci zjišťování) příslušnému krajskému soudu.

V _____ dne _____ 200 ____ podpis _____

Další pokyny pro vyplnění jsou uvedeny na zadní straně hlášení.

¹⁾ Poskytnutí údaje je dobrovolné.

Měsíc _____ 200 _____

Registrováno
 ČSÚ ČV 25/04
 ze dne 12.5.20
 IKF 491001

Statistické zjišťování je součástí Programu statistických zjišťování na rok 2004. Podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, je zpravodajská jednotka povinna poskytnout všechny požadované údaje. Ochrana individuálních dat je zaručena zákonem. Děkujeme za spolupráci.

Okres _____ (vyplňuje ČSÚ)
 Obecní úřad _____ Pořadové číslo _____
 Řadové číslo matriční _____
 Datum uzavření manželství _____ 02
 den měsíc rok

ŽENICH

NEVĚSTA

Jméno _____
 Příjmení _____
 Rodné číslo *) _____ 03
 Stav 1-svobodný(á) 3-rozvedený(á) 4-ovdovělý(á) 05
 Nejvyšší vzdělání 07
 1-základní 2-střední bez maturity (vč. vyučení) 3-střední s maturitou 4-vysokoškolské
 Státní občanství (uveďte slovy) _____
 (kóduje ČSÚ) _____ 09
 Trvalé bydliště okres _____
 obec _____
 ulice, č.p. _____
 okres (kóduje ČSÚ)

C	Z				
---	---	--	--	--	--

 11
 obec (kóduje ČSÚ)

--	--	--	--	--	--

 13
 Pořadí manželství 15
 U rozvedených a ovdovělých

--	--	--	--	--	--

 17
 uveďte datum rozvodu nebo den měsíc rok
 ovdovění

--	--	--	--	--	--

 den měsíc rok

V _____ dne _____ 200 _____
 podpis matrikáře(ky)

Vyplňte čísla všechny rubriky s výjimkou těch, které vyplňuje ČSÚ. Vytečkované řádky vyplňte čitelné slovy. Další pokyny vyplnění jsou uvedeny na zadní straně hlášení.

*) Není-li možné zjistit, zejména u cizinců, je nutné vykonstruovat prvních šest míst z data narození. U devítimístných rodných čísel doplňte na desáté místo '0'.

Pokyny k vyplnění Hlášení o uzavření manželství (Obyv 1-12)

Prvotními doklady jsou dotazník k uzavření manželství, vyplněný snoubenci a zápis o uzavření manželství, pořízený obecním úřadem.

Soubor hlášení za kalendářní měsíc zašle obecní úřad pověřený vedením matrik nejpozději pátý kalendářní den po skončení měsíce Českému statistickému úřadu v Praze.

Nenastal-li v průběhu kalendářního měsíce žádný případ, který je předmětem statistického zjišťování na úseku demografie (tj. uzavření manželství, narození, úmrtí), zašle obecní úřad nejpozději pátý kalendářní den po ukončení měsíce Českému statistickému úřadu tiskopis Negativní hlášení pro statistiku přirozeného pohybu obyvatelstva.

Zásilka hlášení Obyv 1-12 musí být seřazena vzestupně podle řadových čísel matričních. V příložené soupisce o obsahu zásilky je nutno uvést první a poslední řadové číslo matriční u souboru hlášení. První řadové číslo musí navazovat na poslední řadové číslo z předchozího měsíce. Pokud nebylo ve výjimečných případech možno odeslat některá hlášení např. proto, že k termínu odeslání nebyly známy důležité údaje, zašle matrika tato hlášení se souborem hlášení za následující měsíc a zařadí je jako dodatky na počátek souboru. Současně v soupisce uvede řadová čísla matriční dodatků z minulého měsíce a řadová čísla chybějící v zásilce hlášení z běžného měsíce. Případné dodatky za měsíc prosinec je třeba zaslat samostatně nejpozději do 10. ledna, aby mohly být zařazeny do zpracování za běžný rok.

Měsíc 200 ..

Registrováno
ČSÚ ČV 5/02
ze dne 25.6.2001
IFK 495002

(vyplňuje ČSÚ)

Datum narození	den, měsíc, rok	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	01
Rodné číslo		<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	02
Datum přihlášení k pobytu	den, měsíc, rok	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	03
Pohlaví	1-mužské 2-ženské									04
Stav	1-svobodný(á) 2-ženatý, vdaná 3-rozvedený(á) 4-ovdovělý(á)									05
Státní obč. (uveďte slovy)	<input type="text"/>	(kóduje ČSÚ)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	06
Nejvyšší vzdělání	1-základní 2-střední bez maturity									07
(od 15 let věku)	3-střední s maturitou 4-vysokoškolské									08
Důvod stěhování (uveďte jeden hlavní důvod)										09
1-změna pracoviště	2-přiblížení k pracovišti	3-učení, studium								
4-zdravotní důvody	5-sňatek	6-rozvod	7-bytové důvody							
8-následování rodinného příslušníka	9-jiný důvod									
Předchozí trvalé bydliště	okres	<input type="text"/>								
	obec	<input type="text"/>								
	ulice, č.p.	<input type="text"/>								
Stát (u přistěhovaných z ciziny)		<input type="text"/>								
(kóduje ČSÚ)	C Z	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	10-11
		<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	12
Nové trvalé bydliště	okres	<input type="text"/>								
	obec	<input type="text"/>								
	ulice, č.p.	<input type="text"/>								
Stát (u vystěhovaných z ciziny)		<input type="text"/>								
(kóduje ČSÚ)	C Z	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	13-14
		<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	15

Vyplňte čísla všechny rubriky s výjimkou těch, které vyplňuje ČSÚ.

Vytečkované řádky vyplňte čitelně slovy.

Další pokyny pro vyplnění jsou uvedeny na zadní straně hlášení.

Pokyny pro vyplnění Hlášení o stěhování (Obyv 5-12)

K tomuto statistickému zjišťování, které je součástí Programu statistických zjišťování na rok 2002, je zpravodajská jednotka povinná ze zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, v platném znění, poskytnout všechny požadované údaje. Ochrana individuálních dat je zaručena zákonem.

Zpravodajskými jednotkami, odpovídající za hlášení o stěhování (Obyv 5-12) jsou:

- ohlašovny pobytu pro případy stěhování občanů ČR z obce do obce na území ČR nebo stěhování občanů ČR z a do ciziny
- okresní úřadovny cizinecké a pohraniční policie ČR pro případy vnitřního i zahraničního stěhování cizinců a osob bez státního občanství

Za občany ČR vyhotovuje hlášení Obyv 5-12 ohlašovna pobytu v obci, do níž se občan přistěhoval z jiné obce v ČR nebo z ciziny, a ve které se hlásí k trvalému pobytu podle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech. Za občany, kteří se dlouhodobě stěhují mimo ČR, vyhotovuje hlášení ohlašovna pobytu v obci, kde měl občan ČR trvalé bydliště při odevzdání občanského průkazu do úschovy podle stejného zákona před vystěhováním do ciziny.

Za cizince - s povolením k trvalému pobytu na území ČR,
- s vízem nad 90 dní, jehož doba pobytu v ČR je delší než jeden rok,
- s azylem na území ČR,

který se stěhuje v rámci ČR do jiné obce, vyhotovuje hlášení Obyv 5-12 okresní úřadovna cizinecké policie příslušná okresu přistěhování.

Ostatní případy stěhování cizinců (povolení k trvalému pobytu na území ČR při příjezdu; první překročení doby pobytu 1 roku u cizinců s vízem nad 90 dní; udělení azylu; faktické vystěhování z ČR; ukončení platnosti víza bez jeho následného prodloužení nebo získání nového – „úřední vystěhování“) a také informace o získání občanství ČR jsou ČSÚ zasílány prostřednictvím automaticky generované exportní dodávky měsíčně každou okresní úřadovnou cizinecké policie prostřednictvím příslušné Krajské správy cizinecké policie a Krajské reprezentace ČSÚ.

Podrobnosti obou typů vykazování stěhování cizinců řeší příslušné interní pokyny orgánů služby cizinecké a pohraniční policie.

Hlášení musí být vyhotoveno za všechny osoby, tedy i za děti mladší 15 let a osoby zbavené způsobilosti k právním úkonům nebo jinak nezpůsobilé.

Zpravodajská jednotka může požádat občany, aby hlášení za sebe a své rodinné příslušníky vyplnili sami, nemůže to však od občanů vyžadovat.

Soubor hlášení Obyv 5-12 za kalendářní měsíc zašle zpravodajská jednotka první pracovní den následujícího měsíce na adresu:

ČSÚ - Odbor gesčního zpracování Praha, oddělení zpracování demografie
Sokolovská 142
186 04 Praha 8 - Karlín

Nenastal-li v kalendářním měsíci žádný případ stěhování, zašle zpravodajská jednotka tiskopis Negativní hlášení pro statistiku mechanického pohybu obyvatelstva čtvrtletně, vždy za příslušné měsíce daného čtvrtletí a to:

- v dubnu za leden, únor, březen
- v červenci za duben, květen, červen
- v říjnu za červenec, srpen, září
- v lednu následujícího roku za říjen, listopad, prosinec.

Běžná evidence migrací

- V České republice je evidence vnitřní migrace založena na povinném přihlašování k trvalému pobytu.
- § 10–12 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel.

To s sebou přináší problémy:

- Ne každý žije tam, kde je přihlášen.
- Kromě Prahy (respektive městských obvodů v Praze) se neeviduje stěhování uvnitř obcí.

Zvláštní výběrová šetření

- Zvláštní (výběrová) šetření (mikrocensus) se provádí u skutečností, které se nevyplatí zkoumat u celé populace.
- Proto se provádí šetření pouze u vybraného vzorku obyvatelstva, jehož výběr musí být reprezentativní (poměr jednotlivých složek obyvatel musí odpovídat skutečným poměrům).

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD
 Registrováno Č. Vlk 214/97 z 3. 12. 1996

MIKROCENZUS 1996

 Přílohy : Mc 96 - 1a
 Mc 96 - 1b

1. Identifikační údaje

101	Číslo kraje, okresu					106	Typ a velikost obce		
102	Číslo domácnosti (pagina)					107	Důvod nevyšetření domácnosti		
103	Číslo sčítacího obvodu					108	Dotazník o cestování		
104	Číslo strata					109	Počet osob v bytě		
105	Číslo obce					199	Kontrolní součet (ř.101 až 109)		

2. Údaje o společném hospodaření domácnosti a jejich příjmech

201	Hospodaří osoby bydlící v bytě společně ? Pokud společně nehospodaří všechny trvale bydlící osoby, uveďte čísla osob, které hospodaří samostatně, např. 1 + 2; 3 + 4 + 5					
202	Uveďte počet hospodařících domácností : 1, 2 nebo 3					
Čistý měsíční peněžní příjem domácnosti v roce 1996 (bez daně z příjmů a povinného pojištění, vč. vkladů, splátek půjček, alimentů apod.)						
203	Do kterého z níže uvedených příjmových intervalů byste zařadili měsíční příjem vaší domácnosti:			Hospodařící domácnost		
	1 - 2 000 Kč a méně	4 - 8 001 až 12 000	7 - 30 001 až 50 000	č. 1	č. 2	č. 3
	2 - 2 001 až 4 000	5 - 12 001 až 20 000	8 - 50 001 až 100 000			
	3 - 4 001 až 8 000	6 - 20 001 až 30 000	9 - 100 001 a více			
299	Kontrolní součet (ř. 202 a 203)					

3. Údaje o společném bydlení cenzových domácností

		a/ Soužití více CD v bytě		CD číslo		
				1	2	3
301	Vyhovuje společné bydlení ? (<i>tzv. soužití je chtěné</i>)	1 - ano	2 - ne			
302	V případě odpovědi "ne" uveďte hlavní důvod, proč domácnost nemůže získat vlastní byt					
	1 - v místě bydliště (nebo jinde, kde by chtěli bydlet) není požadovaný byt k dispozici - ani ke koupi, ani k nájmu					
	2 - finanční nedostupnost pořízení - byty jsou, chybí prostředky na jeho získání					
	3 - velké finanční náklady na jeho užívání - neměli by dost peněz na nájemné nebo splácení půjček					
4 - jiné důvody (vypíšte)						
b/ Bytové podmínky pro mladá manželství						
303	Pokud žije v bytě s rodiči (rodičem) mladá dospělá osoba, která chce uzavřít sňatek (založit faktické manželství), má možnost získat vlastní byt ?	1 - ano	2 - ne			
304	V případě odpovědi "ne" uveďte hlavní důvod					
	1 - v místě bydliště (nebo jinde, kde by chtěli bydlet) není požadovaný byt k dispozici - ani ke koupi, ani k nájmu					
	2 - finanční nedostupnost pořízení - byty jsou, chybí prostředky na jeho získání					
	3 - velké finanční náklady na jeho užívání - neměli by dost peněz na nájemné nebo splácení půjček					
4 - jiné důvody (vypíšte)						
399	Kontrolní součet (ř. 301 až 304)					

Záznam o průběhu šetření

	Den	Hodina	Mc	Cest.
1. návštěva				
2. návštěva				
3. návštěva				
Kontrolní návštěva				

Kódy pro vyznačení výsledku návštěv:

Mikrocenzus

- 1 - vyšetřená domácnost
- 2 - byt není obydlen
- 3 - cizí státní příslušník
- 4 - domácnost nezastizena
- 5 - odmítnuti - rodinné důvody apod.
- 6 - odmítnuti šetření jako takového
- 7 - nedokončený dotaz

Cestování

- Vyznačí se jen u vyšetřených domácností, vybraných pro šetření o cestování
- 1 - ano, všichni členové
 - 2 - ano, jen někteří členové
 - 3 - odmítnuti šetření o cestování

4) Jaký počet dětí v rodině považujete za ideální?

- a) Žádné
- b) 1
- c) 2
- d) 3
- e) 4
- f) jiná volba, napište: _____

5) Kolik dětí osobně plánujete?

- a) Žádné
- b) 1
- c) 2
- d) 3
- e) 4
- f) jiná volba, napište: _____

6) Jaký věk u sebe považujete za ideální k uzavření sňatku?

- a) 18-20
- b) 21
- c) 22
- d) 23
- e) 24
- f) 25
- g) 26
- h) 27
- i) 28
- j) 29
- k) 30
- l) více jak 30, napište: _____

7) Jaký věk u sebe považujete za nejvhodnější pro narození prvního dítěte?

- a) 18-20
- b) 21
- c) 22
- d) 23
- e) 24
- f) 25
- g) 26
- h) 27
- i) 28
- j) 29
- k) 30
- l) více jak 30, napište: _____

8) Jaký věk u sebe považujete za nejvhodnější pro narození posledního dítěte?

- a) 18-20
- b) 21
- c) 22
- d) 23
- e) 24
- f) 25
- g) 26
- h) 27
- i) 28
- j) 29
- k) 30
- l) více jak 30, napište: _____

9) Považujete manželství za nenahraditelnou instituci především z hlediska významu výchovu dětí?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne

Názory na manželství a rodinu mladých svobodných lidí v roce 2004

Pohlaví: _____ Věk: _____

1) Jakou formu partnerského soužití byste chtěli zvolit?

- a) soužití na zkoušku a potom sňatek
- b) přímo sňatek, bez předchozího soužití na zkoušku
- c) nesezdané soužití
- d) bez stálého partnera

2) Ke každé následující nabídce přiřaďte důležitost 1-5 (1-nejméně důležité, 5-nejvíce důležité), kterou pro vás v životě představují? Pozn.: hodnotu 5 můžete použít maximálně dvakrát, každou jinou hodnotu pak můžete zvolit maximálně třikrát. Některá z hodnot 1-5 nemusí být použita vůbec.

- a) mít co nejvyšší kvalifikaci a vzdělání _____
- b) mít čas na vlastní zájmy a koníčky _____
- c) mít zajímavou a užitečnou práci _____
- d) žít pro svou rodinu a děti _____
- e) mít úspěch a uznání _____
- f) mít čas na přátele _____
- g) mít hodně peněz a dobře si žít _____
- h) žít klidně bez rizik a napětí _____
- i) starat se o domácnost _____
- j) pracovat na zahradě, upravovat (stavět) byt, dům _____

3) Ženy odpovídají na otázku: Chtěla byste pracovat i při péči o dítě?

muži odpovídají na otázku: Chtěl byste, aby matka vašich dětí pracovala i při péči o dítě?

Pozn.: odpovězte na a), b) i c); odpovídejte pouze tehdy, jestliže dítě plánujete

- a) do 3 let
 - I. určitě ano
 - II. spíše ano
 - III. spíše ne
 - IV. určitě ne
- b) 3-6 let
 - I. určitě ano
 - II. spíše ano
 - III. spíše ne
 - IV. určitě ne
- c) nad 6 let
 - I. určitě ano
 - II. spíše ano
 - III. spíše ne
 - IV. určitě ne

Populační registr

- Registr obyvatelstva.
- Seznam všech obyvatel, který byl stále aktualizován, aby mohl poskytnout kdykoli informaci o stavu obyvatelstva = kartotéka obyvatelstva.
- § 3 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel.
- Na lístcích jsou zaznamenány informace z evidence přirozené měny a kartotéka tak byla průběžně aktualizována a udržována; také informace o změně bydliště jsou důležité pro fungování tohoto systému.
- Registr je porovnáván s výsledky sčítání lidu.
- V současné době je veden elektronicky.

Populační registr

- ☒ V informačním systému se vedou o občanech tyto údaje:
- a) jméno, příjmení, případně jejich změna, rodné příjmení,
 - b) datum narození,
 - c) pohlaví a jeho změna,
 - d) obec a okres narození a u občana, který se narodil v cizině, pouze stát narození,
 - e) rodné číslo,
 - f) státní občanství,
 - g) adresa místa trvalého pobytu (§ 10 odst. 1), včetně předchozích adres místa trvalého pobytu,
 - h) počátek trvalého pobytu, popřípadě datum zrušení údaje o místě trvalého pobytu,
 - i) zbavení nebo omezení způsobilosti k právním úkonům, j) zákaz pobytu a doba jeho trvání,

Populační registr

- V informačním systému se vedou o občanech tyto údaje:
- k) rodné číslo otce, matky, popřípadě jiného zákonného zástupce, v případě, že jeden z rodičů nemá rodné číslo, vede se datum narození,
 - l) rodinný stav, datum a místo jeho změny,
 - m) rodné číslo manžela, nebo jméno a příjmení manžela, je-li manželem cizinec, který nemá přiděleno rodné číslo,
 - n) rodné číslo dítěte,
 - o) osvojení dítěte [§ 7 písm. b)],
 - p) záznam o poskytnutí údajů (§ 8 odst. 6),
 - r) datum, místo a okres úmrtí a u občana, který zemřel v cizině, pouze stát úmrtí.

Populační registr cizinců

- V informačním systému se vedou o občanech tyto údaje:
- a) jméno, příjmení, případně jejich změna, rodné příjmení,
 - b) datum narození,
 - c) pohlaví a jeho změna,
 - d) místo a stát narození,
 - e) rodné číslo,
 - f) státní občanství,
 - g) druh a adresa místa pobytu,
 - h) číslo a platnost povolení k pobytu,
 - i) počátek pobytu, případně datum zrušení údaje o pobytu,
 - j) zákaz pobytu a doba jeho trvání,

Populační registr cizinců

- V informačním systému se vedou o občanech tyto údaje:
- k) rodinný stav, datum a místo jeho změny, jméno a příjmení manžela, rodné číslo nebo datum narození,
 - l) záznam o poskytnutí údajů (§ 8 odst. 6),
 - m) datum, místo a okres úmrtí, jde-li o úmrtí mimo území České republiky, pouze stát úmrtí.

Poskytování údajů

➤ §22 č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel:

- a) orgánům sociálního zabezpečení (údaje potřebné pro 1. výběr a vymáhání pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, 2. provádění důchodového pojištění (zabezpečení) a nemocenského pojištění (péče));
- b) orgánům rozhodujícím o dávkách státní sociální podpory a orgánům provádějícím kontrolní činnost údaje potřebné pro provádění státní sociální podpory;
- c) orgánům sociální péče a obcím údaje potřebné pro poskytování dávek nebo služeb sociální péče;
- d) úřadům práce údaje potřebné pro plnění úkolů při zabezpečování státní politiky zaměstnanosti.

Ukazatelé používané v demografii

- *Základní data* – získaná jednotlivými šetřeními, absolutní čísla.
- *Analytická data* – vznikají zpracování dat základních.
- *Předběžná x definitivní.*
- *Poměrná čísla extenzitní* – vyjadřují podíl nebo proporci zpravidla v procentech, používají se k vyjádření struktury celku.
- *Poměrná čísla intenzitní* – mají ve jmenovateli nositele událostí nebo jevů uvedených v čitateli, např. počet zemřelých na 1000 obyvatel.

Ukazatelé používané v demografii

- *Míry* – do jmenovatele se používá průměr jednotek z krajních stavů časového intervalu nebo rovnou průměr jednotek ze středu intervalu, např. střední stav obyvatelstva, který se počítá k 1.7. každého roku.
- *Kvocienty* – mají ve jmenovateli celý exponovaný soubor jednotek, u kterých sledovaná událost může nastat, bere se počet jednotek na počátku časového intervalu, kvocienty mají charakter pravděpodobnosti.
- *Poměrná čísla srovnávací (indexy)* – podíl dvou absolutních čísel vymezených odlišně časově nebo prostorově, např. podíl počtu obyvatel v různých letech nazveme indexem růstu obyvatel.

Ukazatelé používané v demografii

- ❑ Obecné (celkové) - zahrnují celou populaci.
- ❑ *Diferenční* nebo *specifické* – zahrnují pouze část. Specifické jsou vztaženy vzhledem k věku (specifické míry úmrtnosti podle věkových skupin), diferenční jsou vztaženy vzhledem k sociální nebo národnostní příslušnosti (diferenční plodnost žen podle vzdělání).
- ❑ Společnou proměnnou všech demografických ukazatelů je **čas**. Jednak rozlišujeme přesné časové určení události (zemřelí podle data narození) a její časovou vzdálenost od události předchozí (zemřelí podle dosaženého věku).

Prostorové aspekty obyvatelstva

Výchozí teze

- ❏ Prostorovost se považuje nejen za jeden z významných aspektů poznávání všech jevů a procesů geografie obyvatelstva.
- ❏ Jednou z hlavních charakteristik v rozmístění obyvatelstva na Zemi je mimořádná nerovnoměrnost.
- ❏ Území, které je člověkem osídlené a hospodářsky využíváné – **ekumena** zaujímá asi 43 % souše 64 mil. km².
- ❏ Území na Zemi trvale neosídlené a hospodářsky nevyužívané lidmi - **anekumena** (pouště, zaledněná území, vysokohorské oblasti apod.).
- ❏ Území osídlené dočasně (např. pastva dobytka) – **subekumena** nebo **semiekumena** (37 % souše, asi 55 mil. km²).

Základní ukazatel

Hustota zalidnění

- Významná strukturní charakteristika území, která poskytuje možnost jak pro prostorové, tak i časové srovnání rozmístění obyvatelstva.

2 ukazatele:

- Obecná hustota zalidnění
- Specifická hustota zalidnění

Obecná hustota zalidnění

- **Ukazatel absolutní**
- Počet obyvatel (O) a plocha území (P):

$$h = \frac{O}{P}$$

Specifická hustota zalidnění

Ukazatel relativní

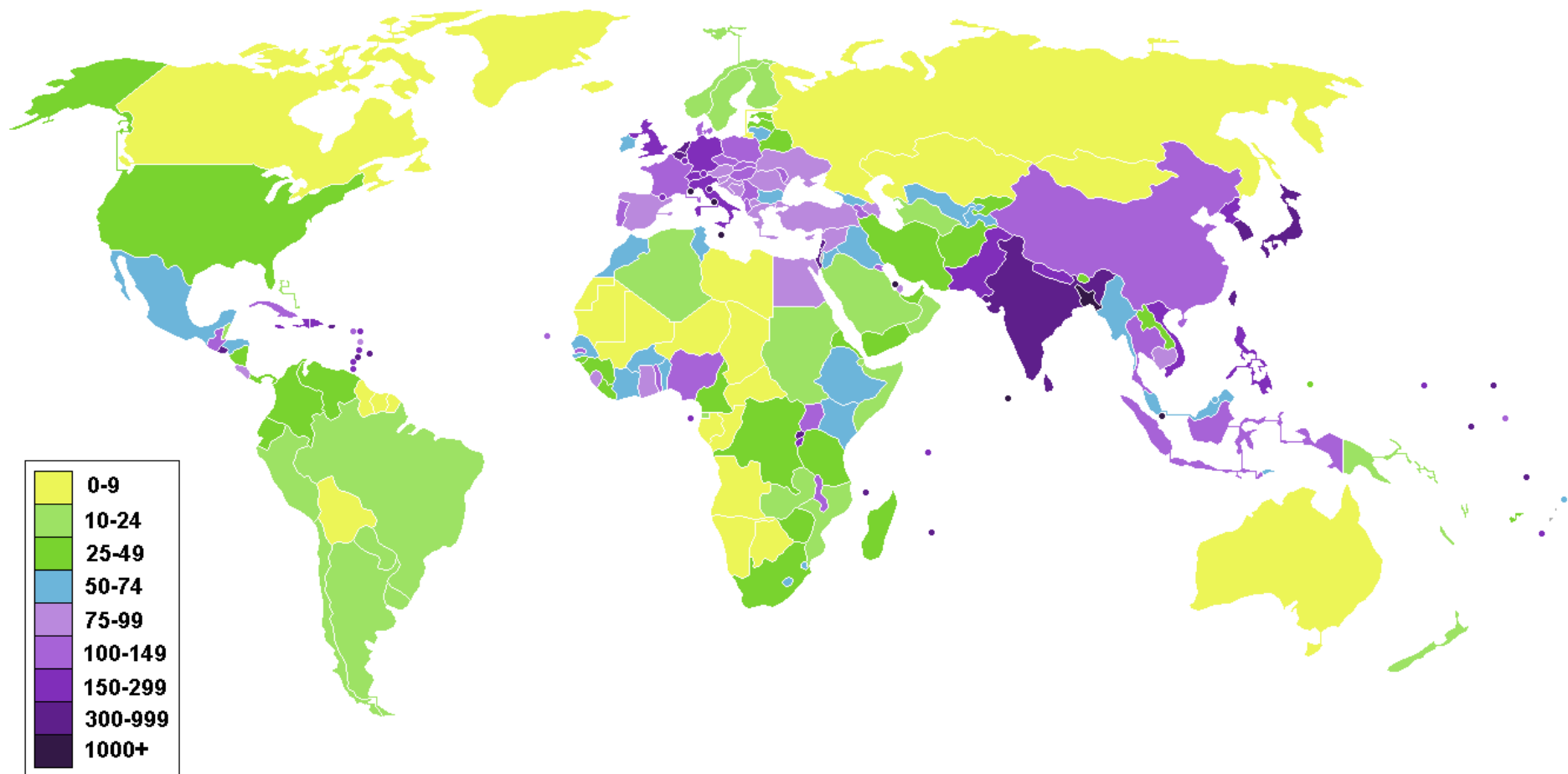
- ❑ Fyziologická hustota: celková populace / plocha orné půdy.
- ❑ Zemědělská hustota: zemědělská populace / plocha zemědělské půdy.
- ❑ Rezidenční hustota: městská populace / plocha obytné zástavby ve městě.
- ❑ Urbánní hustota: městská populace / rozloha města
- ❑ Ekologické optimum: Hustota zalidnění, která je únosná pro přírodní zdroje oblasti.

Hustota zalidnění

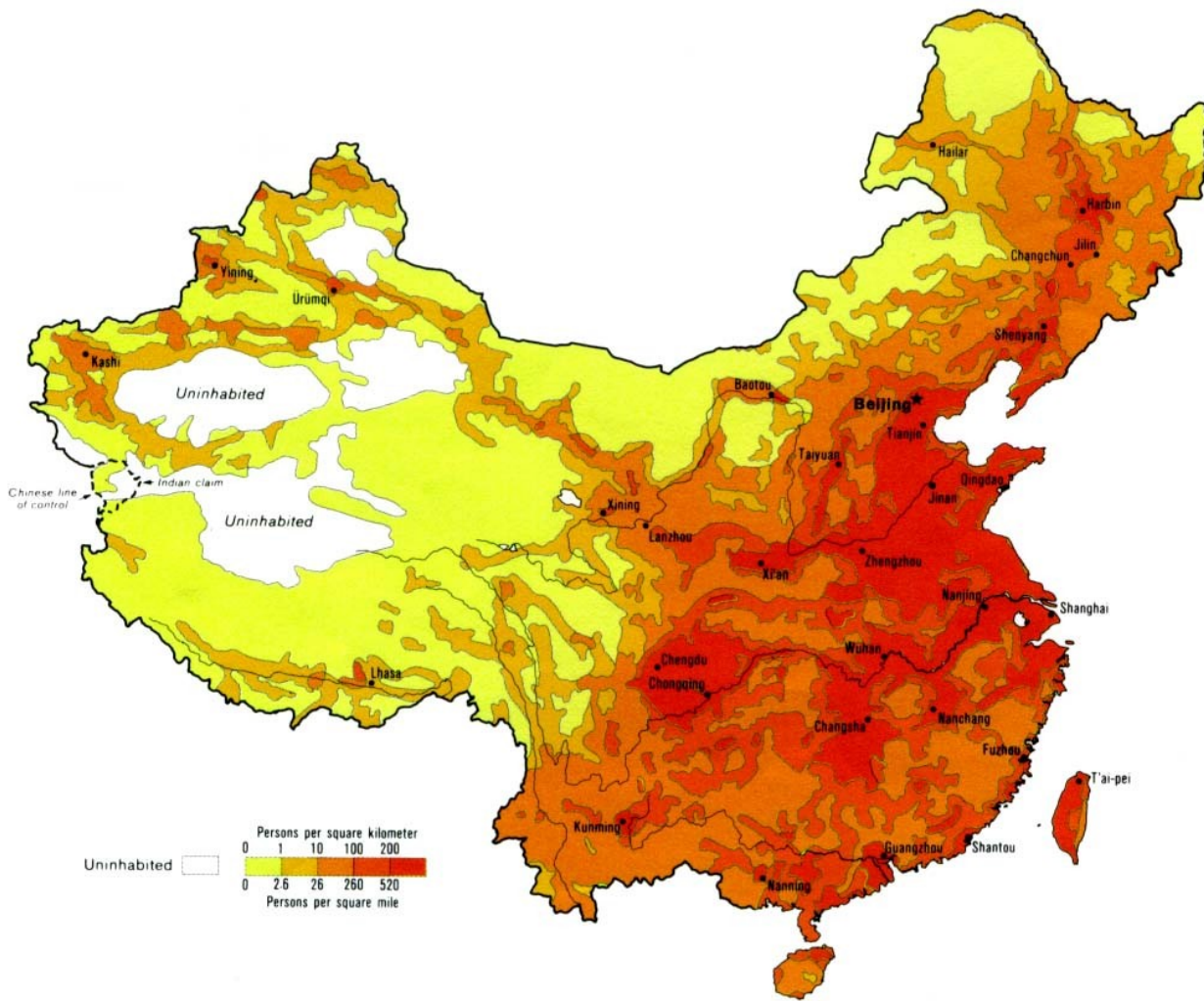
- Ukazatel statický X dynamický (změny rozložení v čase – př. městské centrum v pracovní době a v noci).
- Aplikace v územním plánování.
- Udává se průměrná hustota za celé území – záleží na vnitřním rozčlenění (lze srovnávat územní jednotky pouze stejného řádu!!! – př. USA x Singapur).

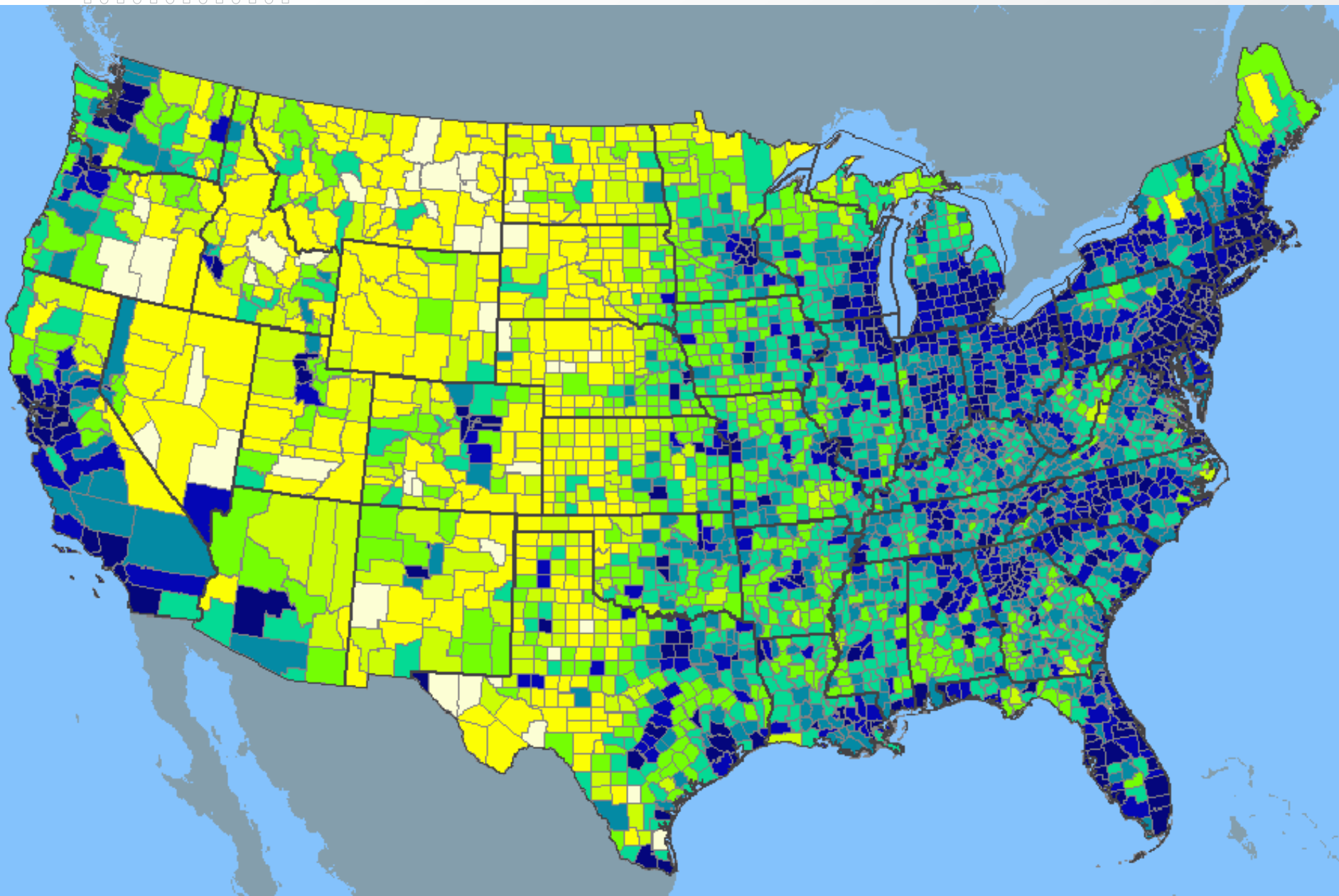
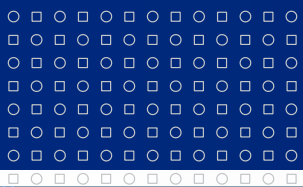
Hustota zalidnění

- ČR má průměrnou hustotu zalidnění 132,5 obyvatel / km².
- Svět jako celek dosahuje hodnoty 13 obyvatel / km².
- Nejvíce ministáty (Monako - 23 660 obyvatel / km²).
- Nejméně - Mongolsko (1,7 obyvatel / km²), ze závislých území pak Grónsko (0,026 obyvatel / km²).

China: Population Density

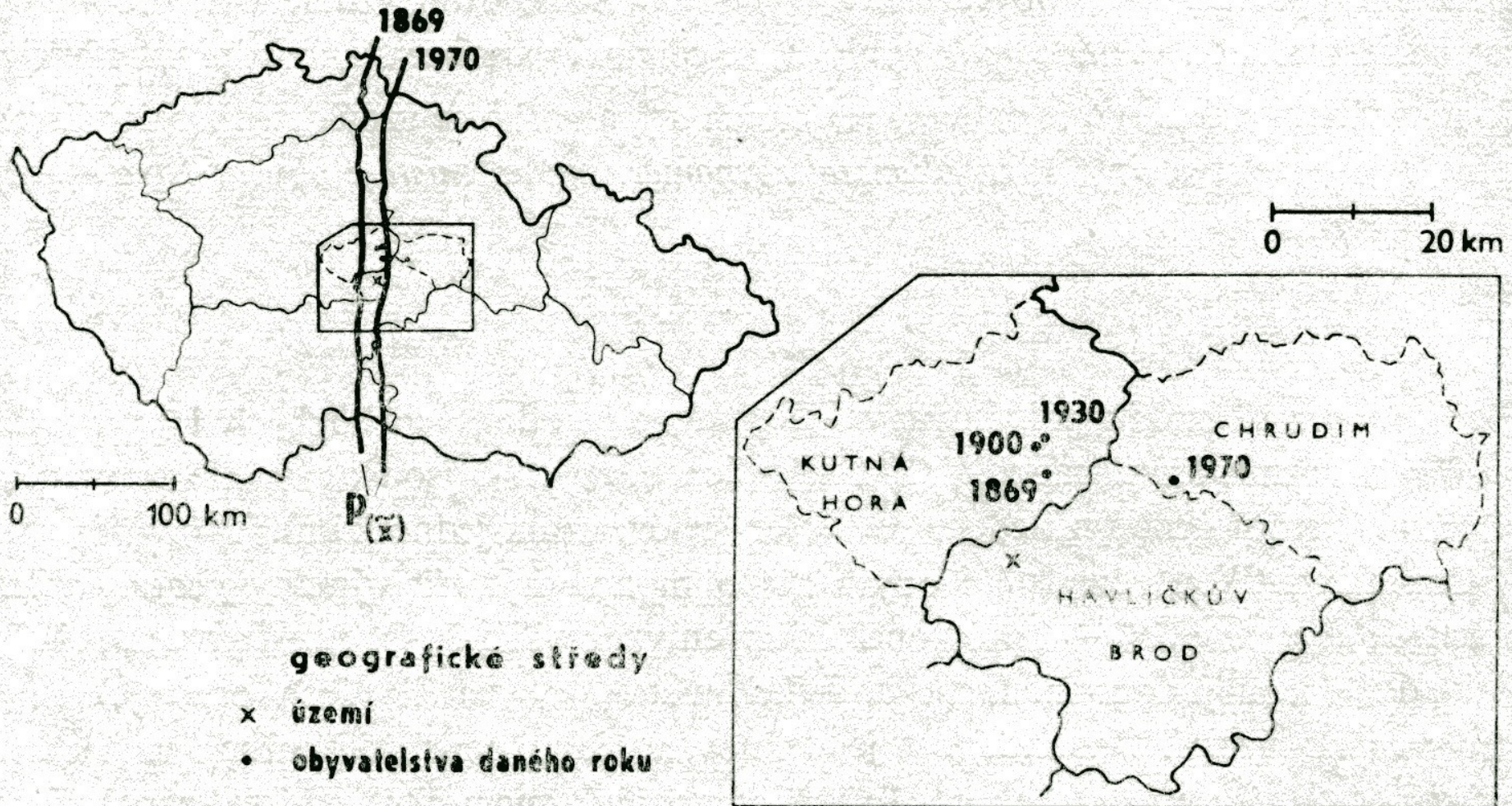
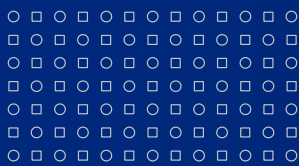

Rozmístění obyvatelstva

- ❑ Nerovnoměrnost v rozmístění obyvatelstva se projevuje jak na globální, tak i na regionální úrovni.
- ❑ Na jižní polokouli žije pouze 10 % obyvatel Země, i když plocha souše zde představuje 25 % celosvětové.

Další ukazatele

- **Geografický medián** - rozděluje plochu určitého území tak, aby v obou vymezených částech byl stejný počet obyvatel.
- **Geografický střed** - vážený aritmetický průměr rovnoběžky a poledníku, kde vahami je počet ob. (analogie těžiště tělesa z fyziky).

Obr. 9.5

Vývoj geografického středu obyvatelstva a geografického mediánu obyvatelstva, ČSR, 1869–1970

Znáte toto místo?

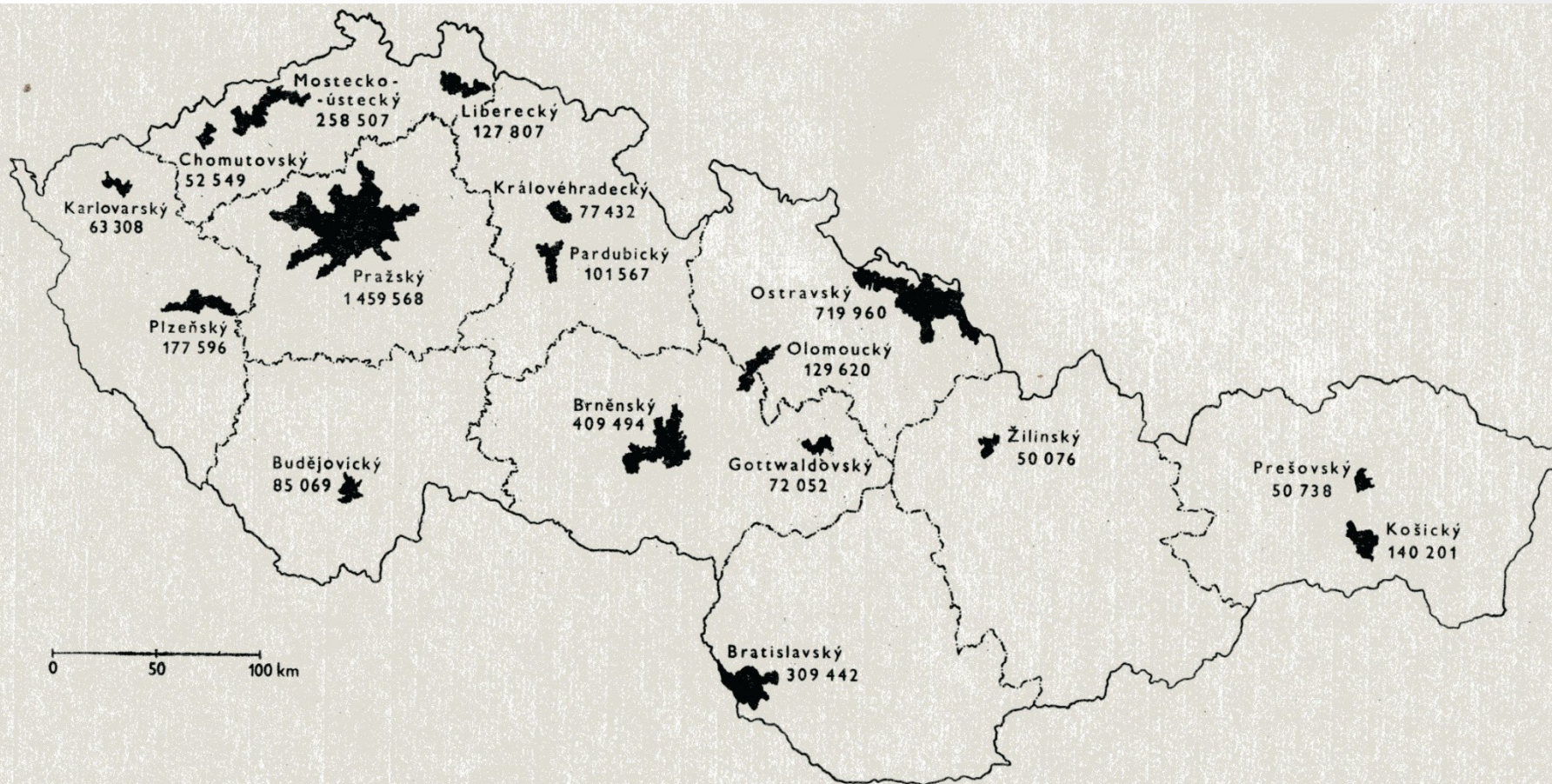

Kde se nachází střed Evropy?

Areály max. zalidnění

- ❏ Důležité pro vymezení sídelních aglomerací.
- ❏ Stanovení kritéria hustoty zalidnění (obvykle x-násobek prům. hustoty v daném státě, počítají se areály na 20x, 10x nebo 5x prům. hustoty), nejpoužívanější je 10x.
- ❏ Pro města nad cca 50 tis.ob.

Obr. 9.9
 Areály maximálního zalidnění, ČSSR, 1970

Dynamika obyvatelstva

Dynamika obyvatel

- ❏ Dynamika obyvatelstva zahrnuje velké množství procesů, které se na různých geografických úrovních projevují diferencovaně.
- ❏ **Přirozený pohyb obyvatelstva** (vnitřní změny) je výsledkem přirozeného rozmnožování a odumírání obyvatelstva. Podle vztahu těchto procesů je to přirozený přírůstek nebo úbytek obyvatelstva.
- ❏ **Sociálně-ekonomický pohyb** zahrnuje přesuny obyvatelstva mezi jednotlivými sociálními skupinami.
- ❏ **Mechanický pohyb** (mobilita) obyvatelstva zahrnuje všechny prostorové přesuny obyvatelstva bez ohledu na vzdálenost (uvnitř regionů, vnitrostátní, zahraniční), délku trvání (trvalé, dočasné), účel pohybu (ekonomický, politický), formu (individuální, skupinové) a další charakteristiky.

Přirozený pohyb

- Hlavními procesy tohoto pohybu jsou ***porodnost (natalita)*** a ***úmrtnost (mortalita)***.
- Přímou vstupují do bilance pohybu obyvatelstva.

- Dále rozeznáváme:
 - ***sňatečnost***,
 - ***rozvodovost***
 - ***potratovost***
- Nevstupují přímo do bilance přirozeného pohybu.

Porodnost

- ❏ Z hlediska reprodukce obyvatelstva má mimořádný význam počet narozených.
- ❏ Ukazatele za jeden rok.
- ❏ **Míra porodnosti** (natalita) - počet narozených na 1000 obyvatel středního stavu:

$$N = \frac{N}{S} \times 1000$$

- ❏ N = narození
- ❏ S = střední stav obyvatelstva

Porodnost

- **Míra živorodosti** (efektivní natalita) - počet živě narozených na 1000 obyvatel středního stavu:

$$N_z = \frac{N_z}{S} \times 1000$$

- N_z = živě narození
- S = střední stav obyvatelstva
- *Živě narození*: min. předpoklady – úplné vypuzení z matčina těla, srdeční frekvence, min. 500 g porodní hmotnost nebo nižší než 500 g, přežije-li 24 hodin po porodu.

Plodnost

- Výpočet je založen na porovnání počtu narozených dětí s počtem žen v reprodukčním věku, tj. ve věku 15 až 49 let.
- **Hrubá fertilita** je počet narozených na 1000 žen v reprodukčním věku:

$$f_x = \frac{N}{F_{15-49}} \times 1000$$

- N = počet narozených
- F_{15 – 49} = počet žen v reprodukčním věku

Plodnost

- ❏ Výpočet je založen na porovnání počtu narozených dětí s počtem žen v reprodukčním věku, tj. ve věku 15 až 49 let.
- ❏ **Čistá fertilita** je počet živě narozených na 1000 žen v reprodukčním věku:

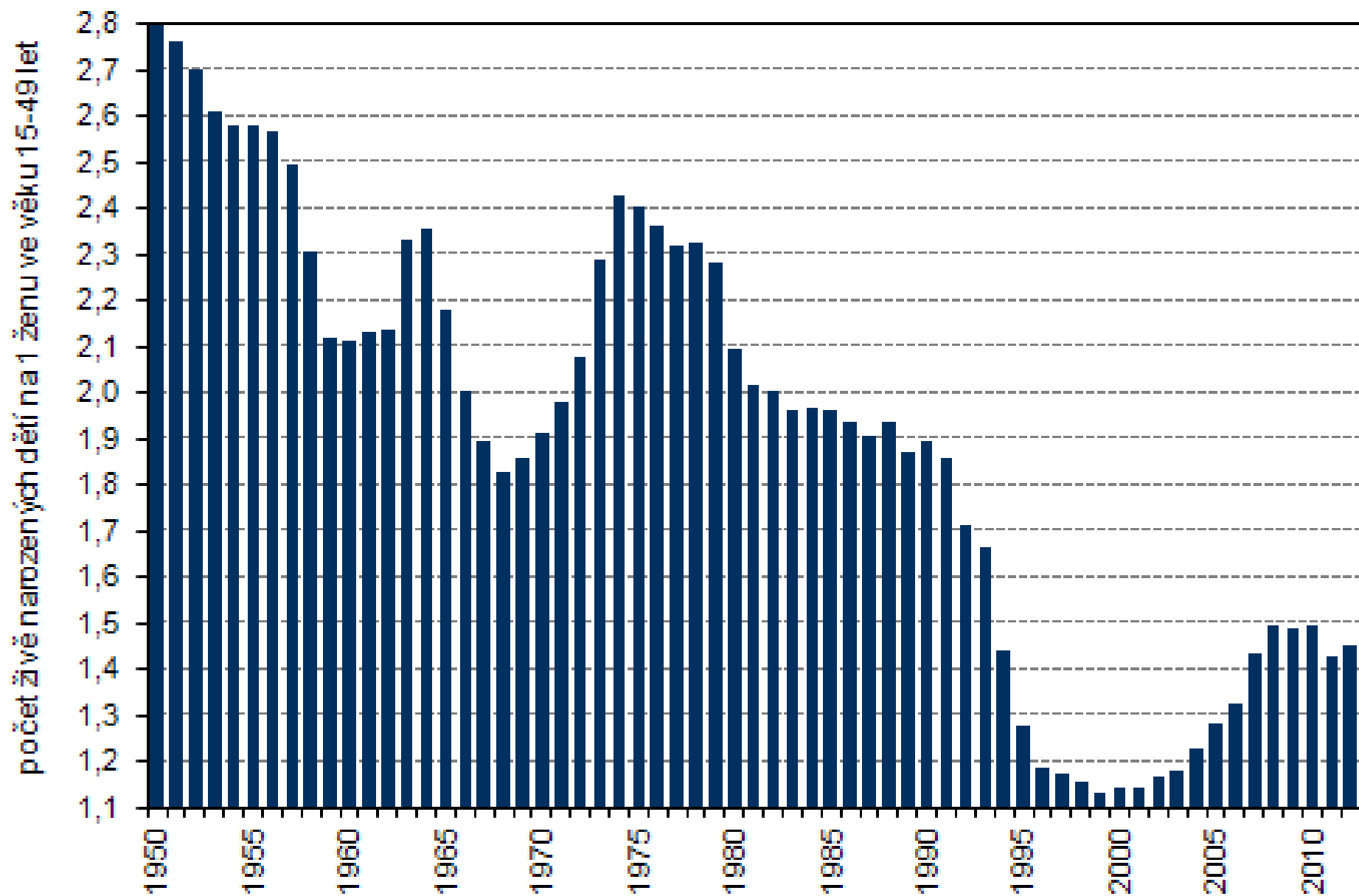
$$f_x = \frac{N_z}{F_{15-49}} \times 1000$$

- ❏ N_z = živě narození
- ❏ F_{15-49} = počet žen v reprodukčním věku

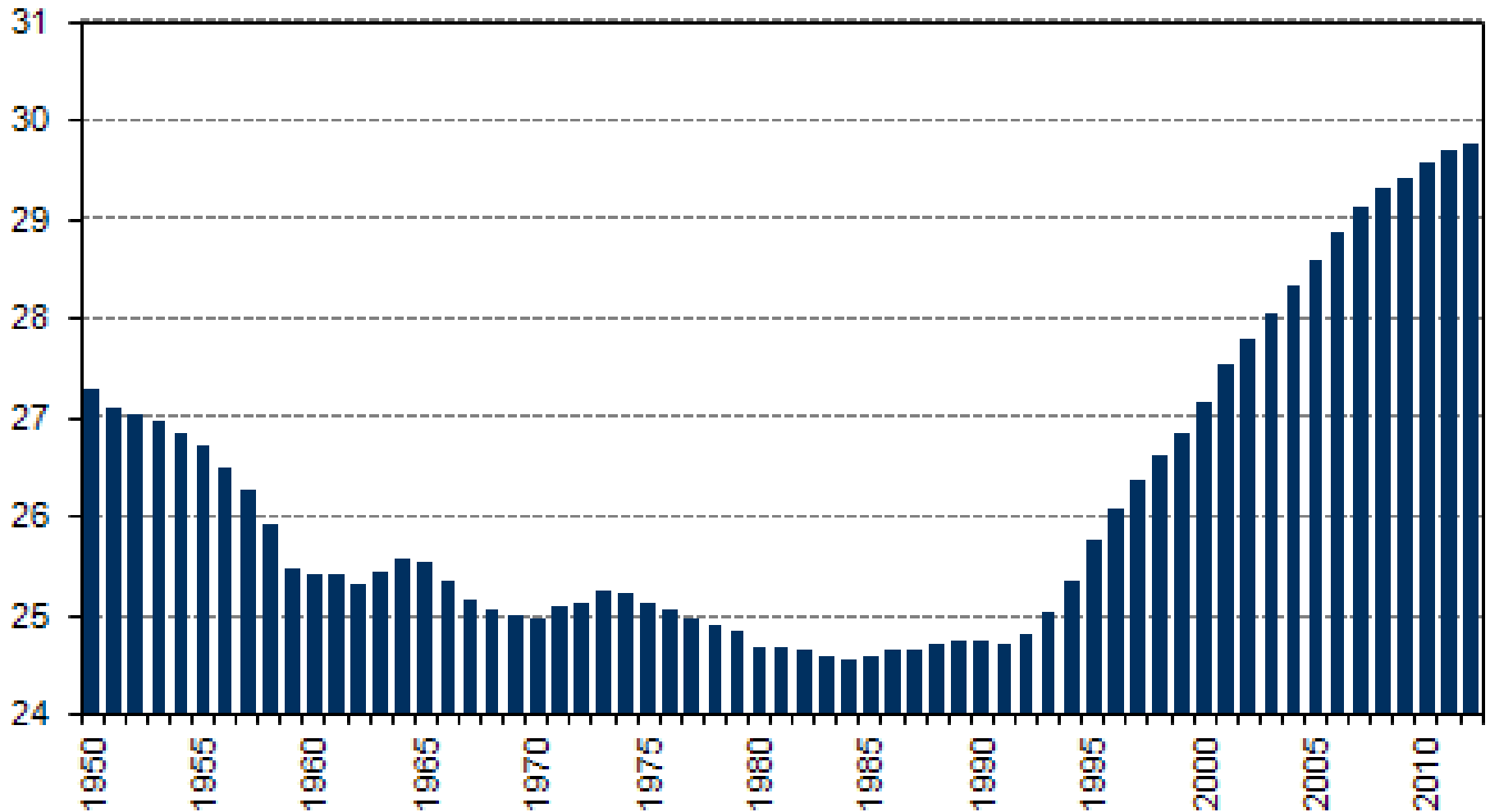
Plodnost

- ☒ Kromě toho se konstruuje ukazatele **specifické plodnosti**, tj. míra plodnosti pro jednotlivé věkové kategorie žen (obvykle pětileté).
- ☒ Často se používá ukazatel tzv. **úhrnná plodnost** – je to součet měr plodnosti žen v reprodukčním věku, tedy počet dětí narozených jedné ženě za předpokladu zachování plodnosti daného roku.

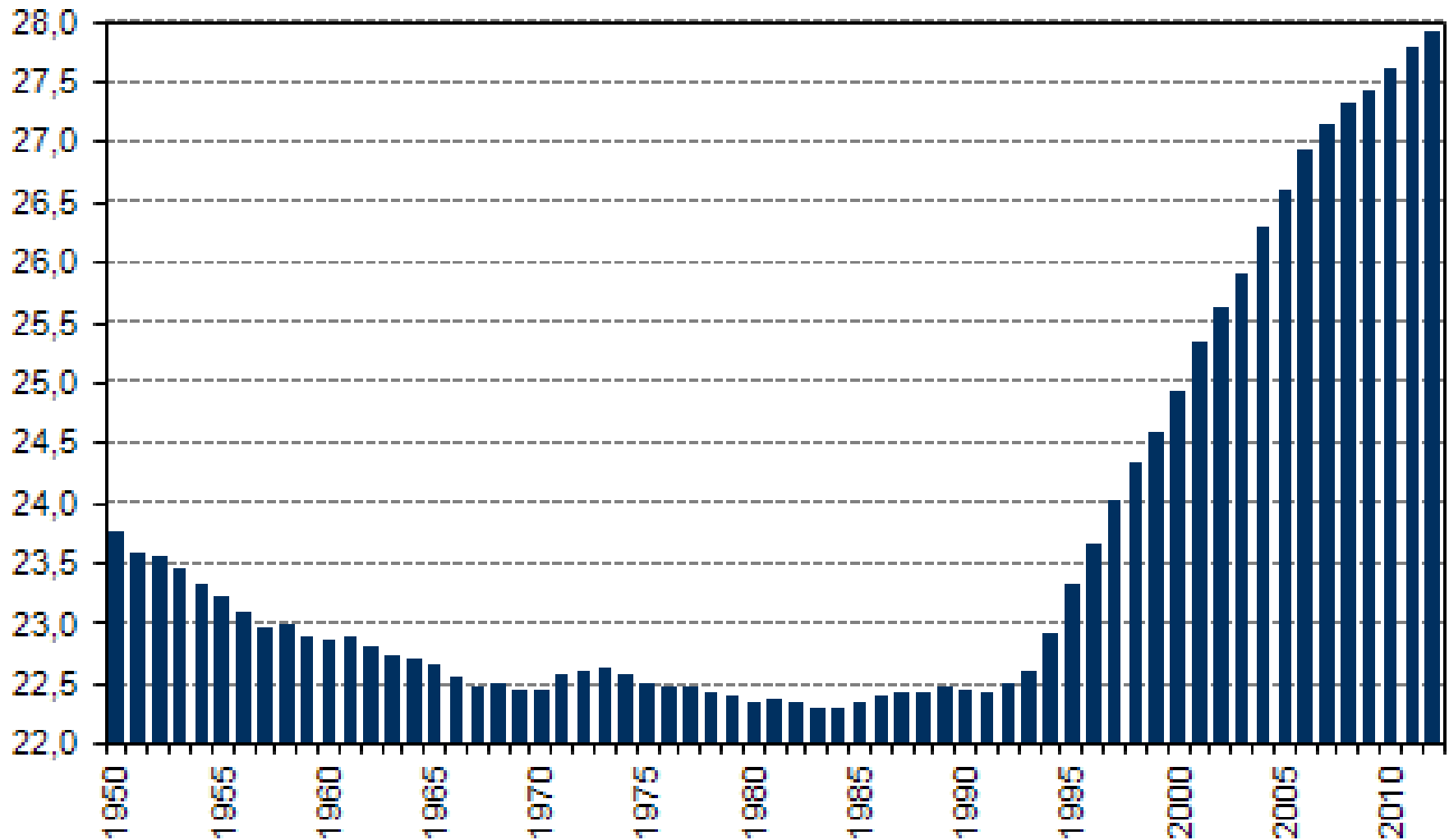
Úhrnná plodnost v letech 1950-2012

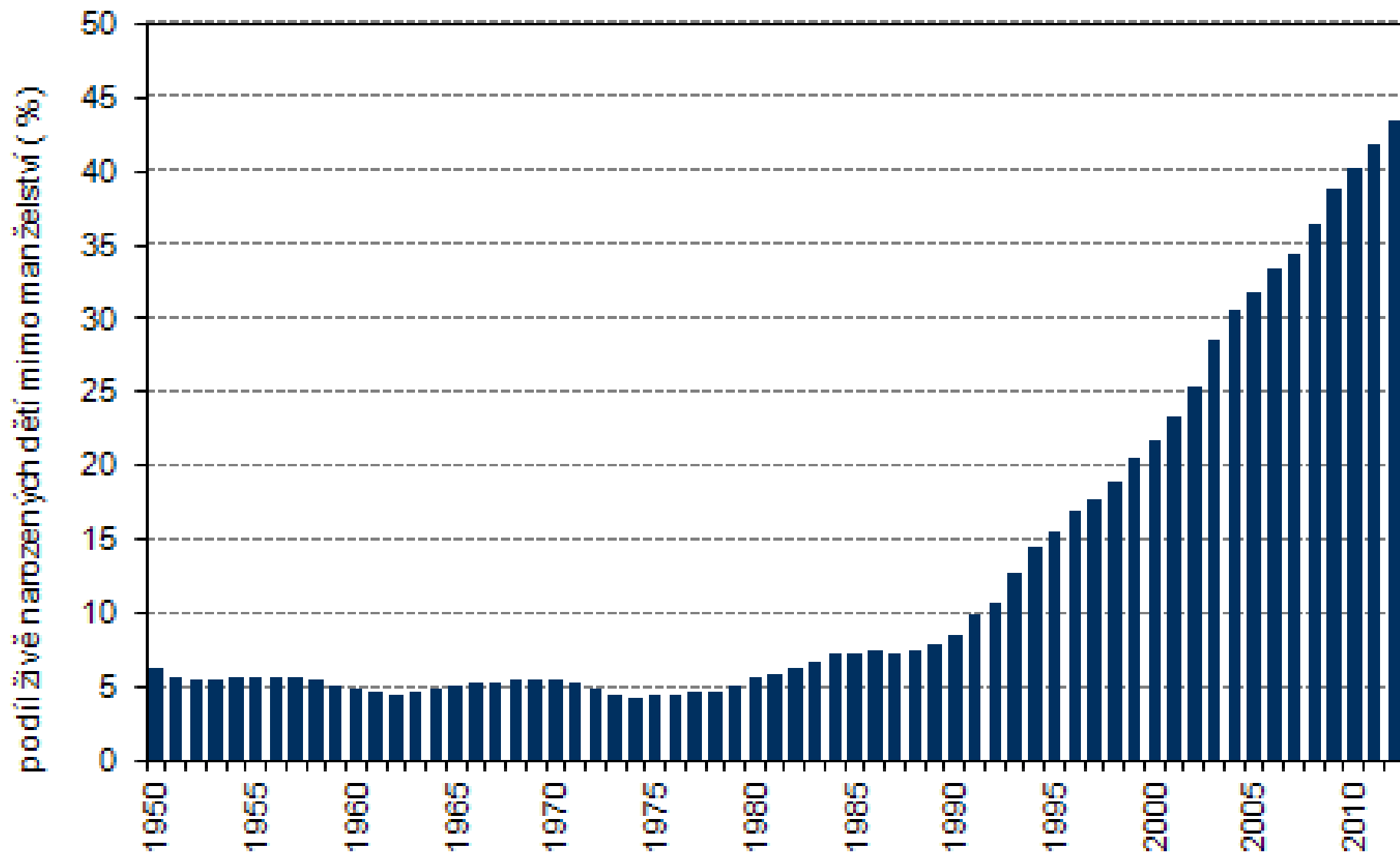
Průměrný věk žen při narození dítěte letech 1950-2012

Průměrný věk žen při narození 1. dítěte v letech 1950-2012

Podíl dětí narozených mimo manželství v letech 1950-2012

Úmrtnost

- Úmrtnost (mortalita)
- Všeobecná úmrtnost vyjadřuje počet zemřelých na 1000 obyvatel středního stavu:

$$M = \frac{M}{S} \times 1000$$

- M = počet úmrtí
- S = střední stav obyvatelstva

2010

Česká republika

Muži Males

věk age	Dx	Px	qx	lx	dx	Lx	Tx	ex
0	172	60443	0,002856	100000	286	99758	7437200	74,37
1	16	61142	0,000262	99714	26	99701	7337442	73,58
2	15	60277	0,000249	99688	25	99676	7237741	72,60
3	10	56946	0,000176	99663	17	99655	7138065	71,62
4	10	54176	0,000150	99646	15	99639	7038411	70,63
5	4	52013	0,000100	99631	10	99626	6938772	69,64
6	4	49859	0,000084	99621	8	99617	6839146	68,65
7	3	48584	0,000071	99613	7	99609	6739529	67,66
8	6	47995	0,000106	99606	11	99600	6639920	66,66
9	5	47219	0,000128	99595	13	99589	6540319	65,67
10	8	46360	0,000141	99582	14	99575	6440731	64,68
11	6	46164	0,000138	99568	14	99561	6341155	63,69
12	6	46635	0,000139	99555	14	99548	6241594	62,70
13	7	46710	0,000143	99541	14	99534	6142046	61,70
14	8	48314	0,000151	99526	15	99519	6042512	60,71
15	12	52536	0,000231	99512	23	99500	5942993	59,72
16	16	58920	0,000390	99489	39	99469	5843493	58,74
17	38	62880	0,000487	99450	48	99426	5744024	57,76
18	45	65367	0,000596	99401	59	99372	5644599	56,79
19	33	67598	0,000683	99342	68	99308	5545227	55,82
20	54	68062	0,000717	99274	71	99239	5445919	54,86
21	56	69922	0,000751	99203	74	99166	5346680	53,90
22	59	72014	0,000843	99129	84	99087	5247514	52,94
23	56	73197	0,000844	99045	84	99003	5148427	51,98
24	71	75042	0,000835	98961	83	98920	5049424	51,02
25	63	76187	0,000836	98879	83	98837	4950504	50,07

2010

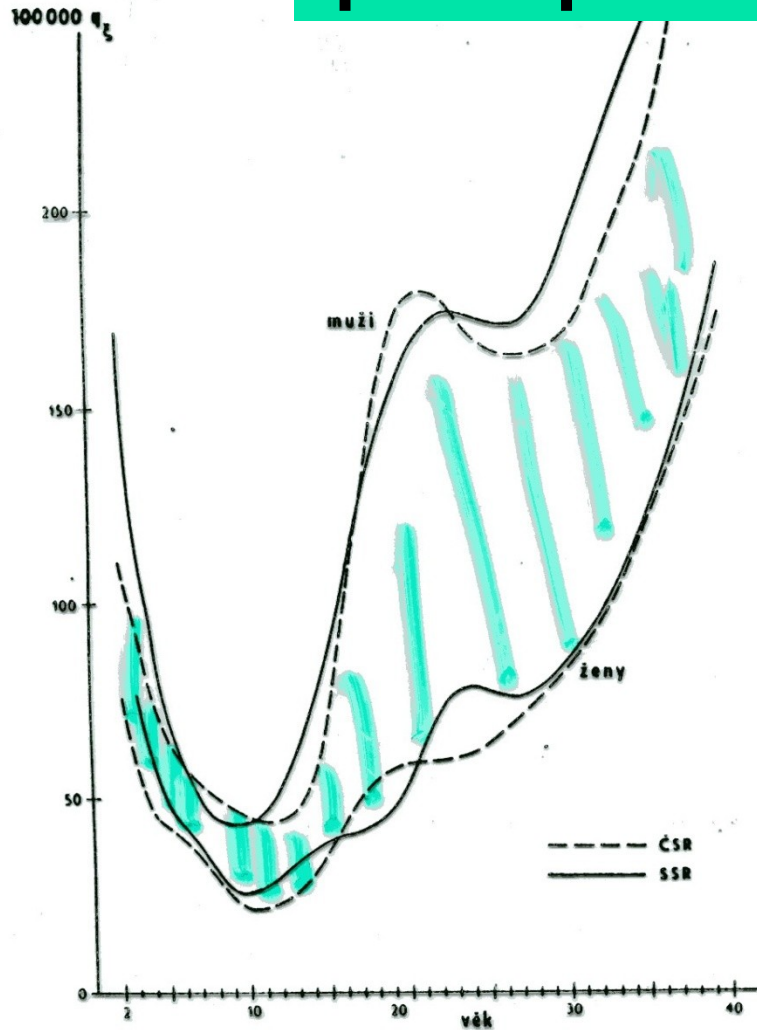
Česká republika

Muži Males								
věk age	Dx	Px	qx	lx	dx	Lx	Tx	ex
53	557	72424	0,007968	92729	739	92359	2235604	24,11
54	680	73550	0,008717	91990	802	91589	2143245	23,30
55	692	73668	0,009766	91188	891	90743	2051656	22,50
56	779	73745	0,010626	90297	960	89818	1960913	21,72
57	908	74241	0,011488	89338	1026	88825	1871095	20,94
58	888	74278	0,012441	88312	1099	87762	1782270	20,18
59	1009	73202	0,013333	87213	1163	86632	1694508	19,43
60	1035	71113	0,014926	86050	1284	85408	1607877	18,69
61	1182	70663	0,016705	84766	1416	84058	1522469	17,96
62	1425	72290	0,018650	83350	1555	82572	1438411	17,26
63	1407	70988	0,020450	81795	1673	80959	1355839	16,58
64	1414	61734	0,021966	80122	1760	79242	1274880	15,91
65	1288	55161	0,023804	78363	1865	77430	1195637	15,26
66	1414	54727	0,025270	76497	1933	75531	1118207	14,62
67	1395	49699	0,026401	74564	1969	73580	1042677	13,98
68	1209	44626	0,028831	72596	2093	71549	969097	13,35
69	1313	42190	0,030184	70503	2128	69439	897548	12,73
70	1330	38095	0,032196	68375	2201	67274	828109	12,11
71	1112	33726	0,034688	66173	2295	65025	760835	11,50
72	1211	31181	0,037607	63878	2402	62677	695810	10,89
73	1202	28848	0,040998	61475	2520	60215	633133	10,30
74	1324	27530	0,046020	58955	2713	57599	572918	9,72
75	1349	26604	0,050278	56242	2828	54828	515320	9,16
76	1478	25643	0,055274	53414	2952	51938	460491	8,62
77	1550	24968	0,060584	50462	3057	48933	408553	8,10
78	1654	23875	0,066877	47405	3170	45820	359620	7,59
79	1693	22136	0,073845	44234	3266	42601	313801	7,09
80	1712	20137	0,081733	40968	3348	39294	271200	6,62

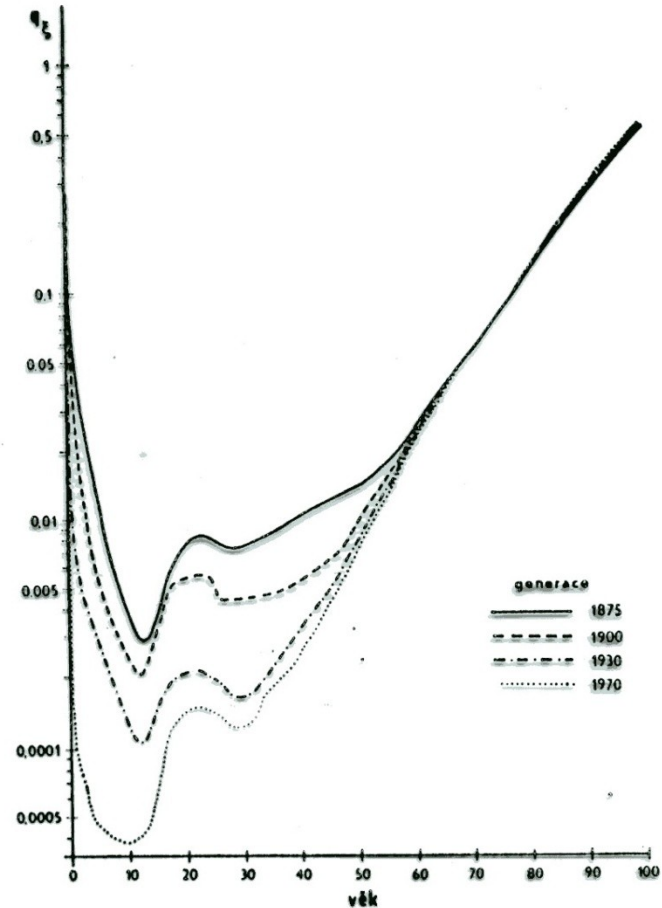
Specifická úmrtnost

- Nejčastěji se tento ukazatel používá pro určité věkové skupiny, nebo pro strukturu obyvatelstva podle pohlaví.
- Mužská nadúmrtnost – nutnost sledovat zvlášť ukazatele pro muže a ženy.
- Tabulkový počet zemřelých podle věku.
- Typická u-křivka: nejnižší intenzita úmrt. ve věku 5-10 let.

pravděpodobnost úmrtí podle věku

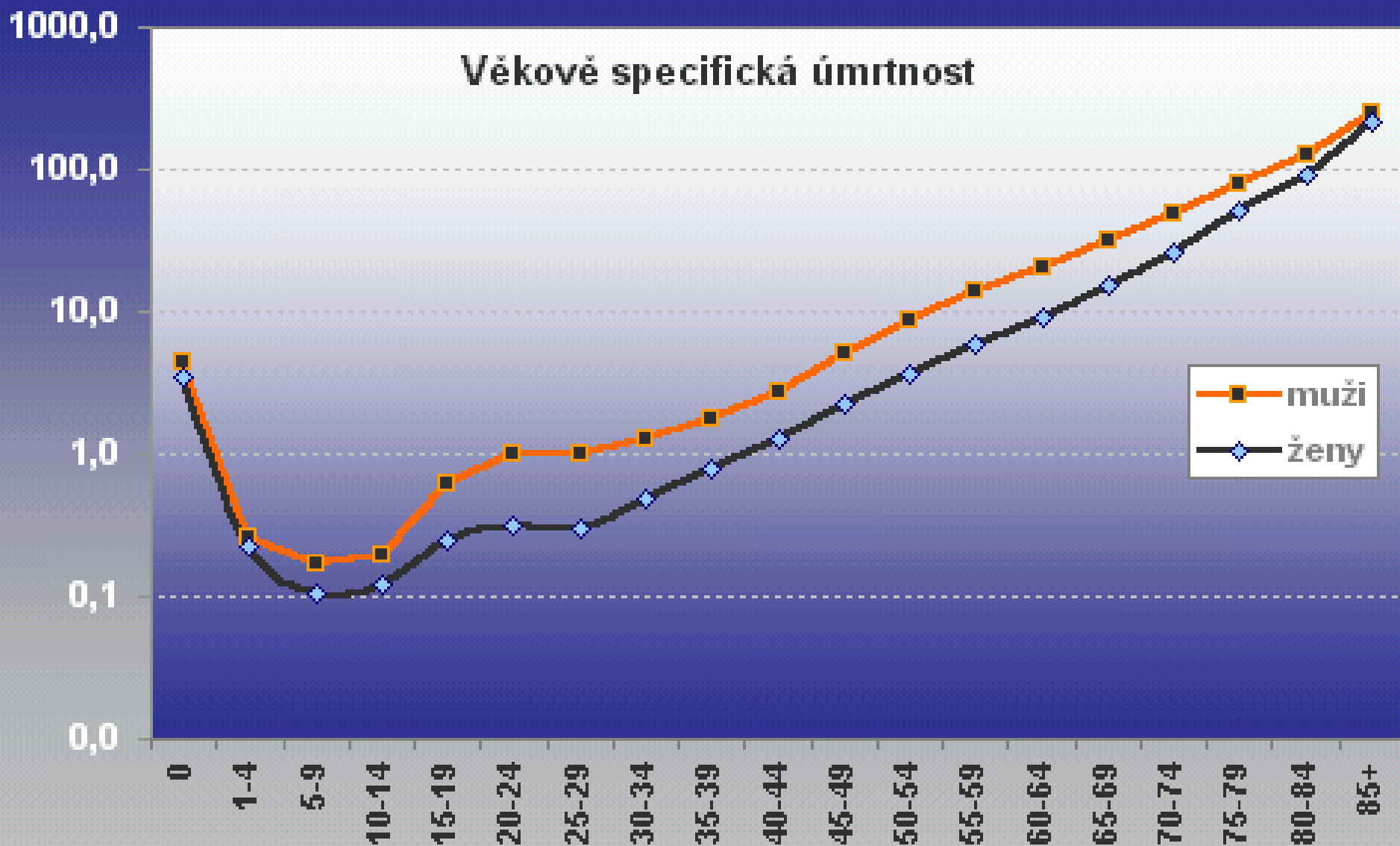

Obr. 4.19
Pravděpodobnost úmrtí q_x , muži a ženy, ČSR a SSR, 1960–1961

Obr. 4.20
Pravděpodobnost úmrtí q_x , muži, ČSR

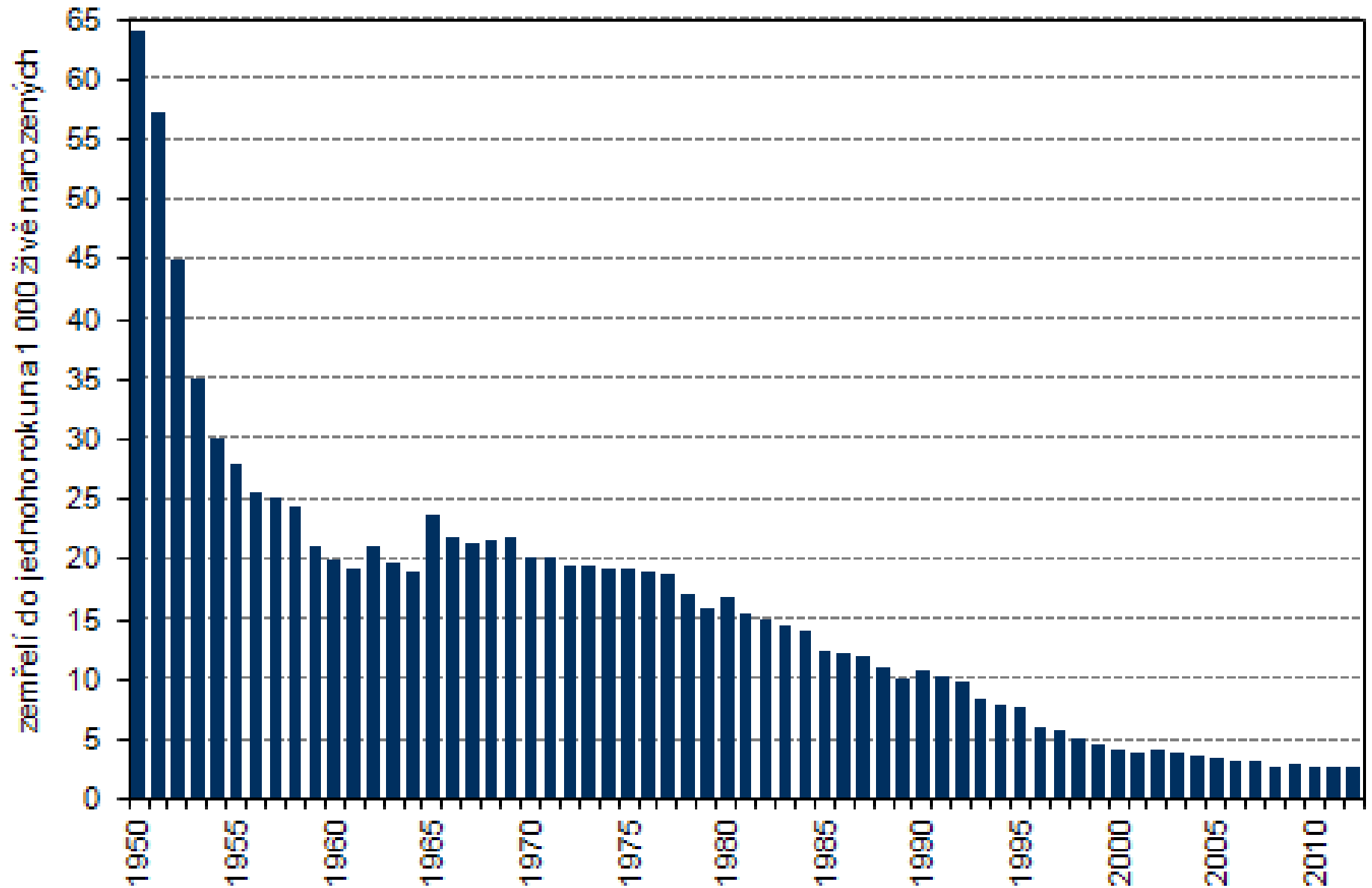

Úmrtnost

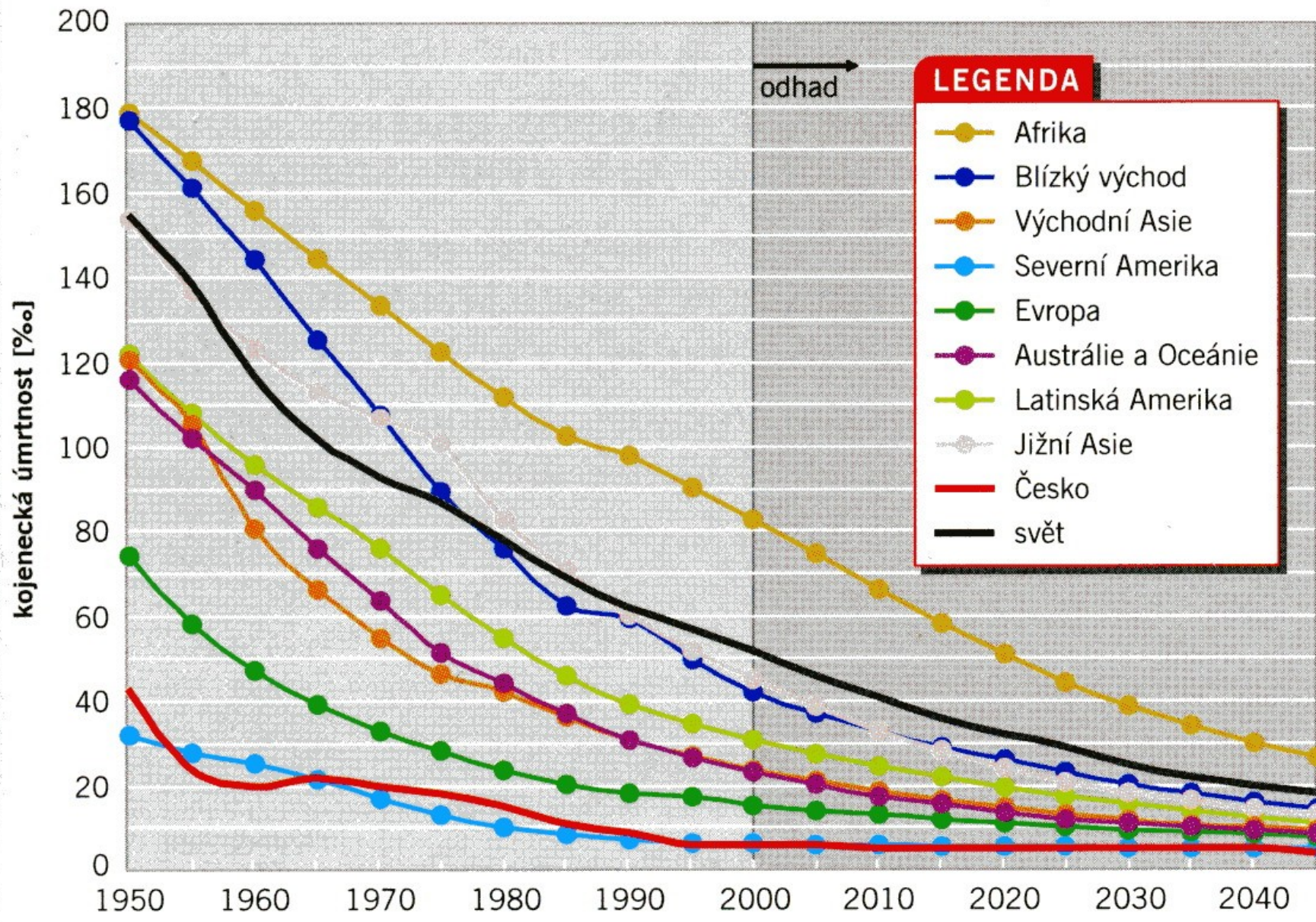
- ☒ Kojenecká úmrtnost - počet zemřelých kojenců v daném období (dětí zemřelých do jednoho roku dokončeného věku), připadajících na 1000 živě narozených dětí ve stejném období.
- ☒ Novorozenecká úmrtnost - počet zemřelých novorozenců v daném období (dětí zemřelých ve věku 0-27 dnů), připadajících na 1000 živě narozených dětí ve stejném období.

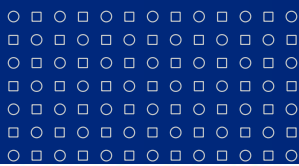
Kojenecká úmrtnost letech 1950-2012

Pořadí:	Stát:	Kojenecká úmrtnost:	Rok:
1.	Angola	185,36 ‰	2006
2.	Sierra Leone	160,39 ‰	2006
3.	Afghánistán	160,23 ‰	2006
4.	Libérie	155,76 ‰	2006
5.	Mosambik	129,24 ‰	2006
6.	Niger	118,25 ‰	2006
7.	Somálsko	114,89 ‰	2006
8.	Mali	107,58 ‰	2006
9.	Tádžikistán	106,49 ‰	2006
10.	Guinea-Bissau	105,21 ‰	2006
184.	Česká republika	3,89 ‰	2006
189.	Japonsko	3,24 ‰	2006
190.	Švédsko	2,76 ‰	2006
191.	Singapur	2,29 ‰	2006

4 VÝVOJ KOJENECKÉ ÚMRTNOSTI

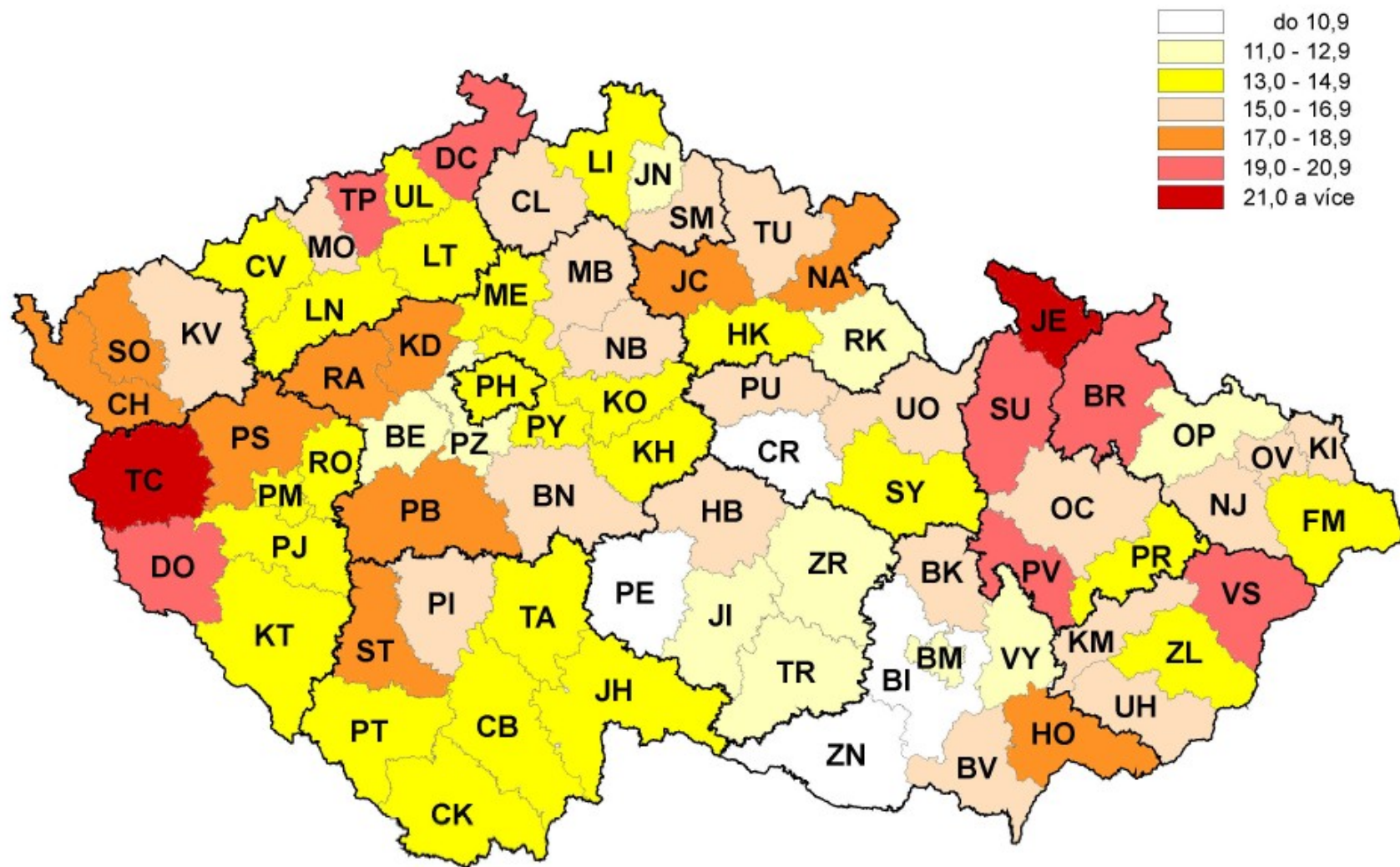

Počet sebevražd v ČR a SR

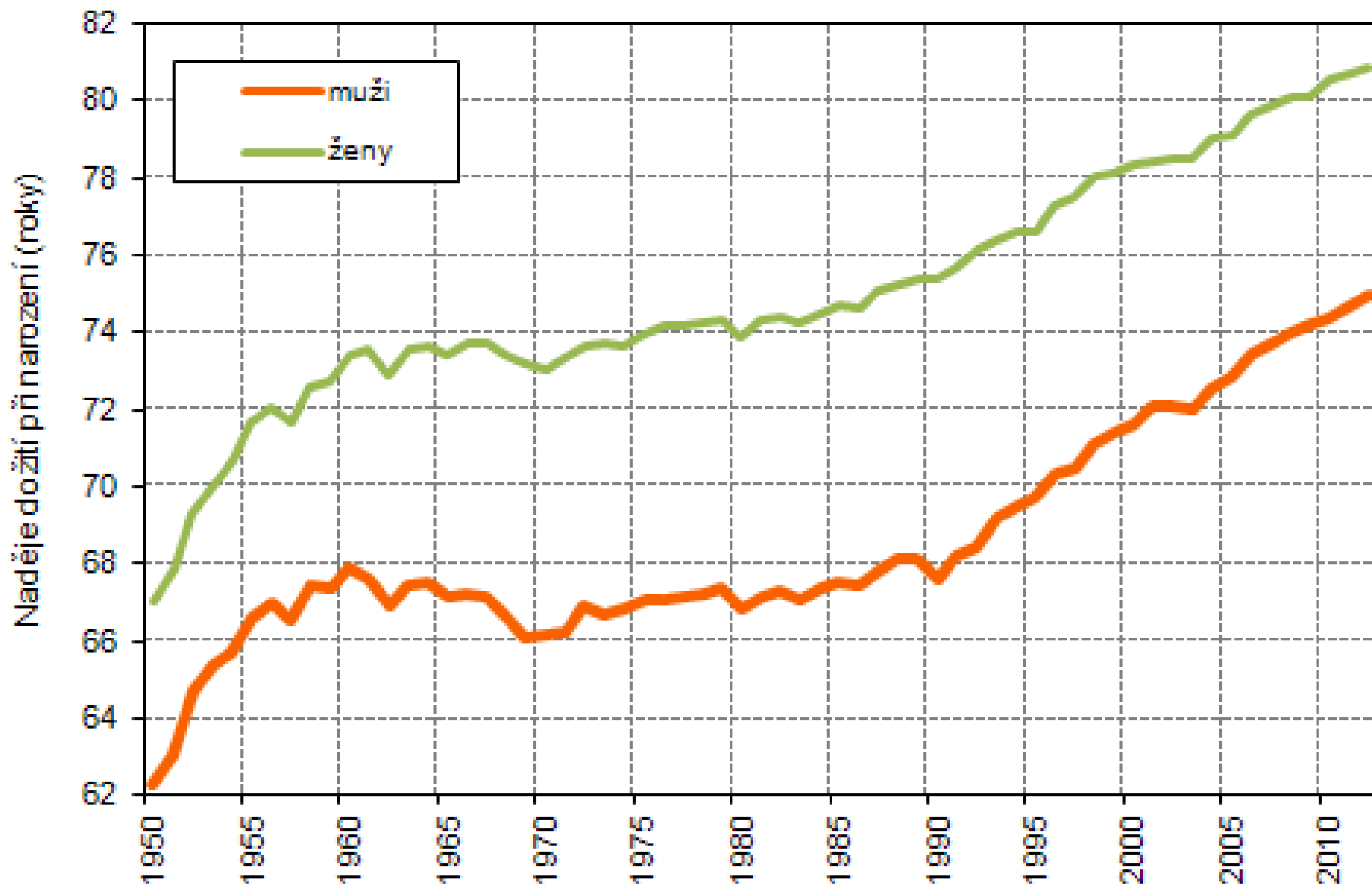
Průměrný roční počet sebevražd na 100 tis. obyvatel
standardizované údaje za roky 2006 - 2010

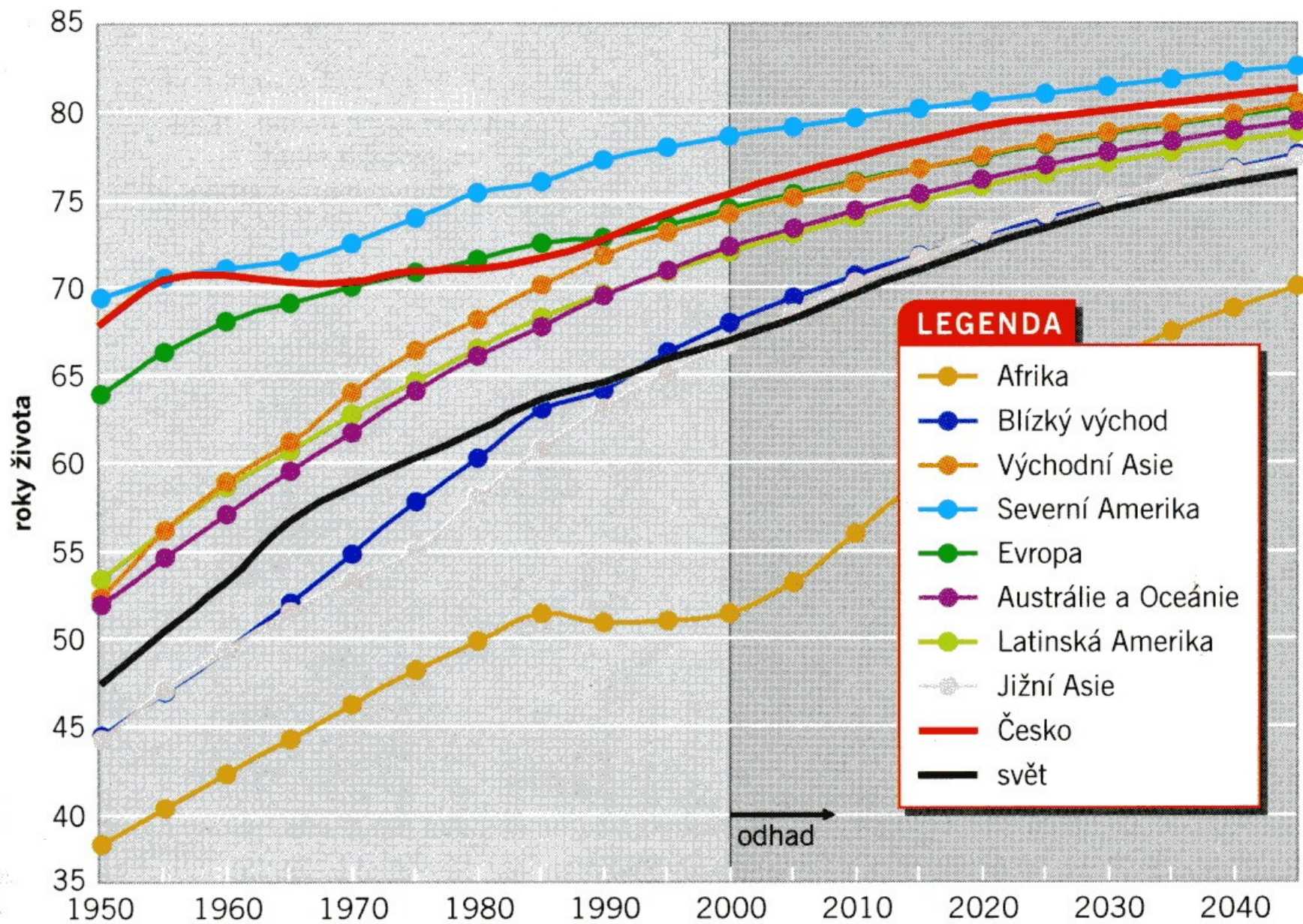
Naděje na dožití

- ⇒ = střední délka života.
- ⇒ Vyjadřuje počet roků, který v průměru ještě prožije osoba právě x-letá za předpokladu, že po celou dobu jejího dalšího života se nezmění řád vymírání, zjištěný úmrtnostní tabulkou, zkonstruovanou pro daný kalendářní rok nebo jiné (zpravidla delší) období.
- ⇒ Říká, kolika let by se člověk určitého věku dožil, pokud by úroveň a struktura úmrtnosti zůstala stejná jako v daném roce.
- ⇒ Ukazatel se nejčastěji používá ve formě „Střední délka života při narození“ nebo „Naděje dožití při narození“.

Naděje dožití při narození v letech 1950-2012

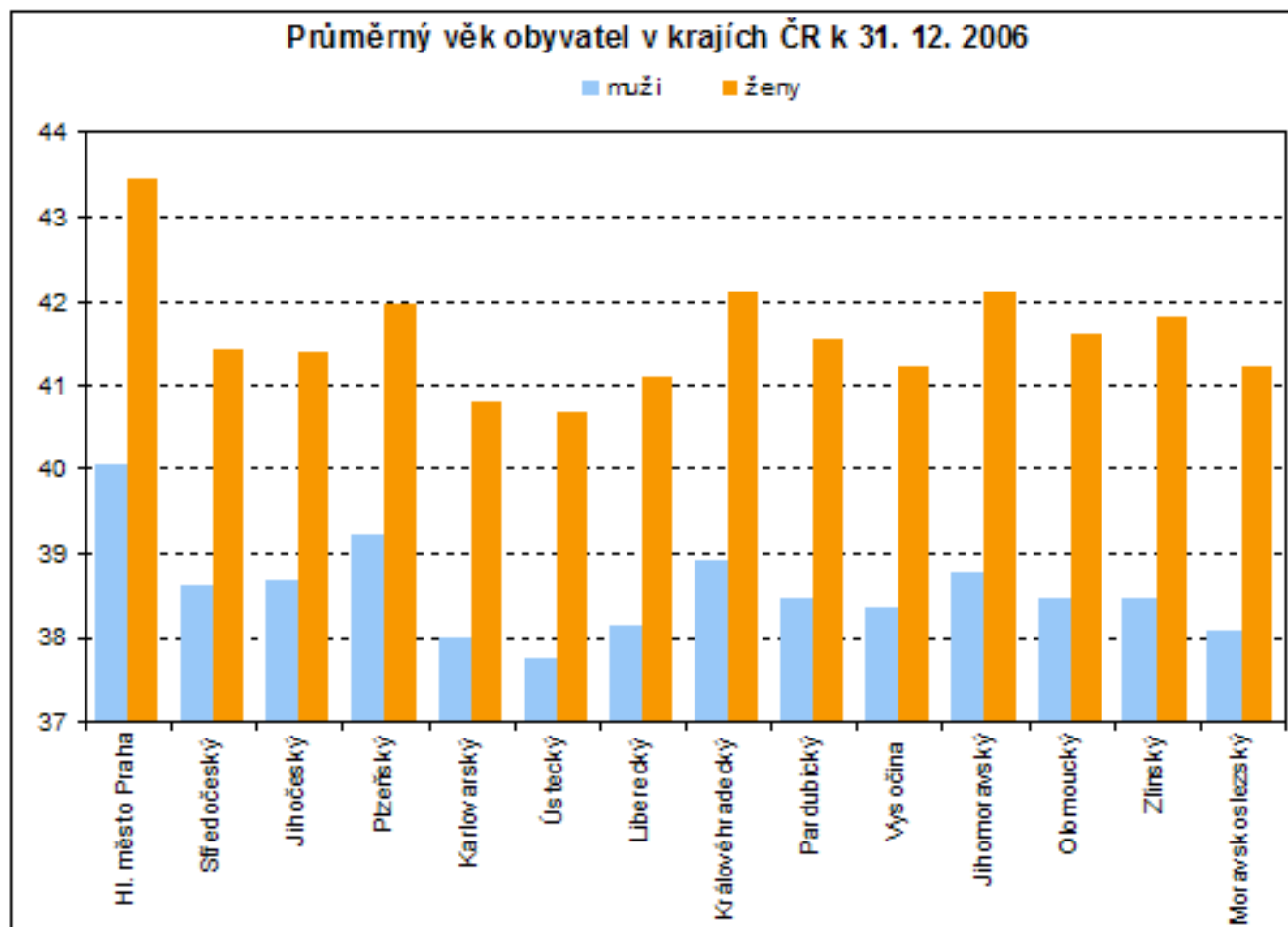

5 VÝVOJ STŘEDNÍ DÉLKY ŽIVOTA PŘI NAROZENÍ

Průměrný věk

- aritmickým průměrem věku všech jedinců v dané populaci (například obyvatel ČR, některého kraje atd.).

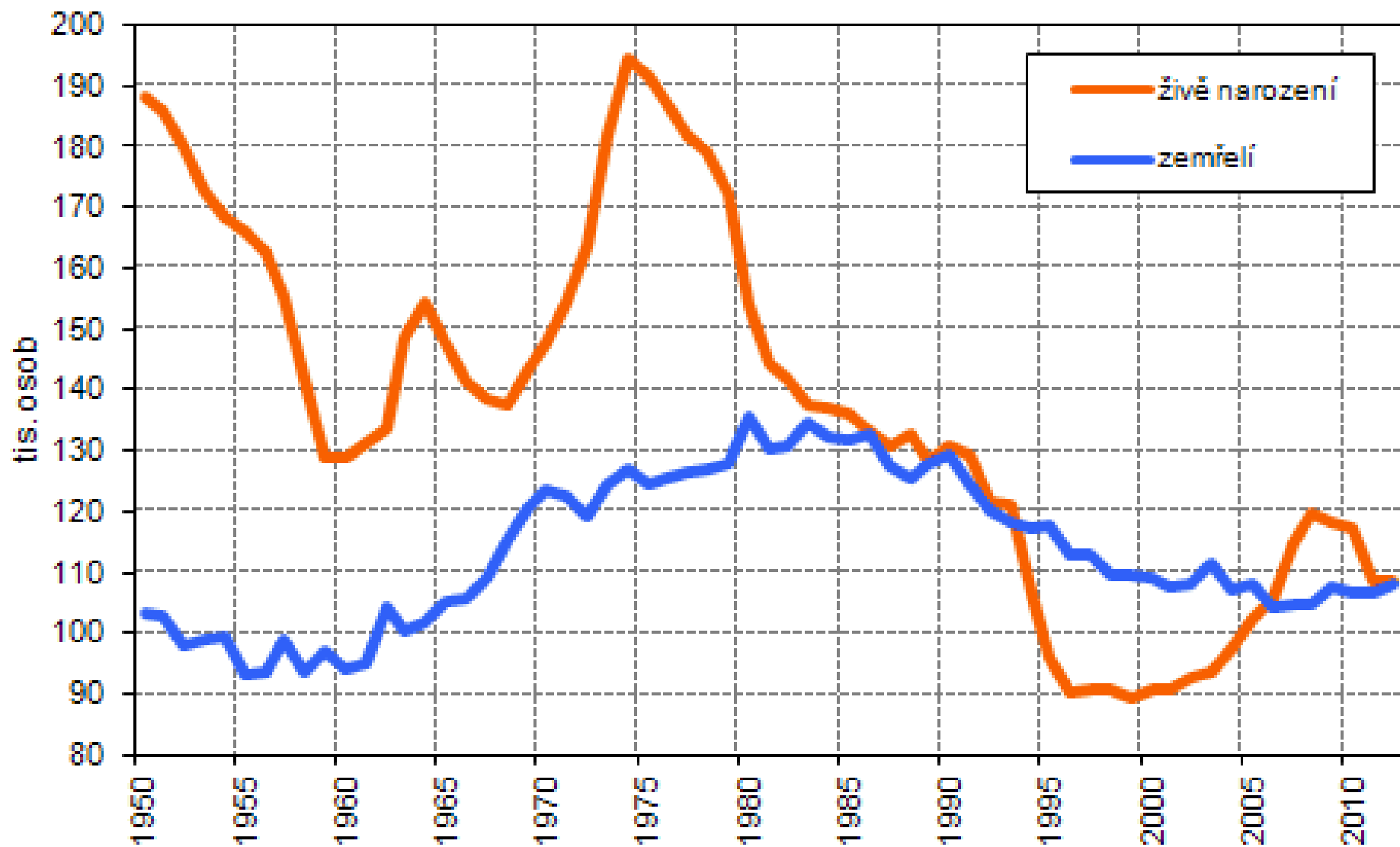
Přirozený přírůstek

- ☒ Vyjadřuje rozdíl mezi počtem živě narozených a zemřelých v určité populaci.
- ☒ Používá se především relativní ukazatel (na 1000 obyvatel).

$$P_p = \frac{N - M}{S} \times 1000$$

- ☒ N = počet narozených
- ☒ M = počet zemřelých
- ☒ S = střední stav obyvatelstva

Narození a zemřelí v letech 1950-2012

Sňatečnost

- **Hrubá míra sňatečnosti** – vyjadřuje počet sňatků na 1000 obyvatel středního stavu.
- $hms = S/P$
- S = počet sňatků
- P = střední stav obyvatelstva

- **Obecná míra sňatečnosti** - je specifitější ukazatel, který vyjadřuje počet sňatků osob ve věku 16 - 49 let vztažený k počtu sňatkuschných osob (*což jsou všichni svobodní, rozvedení a ovdovělí*) ve stejné věkové kategorii (*tj. 16 – 49*).

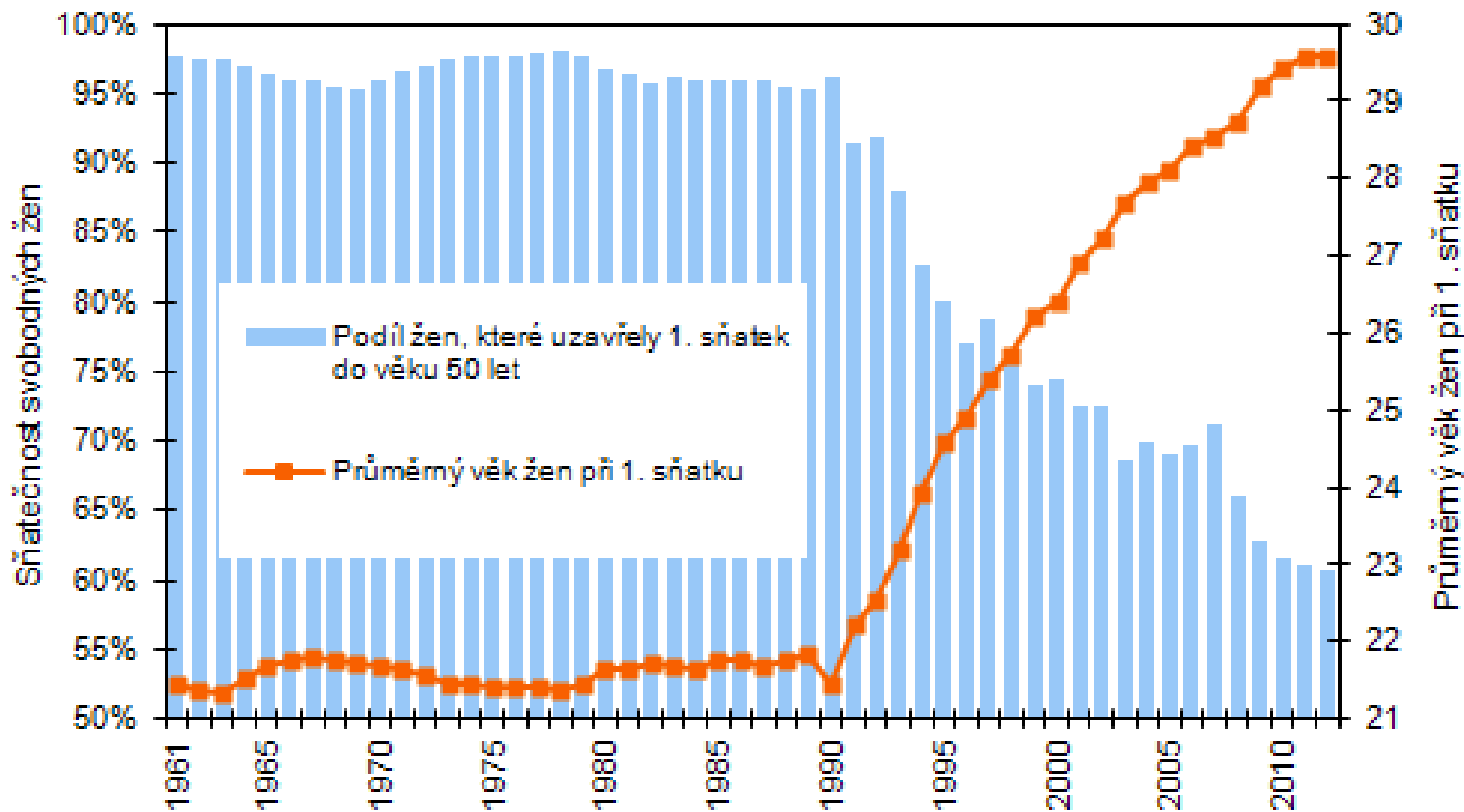
Specifická sňatečnost

- ❑ **Míra sňatečnosti svobodných** - počet sňatků svobodných ve věku x (příp. pěti, či desetileté věkové skupině) vztažený k počtu svobodných osob (středního stavu) v daném věku (příp. dané věkové skupině) obvykle ve sledovaném roce.
- ❑ **Redukovaná míra sňatečnosti** - počet sňatků svobodných ve věku x (příp. pěti, či desetileté věkové skupině) vztažený k počtu osob (středního stavu) bez ohledu na rodinný stav v daném věku (příp. dané věkové skupině) obvykle ve sledovaném roce.
- ❑ **Úhrnná sňatečnost** - úhrn měr redukované sňatečnosti, udává průměrný počet sňatků na 100 osob. Na rozdíl od hrubé míry úmrtnosti, je tento ukazatel vhodný k mezinárodnímu srovnání. Počítá se z dat různých generací a jeho hodnoty jsou tudíž ovlivněny rozdílným složením sňatků těchto různých generací.

Sňatečnost

- Sňatky - monogamie, polyandrie, polygamie.
- Sňat. podle věku, rod. stavu, sezónnosti.
- S. svobodných = **protogamní**.
- S. rozvedených a ovdovělých = **palingamní** (roste podíl v čase).
- Míra homogamie = míra shodnosti partnerů podle sociálních charakteristik snoubenců.
- Míra hypogamie/ hypergamie

Sňatečnost svobodných žen v letech 1961-2012

Údaje z výpočtu tabulek sňatečnosti svobodných.

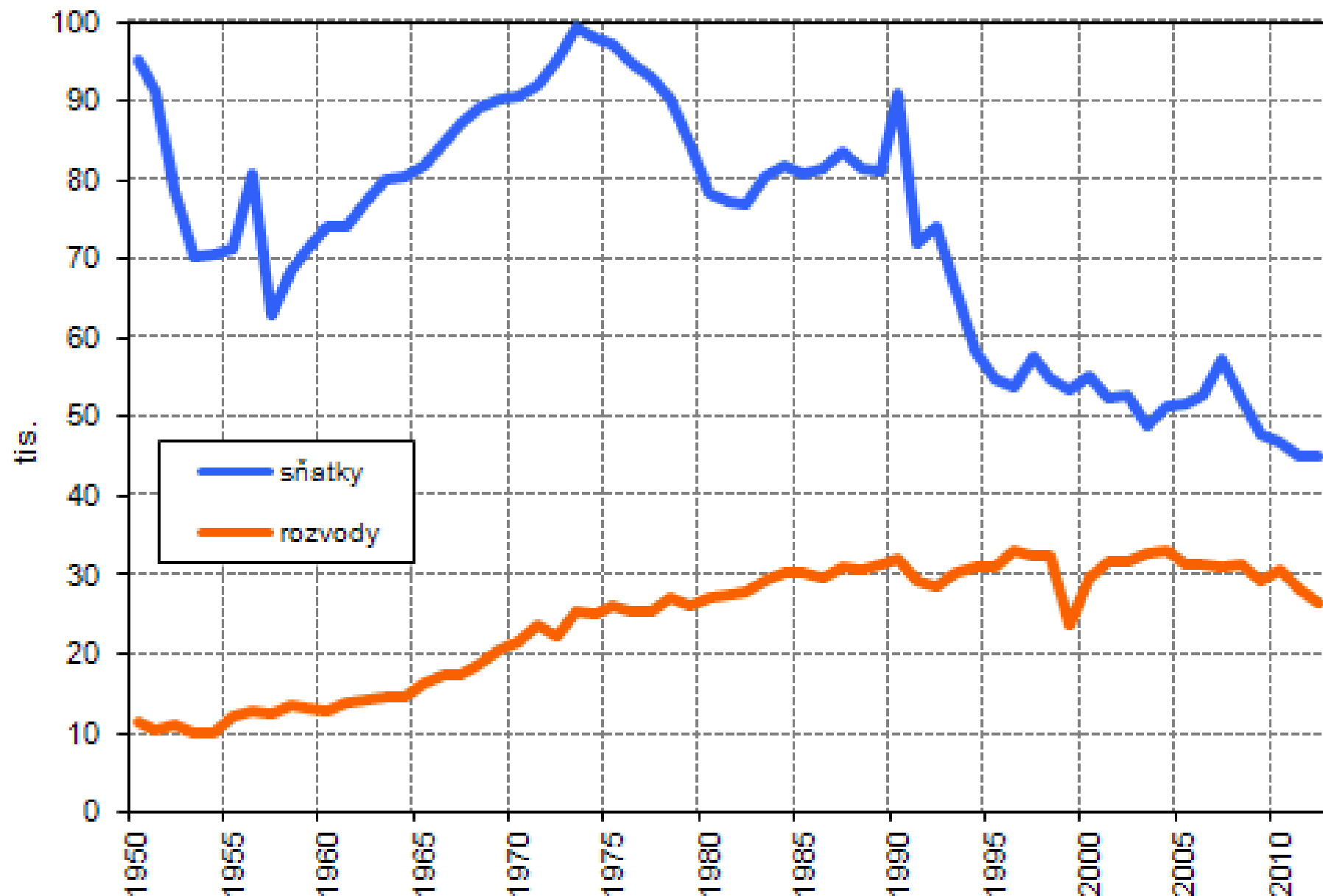
Rozvodovost

- **Rozvod** je právním ukončením manželství, uskutečňuje se na základě žádosti a dojde k němu rozhodnutím soudu.
- Zákon č. 265/1949 sb., o právu rodinném zavedl rozvod jako jedinou formu právního zániku manželství za života manželů.
- **Hrubá míra rozvodovosti** – vyjadřuje počet rozvodů na 1000 obyvatel středního stavu.
- $hmr = R/P$
- R = počet rozvodů
- P = střední stav obyvatelstva

Rozvodovost – další ukazatele

- ❏ **Míra rozvodovosti manželství** - počet rozvodů dělíme počtem existujících manželství (v praxi počtem vdaných žen).
- ❏ **Míra rozvodovosti manželství podle věku** - počet rozvodů ve věku x vztažený ke střednímu stavu osob žijících v manželství v příslušném věku (*vdaných žen, resp. ženatých mužů*).
- ❏ **Podíl rozvedených osob** ze všech žijících v jednotlivých věkových skupinách.
- ❏ **Úhrnná rozvodovost** - úroveň rozvodovosti manželství, neboli jaký podíl původně uzavřených manželství se rozvede.

Sňatky a rozvody v letech 1950-2012

Potratovost

☒ **Hlavní faktory** ovlivňující úroveň potratovosti:

- ☒ **legislativní ustanovení** - vyhlášky Ministerstva zdravotnictví České socialistické republiky č. 11/1988 Sb., o povinném hlášení ukončení těhotenství, úmrtí dítěte a úmrtí matky
- ☒ antikoncepce (*dostupnost, rozšíření, metody*)
- ☒ společenské klima
- ☒ individuální vlivy (*náboženské přesvědčení, úroveň vzdělání, ekonomická situace*)
- ☒ reprodukční zdraví populace

☒ **Hrubá míra potratovosti** – vyjadřuje počet potratů na 1000 obyvatel středního stavu.

☒ $hmr = P/S$

☒ P = počet potratů

☒ S = střední stav obyvatelstva

Další ukazatele

- ❏ **Obecná míra potratovosti** – počet potratů na 1000 žen fertilního věku.
- ❏ **Míra potratovosti dle věku** (*věkově specifická míra potratovosti*) - počet potratů ve věku x (resp. v dané pěti či desetileté věkové skupině) ke střednímu stavu žen v daném věku (věkové skupině).
- ❏ **Úhrnná potratovost** - Součet jednotlivých měr potratovosti podle věku dává dohromady průměrný počet potratů na jednu ženu v jejím reprodukčním období.

MASARYKOVA UNIVERZITA

Geografie obyvatelstva a sídel

*Mechanická měna
obyvatelstva, struktura
obyvatel*

Mechanický pohyb

- ☞ = mobilita
 - ☞ Změna v zařazení jedince v nějakém systému určených jednotek (útvary).
 - ☞ Sociální mobilita (profesní, sociální, kulturní skupiny).
 - ☞ Prostorová mobilita (prostorové – regionální struktury).
1. Periodicita a délka trvání: a) trvalé b) dočasné (denní, týdenní, měsíční, sezónní).
 2. Směr pohybu: koncentrační, dekoncentrační, neutrální.
 3. Organizace pohybu: živelný, plánovaný, řetězová migrace.

Mechanický pohyb

- **Mechanický pohyb** obyvatelstva nebo také prostorová, regionální či geografická mobilita obyvatelstva zahrnuje všechny typy přemísťování (změny lokalizace) člověka.

4 Typy:

- Migrace (stěhování) obyvatelstva
 - Dočasné změny pobytu (sezónní migrace)
 - Dojížd'ka do zaměstnání
 - Nepravidelné dočasné pohyby obyvatelstva
-
- Migrace – dvojsměrný pohyb obyvatel

Mechanický pohyb

- ❏ Příčiny a motivace: ekonomické a mimoekonomické (politické, kulturní, náboženské, environmentální...), push a pull faktory.
- ❏ Početnost skupin: individuální, skupinové, masové.
- ❏ Prostorový průběh: přímé, po etapách, hierarchický charakter.
- ❏ Vnitřní a vnější (zahraniční) – rozdíl v metodikách zjišťování, spolehlivosti dat, způsobech evidence, různá kvalita dat a jejich problematická srovnatelnost!

Vnitřní migrace

- ❖ Registruje se v ČR od r. 1950.
- ❖ Hlášení o stěhování.
- ❖ Čtvrtletní publikace v Pohybech obyvatelstva.
- ❖ Stěhování přes hranice obcí a v Praze přes hranice urbanistických obvodů.

Měsíc _____ 200 _____

Registrováno
ČSÚ ČV 29/04
ze dne 12.5.2003
IKF 495002

		(vyplňuje ČSÚ)									01
Datum narození	den, měsíc, rok										02
Rodné číslo											03
Datum přihlášení k pobytu	den, měsíc, rok					2	0	0			04
Pohlaví 1-mužské 2-ženské											05
Stav 1-svobodný(á) 2-ženatý, vdaná 3-rozvedený(á) 4-ovdovělý(á)											06
Státní obč. (uveďte slovy) _____ (kóduje ČSÚ)											07
Nejvyšší vzdělání 1-základní 2-střední bez maturity											08
(od 15 let věku) 3-střední s maturitou 4-vysokoškolské											
Důvod stěhování (uveďte jeden hlavní důvod)											09
1-změna pracoviště 2-přiblížení k pracovišti 3-učení, studium											
4-zdravotní důvody 5-sňatek 6-rozvod 7-bytové důvody											
8-následování rodinného příslušníka 9-jiný důvod											
Předchozí trvalé bydliště okres _____											
obec _____											
ulice, č.p. _____											
Stát (u přistěhovaných z ciziny)											
(kóduje ČSÚ)		C	Z								10-11
											12
Nové trvalé bydliště okres _____											
obec _____											
ulice, č.p. _____											
Stát (u vystěhovaných do ciziny)											
(kóduje ČSÚ)		C	Z								13-14
											15

Vyplňte čísla všechny rubriky s výjimkou těch, které vyplňuje ČSÚ.

Vytečkované řádky vyplňte čitelně slovy.

Další pokyny pro vyplnění jsou uvedeny na zadní straně hlášení.

Pokyny pro vyplnění Hlášení o stěhování (Obyv 5-12)

K tomuto statistickému zjišťování, které je součástí Programu statistických zjišťování na rok 2004, je zpravodajská jednotka povinna ze zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, poskytnout všechny požadované údaje. Ochrana individuálních dat je zaručena zákonem.

Zpravodajskými jednotkami, odpovídajícími za hlášení o stěhování (Obyv 5-12) jsou:

- ohlašovny pobytu pro případy stěhování občanů ČR z obce do obce na území ČR nebo stěhování občanů ČR z a do ciziny
- okresní úřadovny cizinecké a pohraniční policie ČR pro případy vnitřního i zahraničního stěhování cizinců a osob bez státního občanství

Za občany ČR vyhotovuje hlášení Obyv 5-12 ohlašovna pobytu v obci, do níž se občan přistěhoval z jiné obce v ČR nebo z ciziny, a ve které se hlásí k trvalému pobytu podle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, ve znění pozdějších předpisů. Za občany, kteří se dlouhodobě stěhují mimo ČR, vyhotovuje hlášení ohlašovna pobytu v obci, kde měl občan ČR trvalé bydliště při odevzdání občanského průkazu do úschovy podle stejného zákona před vystěhováním do ciziny.

Za cizince - s povolením k trvalému pobytu na území ČR,
- s vízem nad 90 dní,
- s azylem na území ČR,

který **se stěhuje v rámci ČR** do jiné obce (nebo v rámci Prahy), vyhotovuje hlášení Obyv 5-12 okresní úřadovna cizinecké policie příslušná okresu přistěhování.

Ostatní případy stěhování cizinců (přistěhování do ČR u osob s povolením k trvalému pobytu a osob pobývajících v ČR na víza nad 90 dní; udělení azylu; faktické vystěhování z ČR; ukončení platnosti víza bez jeho následného prodloužení nebo získání nového - "úřední vystěhování") a také informace o získání občanství ČR jsou ČSÚ zasílány prostřednictvím automaticky generované exportní dávky měsíčně každou okresní úřadovnou cizinecké policie prostřednictvím příslušné Krajské správy cizinecké policie a Krajské reprezentace ČSÚ.

Podrobnosti obou typů vykazování stěhování cizinců řeší příslušné interní pokyny orgánů služby cizinecké a pohraniční policie.

Hlášení musí být vyhotoveno za všechny osoby, tedy i za děti mladší 15 let a osoby zbavené způsobilosti k právním úkonům nebo jinak nezpůsobilé.

Zpravodajská jednotka může požádat občany, aby hlášení za sebe a své rodinné příslušníky vyplnili sami, nemůže to však od občanů vyžadovat.

Soubor hlášení Obyv 5-12 za kalendářní měsíc zašle zpravodajská jednotka první pracovní den následujícího měsíce na adresu:

ČSÚ - Odbor gesčního zpracování Praha, oddělení zpracování demografie
Na padesátém 81
100 82 Praha 10

Nenastal-li v kalendářním měsíci žádný případ stěhování, zašle zpravodajská jednotka tiskopis Negativní hlášení pro statistiku mechanického pohybu obyvatelstva čtvrtletně, vždy za příslušné měsíce daného čtvrtletí a to:

- v dubnu za leden, únor, březen
- v červenci za duben, květen, červen
- v říjnu za červenec, srpen, září
- v lednu následujícího roku za říjen, listopad, prosinec.

Vnitřní migrace

- ❏ Registruje se v ČR od r. 1950.
- ❏ Hlášení o stěhování.
- ❏ Čtvrtletní publikace v Pohybech obyvatelstva.
- ❏ Stěhování přes hranice obcí a v Praze přes hranice urbanistických obvodů.

Vnější (mezinárodní) migrace

- ❏ Příčiny migrací se mění v čase, obecně roste význam ekonomických, ekologických a politických příčin
- ❏ Sociálními, psychologickými a ekonomickými příčinami migrací se zabývá BEHAVOIRALNÍ GEOGRAFIE.
- ❏ Důsledky migrací: mění se celosvětové rozmístění obyv., jeho struktura.
- ❏ Rozdílný dopad pro imigrační a emigrační oblast (demografický, ekonomický).
- ❏ Organizace a servery zabývající se migracemi: UN.org/popin, IOM.int, IOM.cz, UNHCR.ch, cizinci.cz, migraceonline.cz.

Významné migrace

- ❑ Stěhování národů (5. – 6. st.).
- ❑ Emigrace do zámoří - 1820 – 1959 imigrovalo do USA 41,5 mil. obyvatel, do Kanady 1851 – 1957 asi 7,5 mil. osob.
- ❑ Mezikontinentální pohyb černochoů z Afriky do Ameriky (1520 – 1850) - 10 – 20 mil. obyvatel.
- ❑ V letech 1840 – 1947 emigrovalo z Číny asi 12 mil. osob, především do Thajska, Malajsie, Indonésie, Singapuru a Vietnamu.
- ❑ Vytvoření Izraele = 1,2 mil. palestinských uprchlíků.
- ❑ Přes třicet milionů lidí bylo vysídleno nebo zlikvidováno během druhé světové války.
- ❑ V poválečném období vysídlení asi deseti milionů Němců z východní Evropy.
- ❑ Masová nucená migrace následovala rozdělení Indie a Pákistánu, které si vynutilo přesuny téměř 18 milionů lidí.
- ❑ V osmdesátých a devadesátých letech - vlny migrace v Somálsku a Etiopii (občanská válka a sucha), v Kurdistánu (z Iráku do Turecka a Iránu), v Jugoslávii.
- ❑ Významné jsou také pracovní migrace (SRN, Turecko, arabské státy).

Významné migrace do USA

PŮVOD EMIGRANTŮ	1820-1860 (%)	1861-1890 (%)	1891-1920 (%)	1921-1960 (%)
stará evropská imigrace	91,2	76,0	25,0	37,3
nová evropská imigrace	0,7	11,5	63,3	21,0
EVROPA CELKEM	91,9	87,5	88,3	58,3
AMERIKA	3,6	9,6	8,4	37,0
ASIE	0,8	2,5	2,8	3,6
AFRIKA A OST.	3,7	0,4	0,5	1,1

Přistěhovalí

- osoba, jenž se přistěhovala do určité územní jednotky (obec, město, kraj, ČR).
- Nutná změna trvalého bydliště!!!!!!
- = imigrace

Vystěhování

- osoba, jenž se vystěhovala z určité územní jednotky (obec, město, kraj, ČR).
- Nutná změna trvalého bydliště!!!!!!
- = emigrace

Další pojmy

- ☒ **Reemigrace** – návrat emigrujících obyvatel do původního prostoru.
- ☒ **Repatriace** – přestěhování obyvatel do těch prostorů, z kterých se násilně nebo dobrovolně vystěhovali. Přípravená a organizovaná a může být dobrovolná nebo vynucená.

Základní ukazatele

- **Hrubá migrace** (objem migrace) – suma osob, které se zúčastňují migrace v určité územní jednotce.
 - hrubá emigrace (suma všech emigrantů)
 - hrubá imigraci (suma všech imigrantů)

- **Intenzita migračního obratu**
 - $IMO = M/S$

- M = všichni migranti (emigranti + imigranti)
- S = střední stav obyvatelstva

Migrační saldo

- Rozdíl mezi počtem imigrantů a emigrantů.
- Kladné hodnoty znamenají, že území získává obyvatele migrací, záporné nám indikují, že migrací obyvatele ztrácí.

$$\text{➤ } MS = I - E$$

- I = imigranti
- E = emigranti

Současné trendy migrace

- ❏ Poč. 21 století žilo mimo svoji mateřskou zemi na světě 175 mil. lidí.
- ❏ Velmi nerovnoměrně rozmístění – 1/2 ve vyspělých a 1/2 v rozvojových zemích (jenom v zemích G7 1/3!), v zemích západní Evropy cca 20 milionů.
- ❏ Ročně jich přibývá 2 – 4 miliony, podíl migrantů na celkovém obyvatel Země asi 2 %.
- ❏ Většinu tvoří ekonomiční migranti, ale 30 milionů jsou uprchlíci (podle Ženevské konvence).

Příčiny a důsledky migrace

- ❑ Tradiční rozdělení na bohatý Sever a chudý Jih a prohlubování těchto rozdílů v čase.
- ❑ Ekologické faktory, mnohde „demografický tlak“.
- ❑ Politická nestabilita, konflikty a spory.
- ❑ Psychologické aspekty (modernizace společnosti, snaha poznávat nové ...).
- ❑ Vliv na cílovou populaci: na politické, ekonomické, sociální, demografické a kulturní prostředí.
- ❑ „není nic trvalejšího, než dočasná pracovní migrace“ (*Martin, 1994*)
- ❑ Díky procesu globalizace vyvstává potřeba koordinovat migrační politiku na nadnárodní, kontinentální úrovni.

Evropa

Rozdělení Evropy na regiony s výrazně odlišným migračním chováním:

- ❏ Země bývalé Jugoslávie, kromě Slovinska.
- ❏ Západní Evropa.
- ❏ Země Visegrádu, Slovinsko a Pobaltí.
- ❏ Ostatní postkomunistické země včetně býv. SSSR.
- ❏ Rusko.

Integrace cizinců

- ❖ **Multikulturní** – Švédsko, Austrálie, Kanada – „všem stejná práva ve všech sférách“ – cizinci zůstávají i po několik generací neasimilováni.
- ❖ **Diskriminační („differential exclusion“)** – Německo, Švýcarsko, Rakousko atd. – začlenění imigrantů do urč. společenské sféry (trh práce), ale znemožnění získání občanství, participace na veřejném životě.
- ❖ **Asimilační model** – Francie – příliš se neosvědčil – proces jednostranné adaptace.

Další druhy migrace

- ❏ Dojížd'ka – za prací, do škol, za službami, za kulturou atd.
- ❏ Evidence v rámci SLDB od r. 1961 u pracovní doj. a doj. do škol.
- ❏ Doj. za službami, za rekreací... – výběrová šetření.
- ❏ Nepravidelné pohyby: hlavně cestovní ruch.
- ❏ Komplexní pohled: přechod od relativně nevratným k přechodným formám.

Celkový pohyb obyvatelstva

- Výsledek přirozeného a mechanického pohybu.
- Charakteristika krátkodobého i dlouhodobého vývoje populace, použití v prognózách vývoje obyvatelstva.
- *Celkový přírůstek* nebo *úbytek* obyvatelstva se skládá z **přirozeného přírůstku** a **migračního salda** dané územní jednotky v určitém časovém období.

celkový přírůstek = porodnost – úmrtnost + imigrace – emigrace

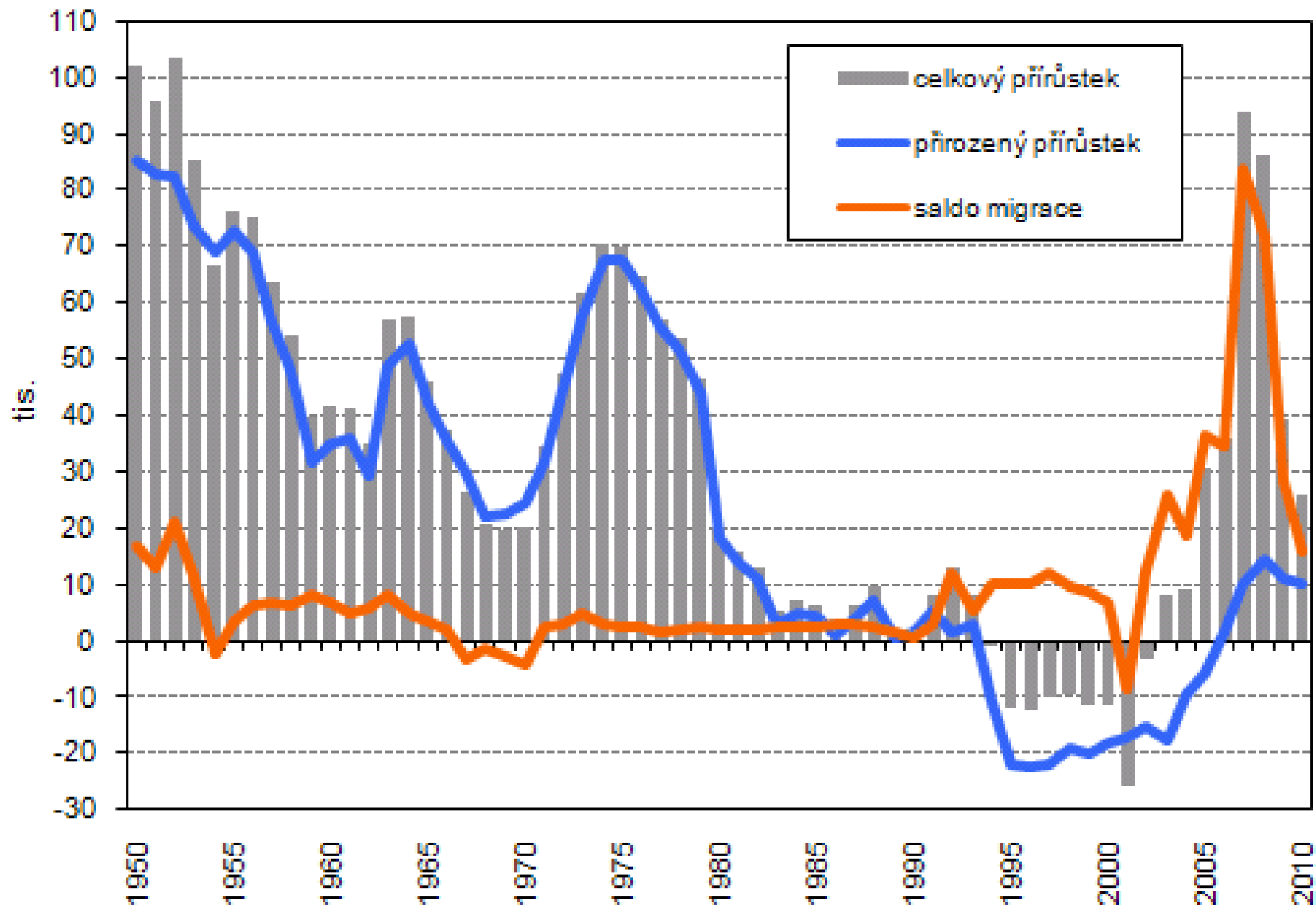
Celkový pohyb obyvatelstva

- Relativní údaj na 1000 obyvatel středního stavu:

$$P_p = \frac{N - M + I - E}{S} \times 1000$$

- N = porodnost
- M = úmrtnost
- I = imigrace
- E = emigrace
- S = střední stav obyvatelstva

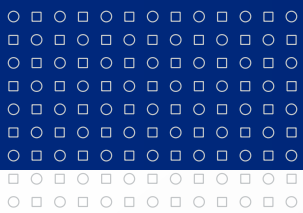
Struktura přírůstku obyvatel v letech 1950-2010

Celkový pohyb obyvatelstva

→ Celkový počet obyvatel v čase t (S_t) je potom výsledkem bilance určitého počátečního stavu obyvatelstva v čase o (S_o) a všech čtyřech složek pohybu v časovém intervalu mezi o a t .

→
$$S_t = S_o + N - M + I - E$$

Struktura obyvatel

Struktura obyvatel

- Ukazatelé statické x dynamické.
- Uplatnění při populačních prognózách.
- Používá velké množství různých znaků a analytických i interpretačních technik.

Dělení dle:

- 1. biologické znaky** (struktura obyvatelstva podle pohlaví, věku, zdravotního stavu, rodinného stavu apod.);
- 2. ekonomické znaky** (struktura podle ekonomické aktivity, povolání a zaměstnání, sociální struktura apod.);
- 3. kulturní znaky** (struktura podle vzdělání, národnosti, jazyková, religiozní struktura apod.).

Struktura obyvatel dle biologických znaků

Struktura obyvatel dle pohlaví

- Na základě struktury podle pohlaví se sestavují specifické ukazatele pro vyjádření mnoha procesů (např. úmrtnosti, plodnosti, sňatečnosti atd.) a používají se i při konstrukci měr reprodukce, úmrtnostních tabulek a dalších demografických modelů.
- Vyjadřuje dvěma způsoby – feminita a maskulinita.
- Muži tvoří cca 50,2% a ženy 49,8% celosvětové populace.
- Ve většině evropských států, v USA a bývalém SSSR je převaha ženského obyvatelstva, naopak převaha mužů je především v Indii, v některých islámských státech, v Hongkongu a Singapuru.

Struktura obyvatel dle pohlaví

- Index feminity (I_f):

$$I_f = \frac{\check{Z}}{M} \times 1000$$

- \check{Z} = počet žen
- M = počet mužů

- Index maskulinity (I_m):

$$I_m = \frac{M}{\check{Z}} \times 1000$$

- M = počet mužů
- \check{Z} = počet žen

Struktura obyvatel dle pohlaví

- ☒ Možnost vztažení také k určité věkové skupině – specifické indexy.
- ☒ Větší rozdílnosti v početních podílech mužů a žen vznikají v důsledku působení tří základních faktorů:
 1. rozdílnost v počtu rodičích se chlapců a dívek,
 2. rozdílnost v úmrtnosti mužů a žen,
 3. působení migračních procesů.
- ☒ Poměr pohlaví při narození tzv. **sekundární sex ratio** se pohybuje v rozmezí 104 – 107 chlapců na 100 děvčat.
- ☒ Vzhledem k tomu, že ženy se dožívají vyššího věku než muži, dochází především ve vyšších věkových skupinách k výraznější početní převaze žen (feminizaci).

Struktura obyvatel dle věku

- ☒ Populaci tak lze rozčlenit na tři základní věkové skupiny:
 1. dětská složka populace (věk 0 – 14 let)
 2. reprodukční složka populace (věk 15 – 49 let)
 3. postreprodukční složka populace (věk 50 a více let)

- ☒ Klasifikaci věkových struktur provedl švédský demograf **Axel Gustav Sundbärg** (1857 – 1914) na přelomu 19. a 20. století.

- ☒ 15 – 49 = fertilní věk.

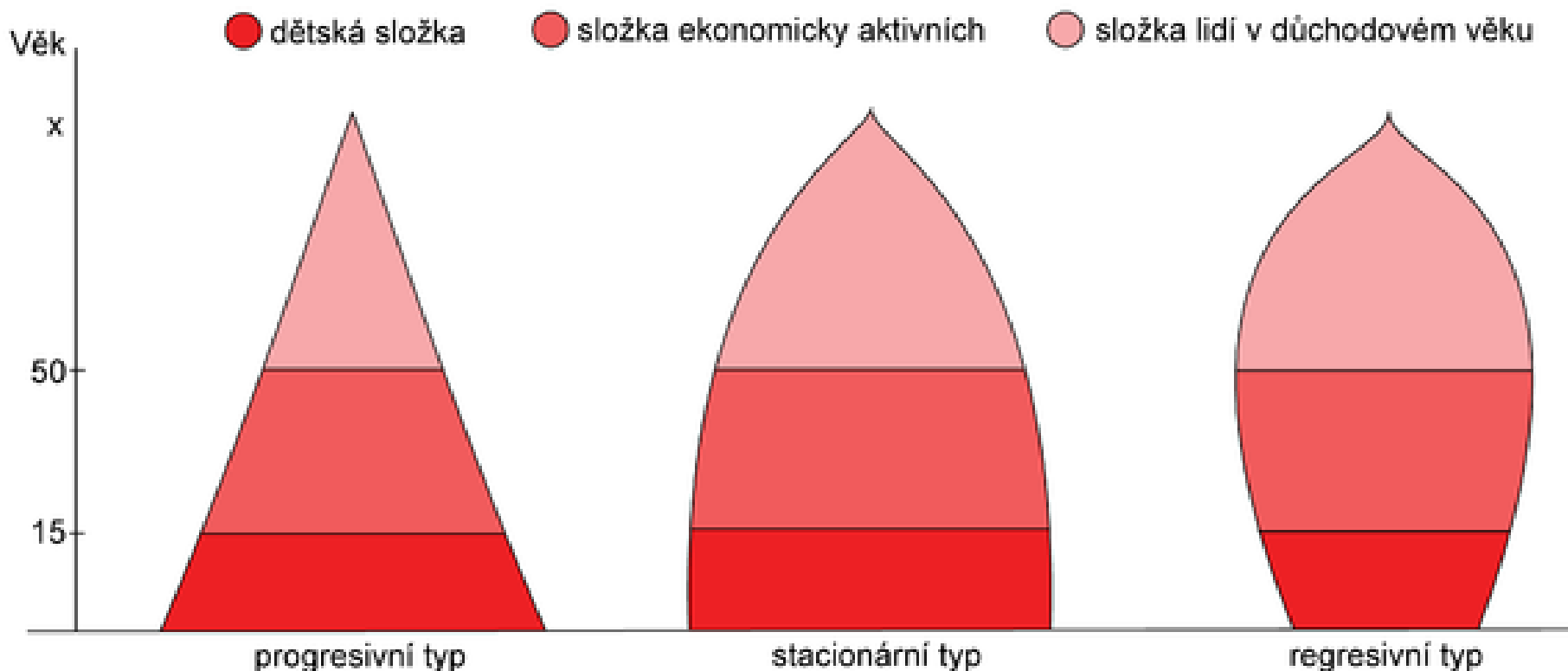
Věková pyramida

- ❏ Nejčastěji používaný způsob interpretace věkové struktury obyvatelstva.
- ❏ Podstatou věkové pyramidy jsou dva spojené grafy – histogramy četnosti mužů (levá část grafu) a žen (pravá část grafu).
- ❏ Na horizontální ose se zobrazuje počet obyvatel a na vertikální věkové kategorie.
- ❏ Obvykle se sestavuje pro jednotlivé věkové ročníky obyvatelstva nebo pro pětileté věkové kategorie.
- ❏ Mohou nabývat různých tvarů.

Sunbärgova klasifikace

- ☒ Podle výše podílu zastoupené dětské či postreprodukční složky v populačním souboru určil tři populační typy:
1. **Progresivní typ** s výraznou převahou dětské složky (okolo 40%), projevuje širokou základnou pyramidy a předpokládá se rozšířená reprodukce obyvatelstva. Každý další ročník je početnější.
 2. **Stacionární typ**, kde podíly dětské a postreprodukční složky jsou vyrovnány.
 3. **Regresivní typ**, kde složka postreprodukční (okolo 30%) výrazně převažuje nad zastoupením složky dětské. Pyramida má zúženou základnu, která je důsledkem zmenšování počtu narozených.

Sunbärgova klasifikace

Základní celosvětové trendy

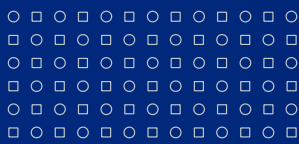
- ❑ Podíl dětské složky činí 30%.
- ❑ V hospodářsky vyspělých zemích světa činí tento podíl pouze 18%, zatímco pro méně vyspělé země dosahuje hodnoty 33%.
- ❑ V západní, střední a východní Africe převyšuje podíl dětí na celkové populaci 44%, v zemích západní Evropy naopak dosahuje pouhých 17%.
- ❑ V zemích EU naopak výrazně roste zastoupení obyvatel starších věkových skupin - Itálie 24,1% a Belgie 22,1%. Např. ČR měla v roce 2000 18,4% obyvatel starších 60 let.

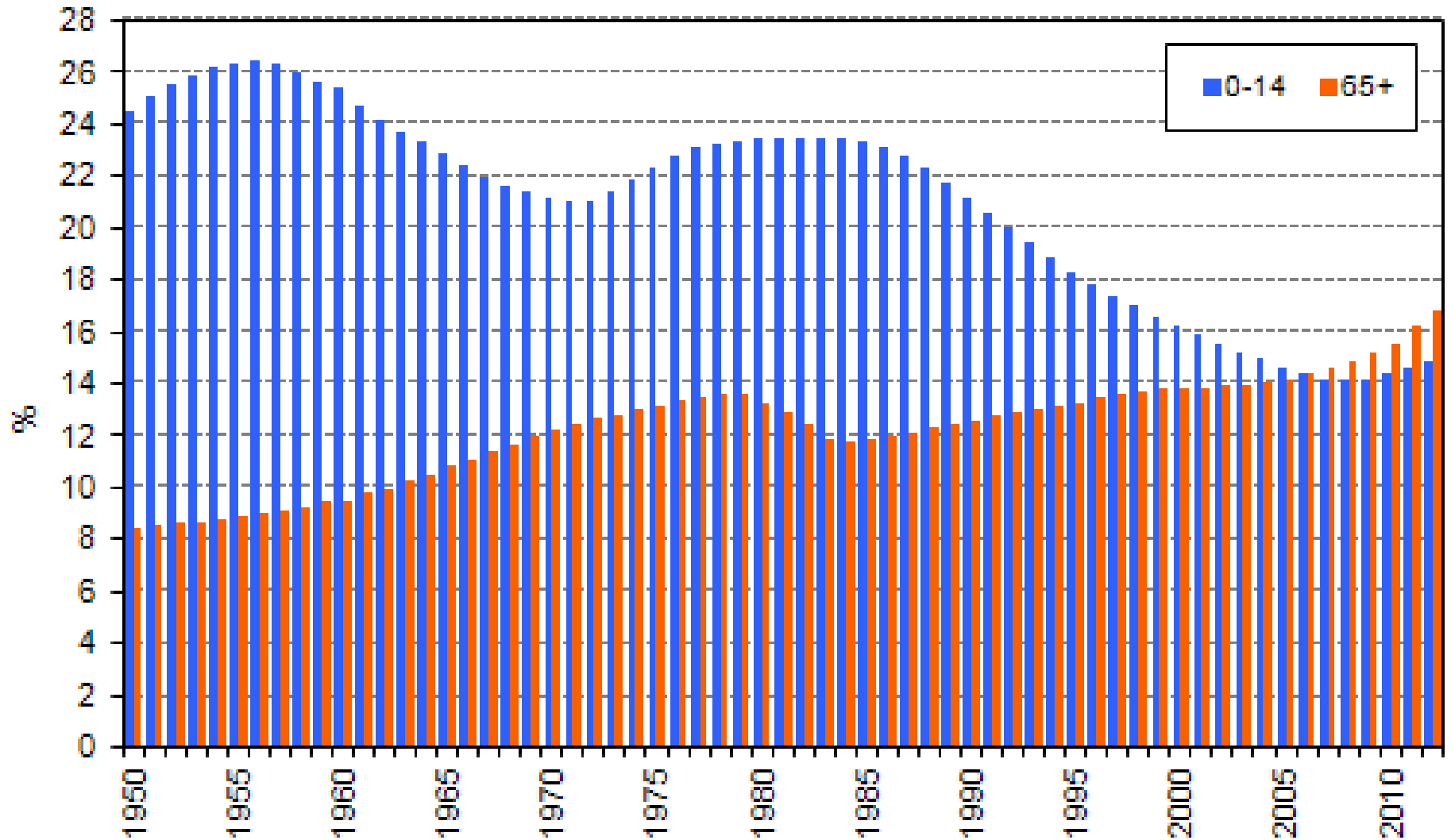
Demografické stárnutí populace

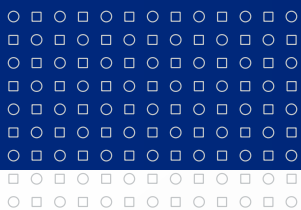
Demografické stárnutí populace

- Snižování plodnosti žen.
- Snižování podílu dětské složky v souboru obyvatel.
- Přibývání obyvatel v postreprodukčním věku.
- **Index stáří** (I_s): - poměr postreprodukční a dětské složky obyvatelstva.
- I_s = index stáří
- P_p = posreprodukční obyvatelstvo
- P_{0-14} = předreprodukční obyvatelstvo

Podíl obyvatel ve věkové skupině 0-14 a 65 a více let v letech 1950-2012

Struktura obyvatel dle sociálně-ekonomických znaků

Ekonomická struktura

- Mezi nejdůležitější klasifikace obyvatelstva na základě ekonomických znaků patří členění podle **ekonomické aktivity** obyvatelstva.
- Ekonomicky aktivní obyvatelstvo** - všechny osoby zaměstnané nebo hospodářsky činné, v současnosti nezaměstnané hledající práci, dále ženy na mateřské dovolené, pracující důchodce a tzv. osoby zdržené od povolání (např. vojáci základní služby).
- Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo** - osoby nezávislé a závislé na živiteli - děti do 15 let, ženy v domácnosti, které nemají žádný zdroj příjmu a také učni a studenti.

Ekonomická struktura

- ***Míra ekonomické aktivity*** obyvatelstva:
- Míra ekonomické aktivity vyjadřuje podíl pracovní síly (zaměstnaných a nezaměstnaných) na počtu všech osob starších 15 let.

Ekonomická struktura

- ▣ ***Osoby zaměstnané*** – všechny osoby 15-ti leté a starší, které ve sledovaném období patřily mezi placené zaměstnané (na základě pracovního poměru, dohody o provedení práce resp. pracovní činnosti, případně na základě jiného smluvního vztahu) nebo tzv. sebezaměstnané (pracující ve vlastní firmě, vypomáhající členové domácností a členové produkčních družstev).

- ▣ Dle definice ILO (Mezinárodní organizace práce)

Ekonomická struktura

- ❏ ***Osoby nezaměstnané*** – všechny osoby 15-ti leté a starší, které ve sledovaném období souběžně splňovaly následující podmínky:
 1. byly bez práce, což znamená, že nebyly ani v placeném zaměstnání, ani nebyly sebezaměstnané;
 2. hledaly aktivně práci, čímž se rozumí např. registrace u úřadu práce, nebo jiné zprostředkovatelné práce, případně hledání práce přímo v podnicích, podnikání kroků pro založení vlastní firmy nebo hledání práce jiným způsobem;
 3. byly připraveny k nástupu do práce okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů.

- ❏ Dle definice ILO (Mezinárodní organizace práce)

Pracovní síla

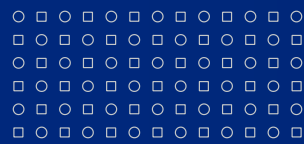
- ☒ Součet zaměstnaných a nezaměstnaných osob starších 15-ti let.
- ☒ **Míra nezaměstnanosti** - procentuální podíl nezaměstnaných na pracovní síle:

$$R = \frac{U}{L} \times 100$$

- ☒ R = míra nezaměstnanosti
- ☒ U = počet nezaměstnaných
- ☒ L = pracovní síla

Míra nezaměstnanosti

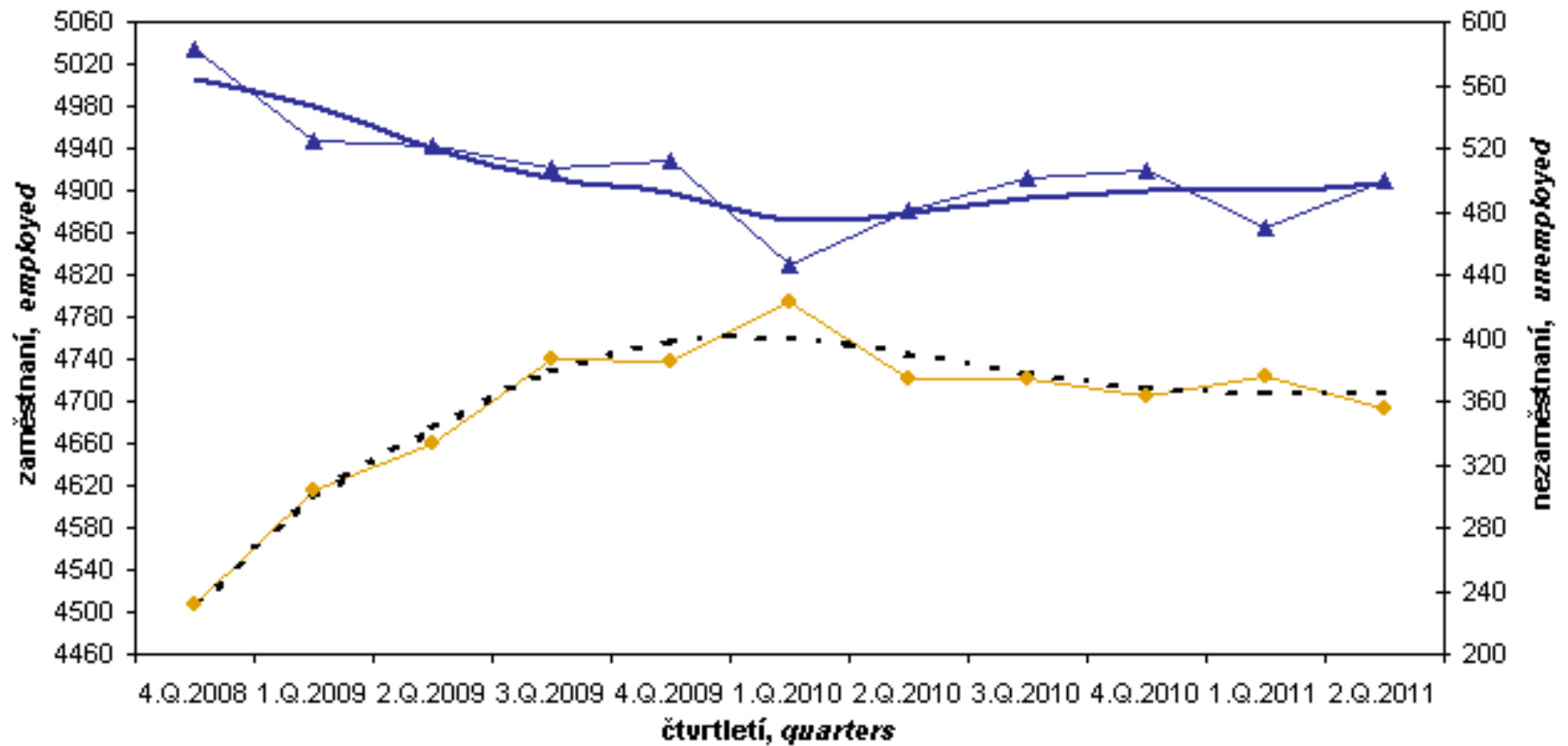
- ❏ **Obecná míra nezaměstnanosti** - podíl všech nezaměstnaných na veškeré pracovní síle daného území. V ČR 6,7 % (červen 2013).
- ❏ Obecná míra nezaměstnanosti podle definice ILO (ve věkové skupině 15-64letých) dosáhla 6,9 % (červen 2013).
- ❏ **Specifická míra nezaměstnanosti** - např. podle věkových nebo vzdělanostních skupin obyvatelstva určitého území.
- ❏ V třídění podle nejvyššího stupně dosaženého vzdělání mají nízkou míru nezaměstnanosti trvale vysokoškoláci (2,7 %) a osoby s úplným středním vzděláním s maturitou (5,2 %). Vysoká míra nezaměstnanosti přetrvává ve skupině osob se základním vzděláním (24,0 %) a mírně nadprůměrná je i v početné skupině osob se středním vzděláním bez maturity vč. vyučených (7,6 %).

Graf 1 Zaměstnaní, nezaměstnaní (absolutně)

Graph 1 Employed, unemployed (absolutely)

vtis. osob, thousands persons

- ▲— zaměstnaní, employed
- zaměstnaní - sezónně očištěno, employed - seasonally adjusted
- ◆— nezaměstnaní, unemployed
- - - nezaměstnaní - sezónně očištěné, unemployed - seasonally adjusted

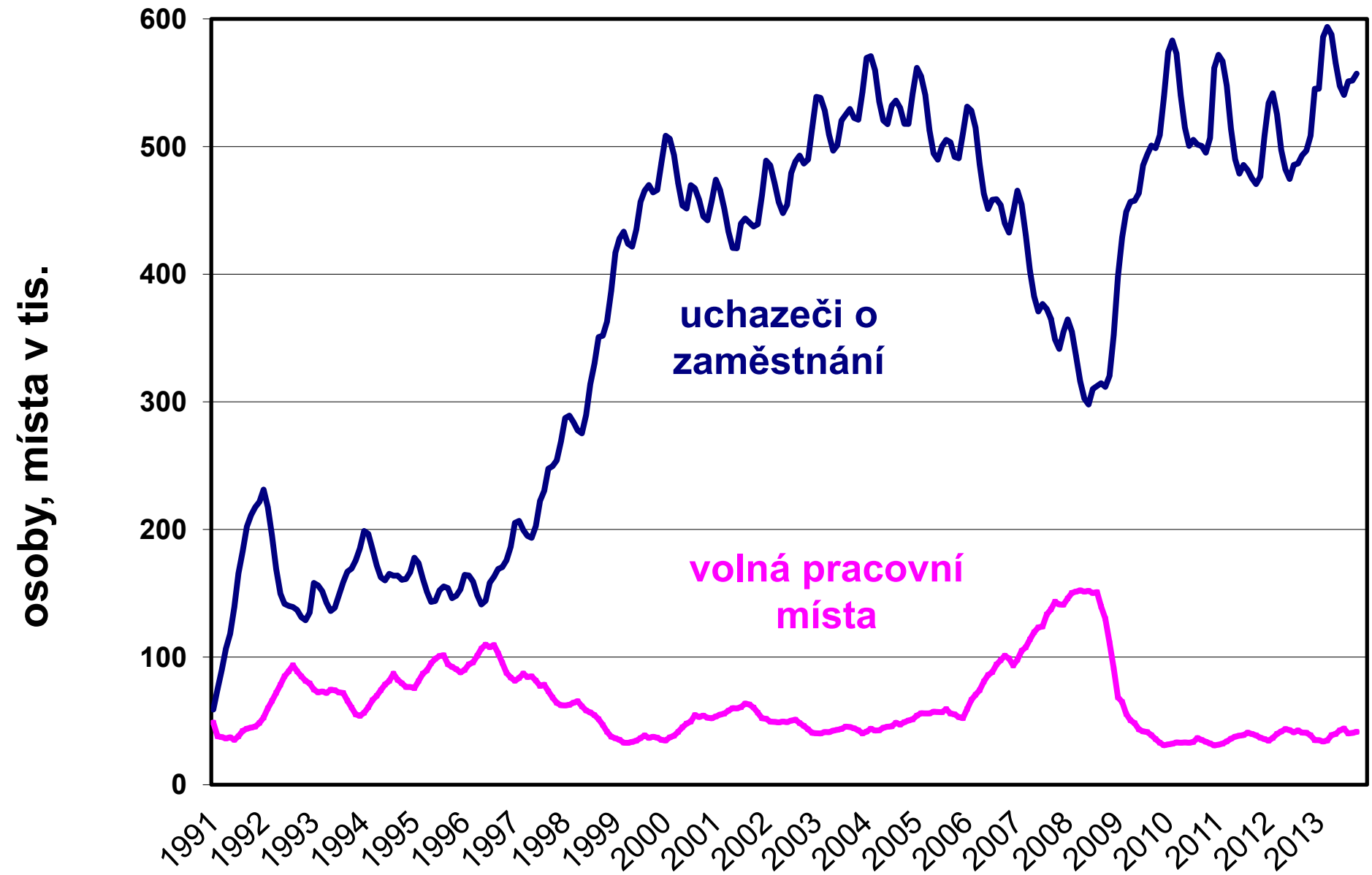
Míra nezaměstnanosti

- ☒ **Registrovaná míra nezaměstnanosti** - Čítatel: přesná evidence registrovaných - dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání, občanů ČR a občanů EU (EHP), vedená úřady práce podle bydliště uchazeče ke konci sledovaného měsíce. Jmenovatel: pracovní síla, tj. počet zaměstnaných v národním hospodářství s jediným nebo hlavním zaměstnáním.

$$\frac{\text{dosažitelní uchazeči o zaměstnání evidovaní na ÚP}}{\text{produktivní věk}} * 100$$

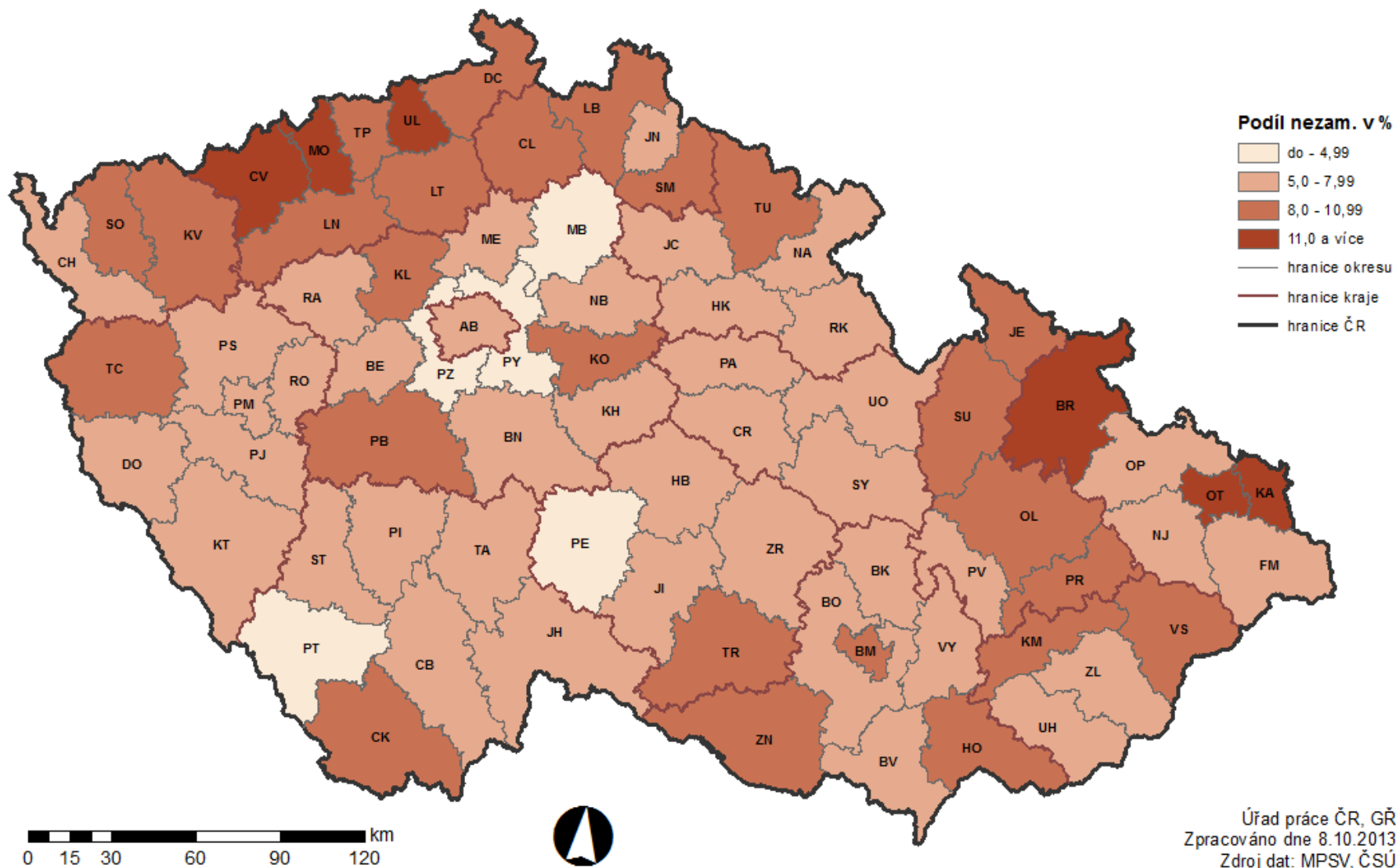
- ☒ V ČR 7,6 % k 30. 9. 2013.

Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst

PODÍL NEZAMĚŠTNANÝCH NA POČTU OBYVATEL

v okresech České republiky k 30.9.2013

Bohatý Sever x Chudý Jih

- ❏ V lidských souborech lze nepochybně nalézat nepřehledné množství nejrůznějších vztahů, souvislostí a studovat jejich funkčnost.
- ❏ **Nová funkčnost jakékoliv prostorové struktury bezprostředně souvisí s novou organizací prostoru.**

Současné trendy

- V zemích Bohatého Severu, kde náleží státy G7 a většina zemí OECD jsou ve vztahu k nejchudším zemím světa vytvářeny nerovné podmínky pro řešení ekonomických, sociálních a politických problémů.
- Neexistence volné soutěže a přístupu k „vysokým technologiím“, které jsou v rozhodující míře monopolizovány zeměmi Bohatého severu.
- Suroviny a kreativní lidské zdroje jsou naopak z nejchudších zemí světa odčerpávány.
- Dluhy nejchudších zemí dosáhly výše 2,7 bilionu USD.
- Vynakládání astronomicky vysokých finančních částek na reklamu a zbrojení zemí Bohatého Severu a nedostatek finančních prostředků ke zlepšení vzdělanosti, zdravotního stavu obyvatel a odstranění hladu a bídy nejchudších zemí světa.
- Konzumní způsob života orientovaného na hromadění peněz a majetku.

Sektory národního hospodářství

- Ukazatel celkové úrovně ekonomického rozvoje.
- Většina statistik – 3 úrovně (***primér***, ***sekundér*** a ***terciér***), někdy se vyčleňuje také i ***kvartér***.
- V našich podmínkách (např. PAVLÍK et al., 1986) se používá členění, které v hrubých rysech vychází z mezinárodně doporučené klasifikace ISIC (International Standard Industrial Classification of all Activities):
 - I. (I) zemědělství, lesnictví a rybářství
 - II. (II) průmysl a stavebnictví
 - III. (III) doprava, spoje, obchod, pohostinství a ubytování, bytové hospodářství,
 - (IV) výzkum a vývoj, školství, veřejná správa, peněžnictví a pojišťovnictví, ostatní nevýrobní činnosti.

Hospodářská politika státu

- OKEČ – odvětvová klasifikace ekonomických činností.
- Poskytuje základnu pro přípravu statistických údajů o různých vstupech, výstupech, tvorbě kapitálu a finančních transakcích ekonomických subjektů.
- Členění dle oborů od A do H.
- Zavedena do statistické praxe v roce 1994.
- Revize v roce 1995.
- Skončila k 31. 12. 2007.
- Dostupné na WWW.CZSO.CZ

CZ-NACE

- Použití pro účely Evropské unie (od roku 1970).
- V ČR zavedena do praxe k 1. 1. 2008.
- Rozdělení na hlavní, vedlejší a doplňkové ekon. činnosti.
- Vychází z mezinárodní standardní klasifikace všech ekonomických činností (ISIC) klasifikace OSN.
- Zkratka NACE je odvozena z francouzského názvu „Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes“

CZ-NACE

A 10/11	Popis	Sekce ISIC Rev. 4/ NACE Rev. 2
1	Zemědělství, lesnictví a rybnářství	A
2	Průmysl, těžba a dobývání	B, C, D, E
2a	Zpracovatelský průmysl	C
3	Stavebnictví	F
4	Velkoobchod a maloobchod, doprava a skladování, ubytování, stravování a pohostinství	G, H, I
5	Informační a komunikační činnosti	J
6	Peněžnictví a pojišťovnictví	K
7	Činnosti v oblasti nemovitostí	L
8	Profesní, vědecké, technické, administrativní a podpůrné činnosti	M, N
9	Veřejná správa, obrana, povinné sociální zabezpečení, vzdělávání, zdravotní a sociální péče	O, P, Q
10	Ostatní činnosti	R, S, T, U

A - Zemědělství, lesnictví a rybnářství

B- Těžba a dobývání

C - Zpracovatelský průmysl

D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

E - Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi

F - Stavebnictví

G - Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel

H - Doprava a skladování

J - Informační a komunikační činnosti

I - Ubytování, stravování a pohostinství

K - Peněžnictví a pojišťovnictví

L - Činnosti v oblasti nemovitostí

M – Profesní, vědecké a technické činnosti

N - Administrativní a podpůrné činnosti

O - Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení

P - Vzdělávání

Q - Zdravotní a sociální péče

R - Kulturní, zábavní a rekreační činnosti

S - Ostatní činnosti

T - Činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu

U - Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů

			Celkem	v %
Celkem			4 880,9	100,0
	CZ - NACE	sekce		
z toho:	Zemědělství, lesnictví a rybnářství	A	154,9	3,2
	Těžba a dobývání	B	47,3	1,0
	Zpracovatelský průmysl	C	1 213,0	24,9
	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla	D	53,2	1,1
	Zásob. vodou; činnosti souvis. s odpady	E	48,6	1,0
	Stavebnictví	F	478,7	9,8
	Velkoobchod a maloob.; opr. mot. vozidel	G	593,6	12,2
	Doprava a skladování	H	327,3	6,7
	Ubytování, stravování a pohostinství	I	186,4	3,8
	Informační a komunikační činnosti	J	137,0	2,8
	Peněžnictví a pojišťovnictví	K	113,8	2,3
	Činnosti v oblasti nemovitostí	L	38,9	0,8
	Profesní, vědecké a technické činnosti	M	203,5	4,2
	Administrativní a podpůrné činnosti	N	114,4	2,3
	Veřejná správa a obrana; pov. soc. zabezp.	O	331,5	6,8
	Vzdělávání	P	298,3	6,1
	Zdravotní a sociální péče	Q	344,8	7,1
	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	R	84,1	1,7
	Ostatní činnosti	S	94,3	1,9

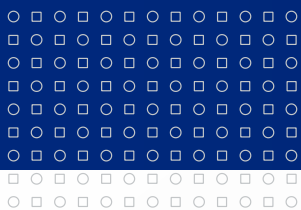

Sociální struktura

- ❏ Na základě příslušnosti obyvatel k socioekonomickým nebo socioprofesionálním skupinám.
- ❏ Zachování druhové rozmanitosti - nespočívá v unifikaci a homogennosti sociálně ekonomického prostoru, ale naopak v zachování rozmanitosti a různorodosti projevů lidské existence.

Vazby

- ❏ obecně lidské (např. osobnostní, etické, solidární, etnografické),
- ❏ kooperativní, které se vytvářejí na bázi kulturně historického rozvoje území (pocity společného účasti či společného tvůrčího spolupodílení se na daném jevu).

Struktura obyvatel dle kulturních znaků

Rasová struktura

❖ Vznik – 2 koncepty:

- ❖ Teorie monogenetického vzniku ras - všechny tři základní lidské rasy se vyvinuly v průběhu období mezi 100 tis. a 12 tis. let př. n. l. z jednoho společného prazákladu.
 - ❖ Teorie polygenetického vzniku ras - vycházejí z představy různých předků dnešních plemen.
-
- ❖ Skupiny ras se vyčleňují na základě shodných znaků (fyzické), které bývají dědičné (barva pleti, barva a tvar očí, barva a forma vlasů), morfologické znaky některých orgánů (tvar nosu, úst aj.).

Rasa

- ☒ = velké skupiny obyvatel, které se navzájem signifikantně liší složením a četností genů a tomu odpovídajícímu rozložení a četností dědičných znaků (např. H. G. ZIMPEL, 1980).
- ☒ Udává se 200 – 400 ras resp. nižších rasových útvarů. Jejich seskupením se vytvořil systém tří velkých ras – **europoidní** (bílá), **ekvatoriální** (černá) a **mongoloidní** (žlutá).

Další členění ras

- ❏ V některých klasifikacích jsou místo velké ekvatoriální rasy ***africká negroidní*** a ***oceánská australoidní*** rasa, v dalších je vyčleněna jako samostatná velká rasa ***amerikoidní*** (Indiáni).
- ❏ Někdy se vyčleňuje ještě nadstupeň – kmen - kmen západní ***atlantickostředozeměmořský*** (bílí a černí) a východní ***tichooceánský*** (žlutí).

Europoidní rasa

- ❑ Charakteristické znaky - vlnité nebo rovné, různě zbarvené vlasy, světlá nebo tmavší pokožka - silnější ochlupení, tenčí vystouplé nosy a užší až středně hrubé rty.
- ❑ **Severní větev** – lidé s nízkým stupněm pigmentace (světlá pokožka, světlé vlasy) a vyšším tělesným vzrůstem (Skandinávie, Island, značnou část britských ostrovů, Nizozemí a severní Německo).
- ❑ **Jižní větev** - lidé s vyšším stupněm pigmentace (tmavší pokožka, tmavé vlasy a oči) a nižším tělesným vzrůstem (Středomoří, Portugalci, Španělé, Italové, Arabové v Africe apod.).

Europoidní rasa

Přechodná zóna

- ❏ Ve Skandinávii to je severní rasová skupina (vysoká postava, oválná tvář, světlé vlasy).
- ❏ V Pobaltí pobaltská rasová skupina (světlé vlasy, okrouhlá tvář).
- ❏ Na Balkáně dinárská rasová skupina (vysoká postava, oválná tvář, tmavovlasí).
- ❏ Ve střední Evropě alpská rasová skupina (okrouhlá tvář, vlasy kaštanové barvy).
- ❏ V Asii v rámci tohoto členění vystupují předoasijská, indo-afghánská a pamíro-ferganská rasová skupina.

Ekvatoriální rasa

2 větve:

- ❑ *Africká negroidní* - afričtí černoši s intenzivně pigmentovanou pokožkou, kučeravými vlasy, tmavýma očima, slabě vyvinutým ochlupením těla, mírně vystupujícím širokým nosem a výraznými rty.
- ❑ Jih od Sahary v makroregionech, západní, centrální, východní a jižní Afriky, potomci tvoří početné populace jak USA, tak v zemích Latinské Ameriky (např. Brazílie, Jamajka, Haiti, Kuba).
- ❑ *Oceánská australoidní* - tmavší barvou pokožky, širokým nosem a výraznými rty se tito lidé podobají negroidnímu obyvatelstvu, mají ale převážně vlnité vlasy a silnější ochlupení těla (Melanésané a Papuánci).

Mongoloidní rasa

- ❑ Rovné černé vlasy, slabé ochlupení těla, úzké oči, plochá tvář, úzký nebo středně široký nos a především pestrá škála žlutých odstínů pokožky.
- ❑ *Asijská větev* – dělí se na kontinentální a tichooceánskou. Lidé **kontinentální (severní)** skupiny se vyznačují výraznější žlutější pigmentací, mohutnější stavbou těla, širokou tvář a nižším vzrůstem (Mongolové, Burjati a Jakuti). K **tichooceánské (východní)** skupině náležejí Korejci a severní Číňané. Specifické postavení má **arktická skupina**, kterou tvoří Eskymáci a paleoasiaté (Čukčové, Korjati).
- ❑ *Americká větev* - američtí Indiáni – jejich vlasy jsou rovné a tvrdé, nemají zpravidla plochou tvář a mají ostře vystouplý nos.

Smíšené a přechodné formy ras

- ❑ **Ekvatoriální a velká europoidní rasa** - lidé etiopského typu (Etiopie, Somálsko). Morfologií tváře se podobají europoidům, avšak tmavá barva pokožky připomíná negroidy, američtí mulati.
- ❑ **Mongoloidní a ekvatoriální rasa** - jižní mongoloidi - jižní Číňané, Indonézané, Filipínci a obyvatelé jihovýchodní Asie. Japonci vytvářejí samostatný specifický typ přechodné rasy. Na americkém kontinentu vznikají míšením zambové.
- ❑ **Mongoloidní a velká europoidní rasa** - Uralské rasové skupiny, Jihosibiřský typ (Kazaši) a ke smíšenému Středoasijskému typu náleží Turkmeni a Tádžikové.
- ❑ Obyvatelé na severu evropského Ruska, na Kolském poloostrově a v Povolží mají převahu europoidních znaků, zařazují se k Suburalskému typu a Laponcům.

Specifické smíšené formy ras

- Polynésané a Mikronésané (mají znaky všech třech základních ras).
- Madagaskarští Malgaši (mají znaky indonéských jižních mongoloidů a negroidního afrického obyvatelstva).
- Havajci (míšením obyvatel polynéského původu s europoidními kolonisty).
- Mestici – míšení genů Evropana (nejčastěji Španěla) a původního domorodého obyvatele bývalých španělských kolonií.

Jazyková struktura

- ❏ **Národní jazyk** - hlavní diferenciační znak v lidské komunikaci, dorozumívací prostředek členů určitého národa.
- ❏ Mateřský jazyk - jazyk, kterým se lidé jako první naučí hovořit, tedy jazyk v němž obyčejně nebo převážně myslí.
- ❏ Jednotlivé jazyky jsou soustředěny do několika hierarchicky uspořádaných informačních souborů. Tím nejvyšším jsou tzv. ***jazykové rodiny***, dále následují jazykové skupiny a podskupiny.
- ❏ Jazyk x dialekt (nářečí).

Jazykové rodiny

- Nejrozšířenějším jazykovým souborem současnosti je **indoevropská jazyková rodina**. Jazyky, které náležejí do této jazykové rodiny hovoří 95% obyvatel Evropy, Severní a Latinské Ameriky, 75% obyvatel Austrálie a Oceánie a 25% obyvatel asijského obyvatelstva.
- 443 druhů jazyků a hovoří jimi 44–48% obyvatel planety, tj. zhruba 2,8–3,1 miliardy lidí.

Jazykové rodiny

- K dalším jazykovým rodinám náležejí: **uralská jazyková rodina, kavkazská jazyková rodina, drávidská jazyková rodina, altajská jazyková rodina, severokavkazská jazyková rodina paleoasijské jazyky, sinotibetská jazyková rodina, thajská jazyková rodina, austroasijská jazyková rodina, austronézká (malajsko-polynéská) jazyková rodina, papuánská jazyková rodina, australská jazyková rodina, semitoamitská jazyková rodina, národní a jazyková struktura ostatních oblastí Afriky, indiánské jazyky.**

Indoevropská jazyková rodina

- **Slovanské jazyky** – čeština, slovenština, polština a lužickosrbština, dále ruština, ukrajinština, běloruština, bulharština, makedonština, slovinština nebo srbochorvatština.
- **Germánské jazyky** – němčina, lucemburština, holandština, fríština, angličtina, dánština, švédština, norština, islandština a faerština.
- **Keltské jazyky** – irština, waleština, gaelský jazyk, bretoňský jazyk.
- **Románské jazyky** – španělština, katalánština, portugalská, francouzština, rétorománština, moldavština.

Indoevropská jazyková rodina

- **Baltské jazyky** – litevština a lotyšština.
- Za zcela samostatné jazykové útvary bývají pokládány řečtina, albánština, arménština, tátština.
- **Indoíránské jazyky** – sanskrt, bengálština, cikánština, perština, tádžičtina, staroperština atd.

Uralská jazyková rodina

- ***Finsko-permské jazyky*** – permské, komijské, udmurjské.
- ***Finsko-ugrické jazyky*** – finština, maďarština, estonština a laponština.
- ***Baltofinské*** – finština, estonština, karelština, izorština.
- Finsko-volžské (mordvinština, marijština).
- Finsko-laponské (sámština).
- Samojedské (enečtina, nenečtina)

Altajská jazyková rodina

- ***Turkické jazyky*** – turečtina, ázerbájdština, tatarština, baškirština (území jihouralských stepí při řece Ufa) a čuvašština (střední Povolží), urumština, krymskotatarština, kazaština, nogajština, uzbečtina, kyrgyzština, altajština, tuvanština, balkarština, karačajština, jakutština atd.
- ***Mongolské jazyky*** – mongolština, ordoština, burjatština, kalmutčtina atd.
- ***Mandžusko-tunguzské jazyky*** – evenština, nanajština.
- ***Korejské jazyky*** – korejština.

Severokavkazská jazyková rodina

- **Severozápadokavkazské jazyky** – adygejšťina (čerkejšťina, kabadirjšťina), abchádjšťina.
- **Centrální kavkazské jazyky** - ingušťina, čečenjšťina.
- **Severovýchodokavkazské jazyky** – avarjšťina, didojjšťina, lezgijšťina, lakjšťina, aguljšťina, dargenjšťina.

Jihokavkazská jazyková rodina

- ▣ ***Gruzínské jazyky*** – gruzínština.

Afroasijská jazyková rodina

- ***Semitské jazyky*** – hebrejšťina, arabšťina, etiopšťina atd.
- ***Čadské jazyky*** – haušťina.
- ***Berberské jazyky*** – guančťina.
- ***Kušitské jazyky*** – oromo, somálí.

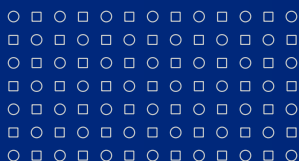
Paleoasijská jazyková rodina

- **Čukotsko-kamčatské jazyky** – čukotština, korjačtina, itelmenština.
- **Jukagirské jazyky** – severní jukagirština (vadulské nářečí, tundrová jukagirština) a jižní jukagirština (odulské nářečí, lesní jukagirština).
- Nivchština (giljačtina)
- Ainština

Sinotibetská jazyková rodina

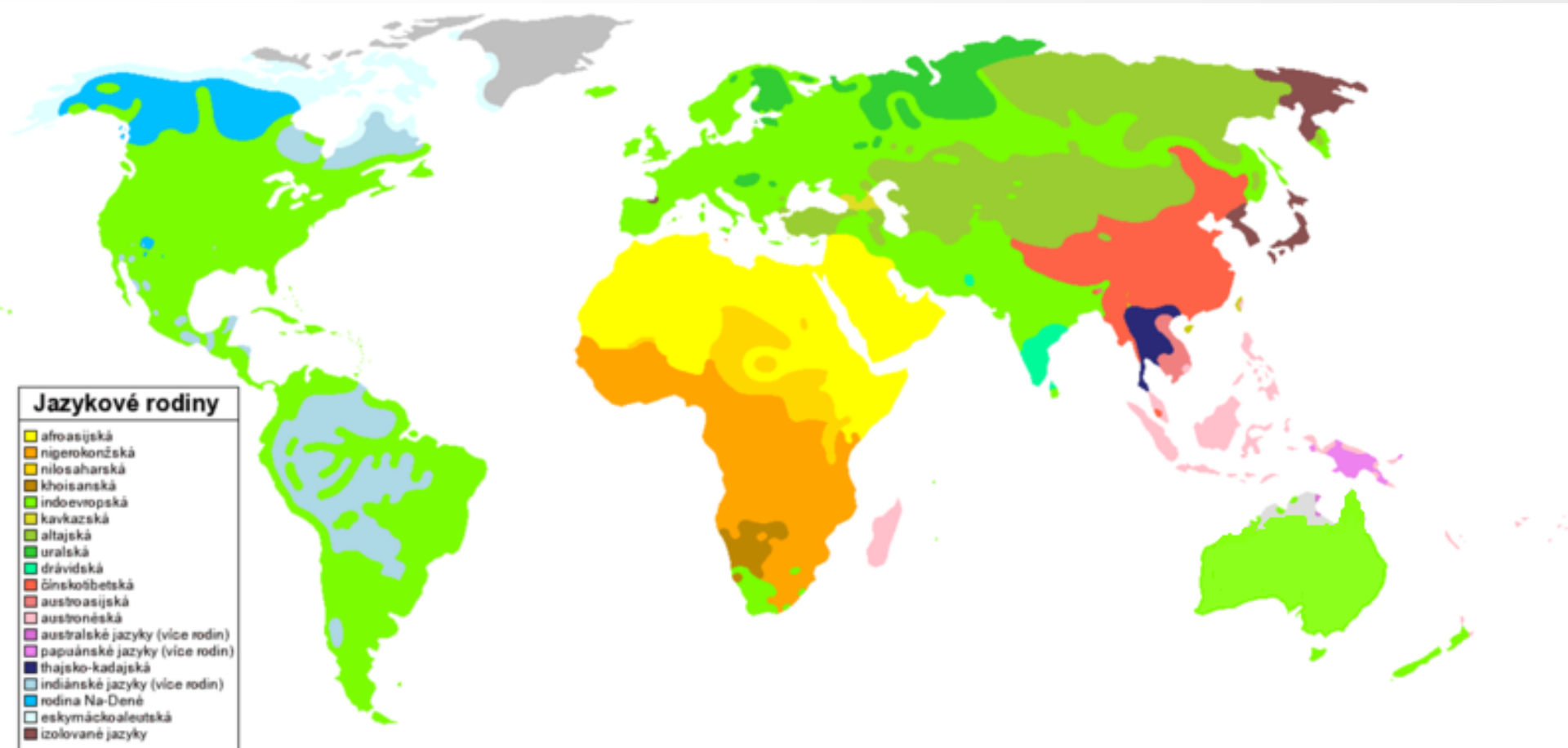
- **Čínské jazyky** – jinština, hui, gan, tchajwanština, šanghaiština.

- **Tibetobarmské jazyky** – baiština, tibetština, barmština, laoština.

<i>mluvčí:</i>	<i>rodilí</i>	<i>další</i>	<i>celkem</i>		<i>(v milionech)</i>
čínština	1 212	178	1 390		
angličtina	341	167	508		
hindština	366	121	487		
španělština	358	59	417		
arabština	220	?	?		
ruština	167	110	277		
bengálština	207	4	211		
portugalština	176	15	191		
indonéština	30	140	170		
němčina	100	28	128		
japonština	125	1	126		

stát / území	počet jazyků	úřední jazyky (pořadí podle počtu uživatelů) (tučně jsou uvedeny tzv. národní jazyky Indie)
Andhra Pradesh	2	telugština , urdština
Arunachal Pradesh	18	monpa, miji, aka, sherdukpen, bangni, nisni, apatan, tagin, hill miri, adi, gallong, digaru-mishmi, idu-mishmi, miju-mishmi, khampiti, nocte, tangsa, wancho
Assam	1	asámština
Bihar	1	hindština
Goa	2	konkánština , maráthština
Gujarat	1	gudžaráština
Haryana	1	hindština
Himachal Pradesh	2	hindština , paharština
Jammu and Kashmir	9	urdština , kašmírština , dogrijština, paharština, baltijština, ladakhština, paňdžábština , gudžriština, dadriština
Karnataka	1	kannadština
Kerala	1	malajalámština
Madhya Pradesh	1	hindština
Maharashtra	1	maráthština
Manipur	1	manipurština
Meghalaya	3	khasijština, garoština, angličtina
Mizoram	2	mizoština, angličtina
Nagaland	8	angami, ao, chang, konyak, lotha, sangtam, sema, chakhesang
Orissa	1	urijština
Punjab	1	paňdžábština
Rajasthan	2	hindština , radžastánština
Sikkim	4	lepčština, bhútánština, nepálština , limbuština
Tamilnadu	1	tamilština
Tripura	3	bengálština , kakbarakština, manipurština
Uttar Pradesh	2	hindština , urdština
West Bengal	1	bengálština
Andaman and Nikobar Island	6	hindština , nikobarština, malajalámština , bengálština , tamilština , telugština
Chandigarh	3	hindština , paňdžábština , angličtina
Dadra and Nagar Haveli	2	gudžaráština , hindština
Daman and Diu	1	gudžaráština
Delhi	3	hindština , paňdžábština , urdština
Lakshadweep	1	malajalámština
Pondicherry	5	tamilština , telugština , malajalámština , angličtina , francouzština

Pozn.: názvy států jsou uvedeny v oficiální anglické verzi, stejně jako kmenové jazyky ve státech Arunachal Pradesh a Nagaland, pro které české ekvivalenty neexistují; česká exonyma států viz tab. 29.
Zpracováno podle údajů ročenky India 1994, New Delhi 1995, s. 779–877

Náboženská rozrůzněnost

- Náboženství se formuje jako vztah lidského vědomí k tomu, co člověka přesahuje, tedy vztah mezi světem přirozeným (vnímaným lidskými smysly) a světem nadpřirozeným (tedy světem v představách v němž vznikají nejrůznější síly, bytosti a mocnosti).

Náboženské atributy:

- Soubor představ o vzájemnosti přirozeného a nadpřirozeného světa a z toho vyplývajících vazeb a vztahů.
- Soubor projevů náboženské úcty (např. modlitby, bohoslužby, poutě, procesí, meditace, oběti, rituální očištění).
- Organizační stránka existence a fungování konkrétní církve či sekty (např. hierarchie osob vykonávajících náboženské obřady, kultovní místa).

Náboženská rozrůzněnost

- Z hlediska geografie je náboženství vnímáno prostorově.

Formy:

- Kmenová.

- Národní.

- Světová.

Kmenová náboženství

- Náboženství přírodních národů - např. totemismus, fetišismus či animismus.
- **Totemismus** – založeno na uctívání totemů (např. zvíře, rostlina, minerál, dřevěný předmět).
- **Fetišismus** - umělé připisování vybraným předmětům určité symboly a dané objekty tak kromě toho, že jsou samy sebou, mohou představovat i jiné věci.
- **Animismus** - každá věc je řízena duchovní silou či myslící duší. Národy vyznávající kult předků věří, že člověk smrtí opouští svět živých a odchází do světa mrtvých. Tomuto přechodu je věnována velká pozornost, podobně jako darům (cenné předměty, jídlo, pití, osobní věci), které zemřelý dostává jako součást pohřební výbavy.

Další kmenová náboženství

- *Animatismus* - víra v odosobněné, netělesné, stěhující se síly, které se mohou vtělovat do lidí, zvířat, předmětů apod.; ty pak mají moc (amulety, ostatky svatých, lektvary aj.).
- *Magie* - aktivní činnost zaměřená na praktické úkony, prováděné individuálně. Neobrací se na prostředníky (kněží apod.). Účinkovat může i automaticky (rozbití zrcadla), zdroje jsou neznámé.
- *Šamanismus* - přímý kontakt se světem duchů a jeho ovládnutí. Šaman/šamanka je individuální praktik, který je s nadpřirozenými silami v osobním styku (kněz je pouze prostředník, „úředník“). Šaman se do jiných světů dostává v transu (drogy, bubnování, světelné efekty).
- *Rituály* - ustálené, opakující se činnosti.

Národní náboženství

- ❏ **Judaismus** - 11. stol. př. n. l., pět knih Mojžíšových (Pentateuch neboli tóra). Víra v jediného Boha - Jahve.
- ❏ **Zoroatrismus** - vzniklo před 3 tis. lety. Bůh stvořitel - Ahura Mazda je ústřední postavou posvátné knihy Avesta.
- ❏ **Hinduismus** - 4. až 6. stol. n.l. Základním pramenem tohoto velmi tolerantního náboženství je staroindický bráhmanismus. Uznává tři rovnoprávné bohy: Brahmů (stvořitele), Višnu (udržovatele, ochránce) a Šivu (ničitele). Kastovní systém.
- ❏ **Konfucianismus** - 6. stol. př. n. l. Významné místo v tomto náboženství zaujímá sociální etika.
- ❏ **Taoismus** - 6. stol. př. n. l. Odmítá jakékoliv vnější zasahování do chodu života lidí a jevů vyskytujících se krajině. Podle taoistické etiky je ctnosti dosahováno sebepoznáním a bezprostředním nazíráním, tj. „žitím v Tao“ (Tao = „cesta“).
- ❏ **Šintoismus**

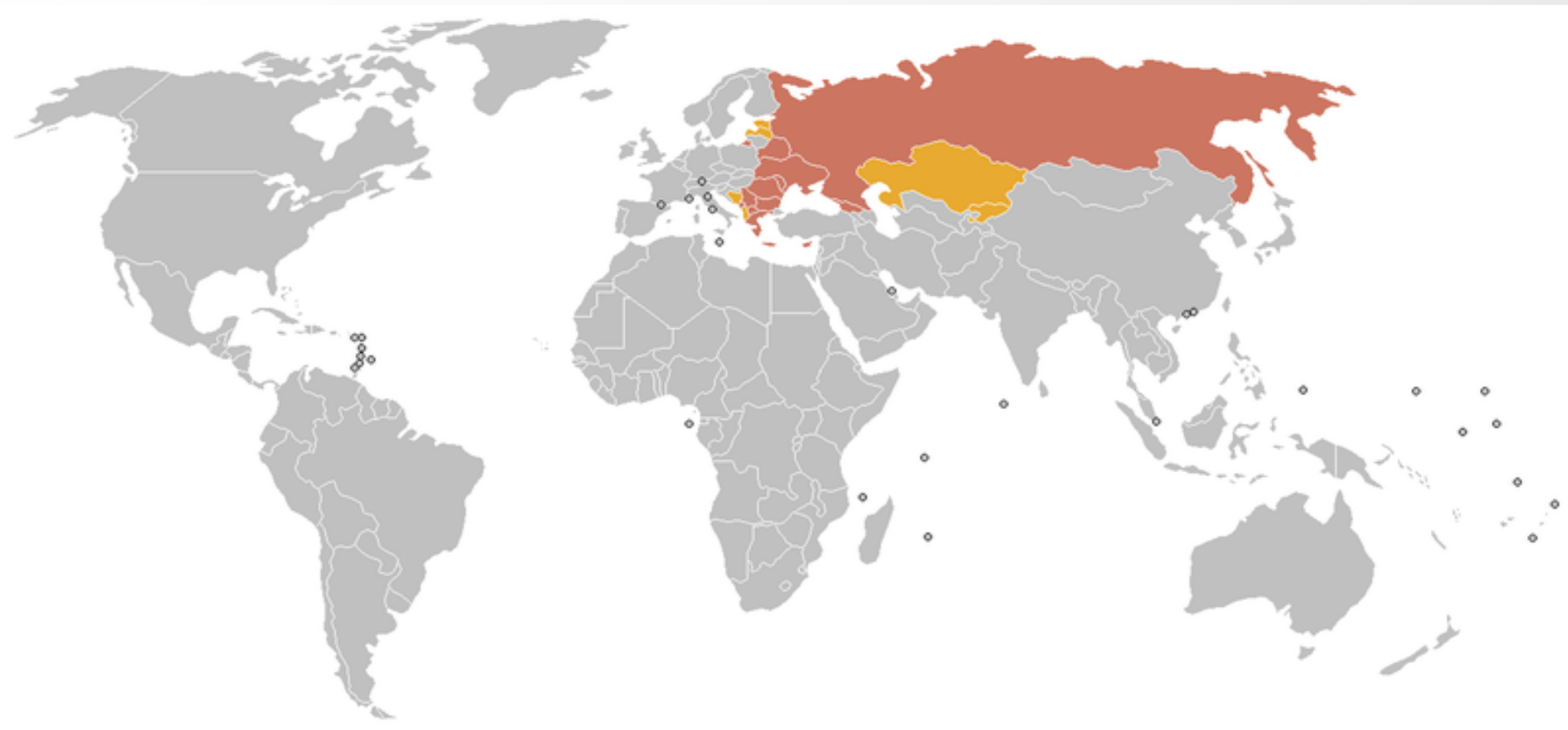
Světová náboženství

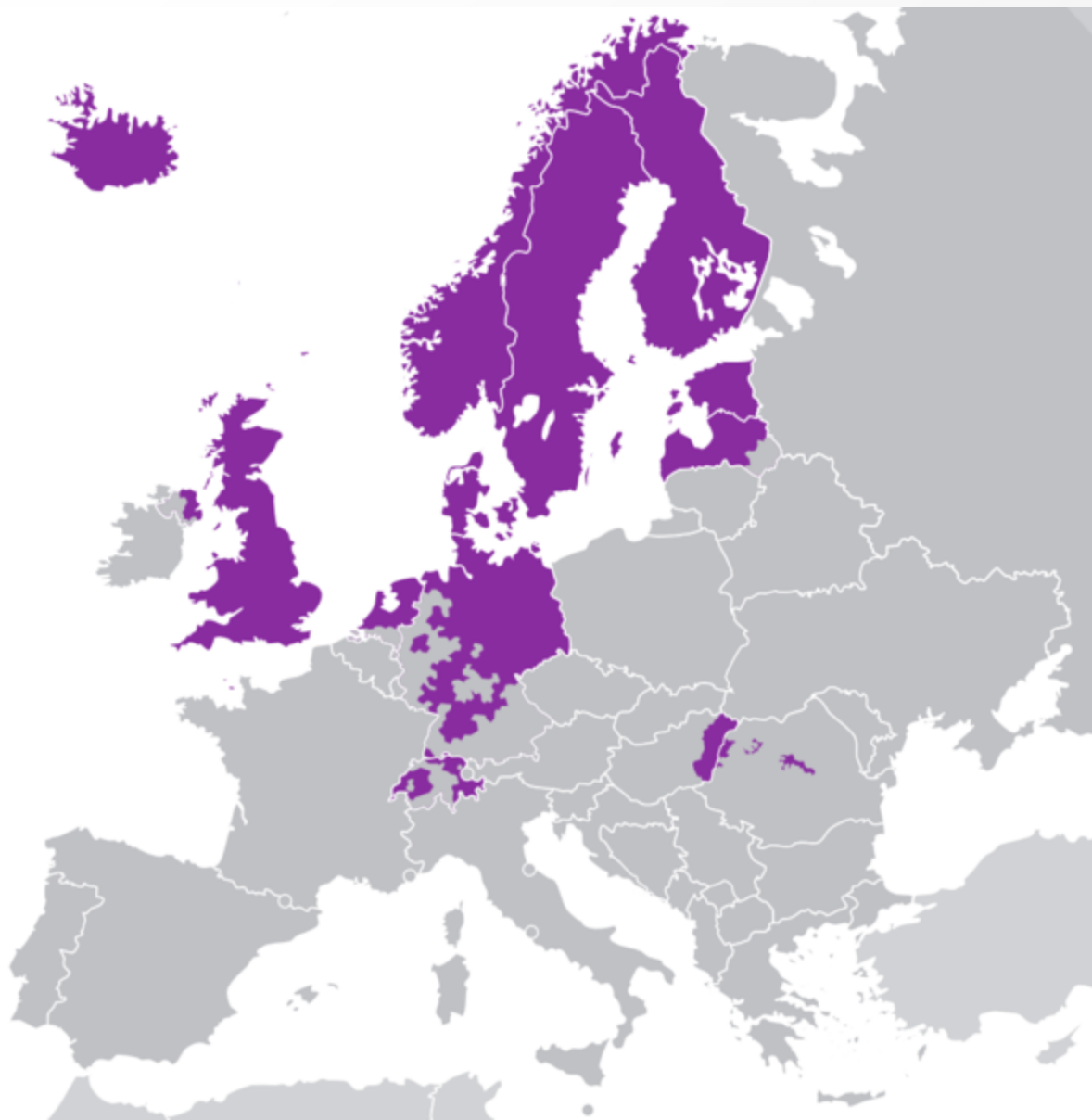
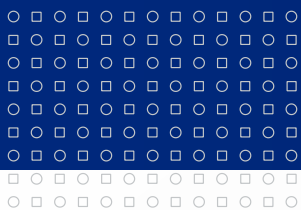
- ❏ ***Křesťanství*** - světový proud vyznavačů víry Ježíše Krista. Vznik v 1. stol. n. l. v Palestině. Základem je Bible – Starý a Nový zákon. Bůh je sice jediný, ale vystupuje ve třech podobách: jako Bůh Otec, Bůh Syn a Duch svatý.
- ❏ ***Římskokatolická větev*** – v čele papež. Sídlo ve Vatikánu. V poutních místech se z 80% uplatňuje kult Panny Marie (např. francouzské Lurdy, polská Jasna Góra) a místa s ostatky zemřelých (hrob Kristův v izraelském Jeruzalémě, hrob apoštolů Petra a Pavla ve Vatikánu a hrob svatého Jakuba ve španělském Santiago de Compostela).
- ❏ ***Protestantská větev*** – hlásí se k nim na 400 mil. lidí celého světa (např. evangelické augsburské vyznání, evangelické helvétské vyznání atd.).

Křesťanství

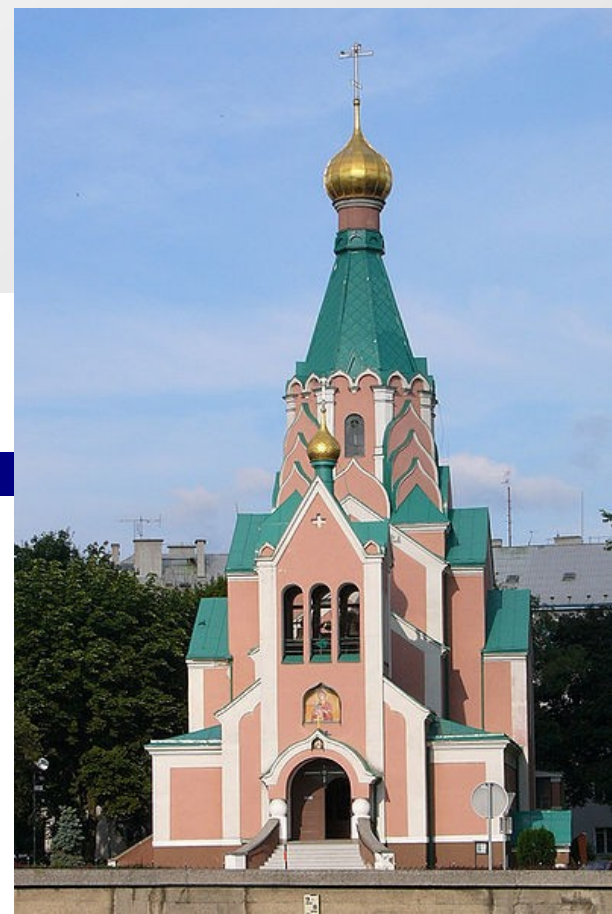
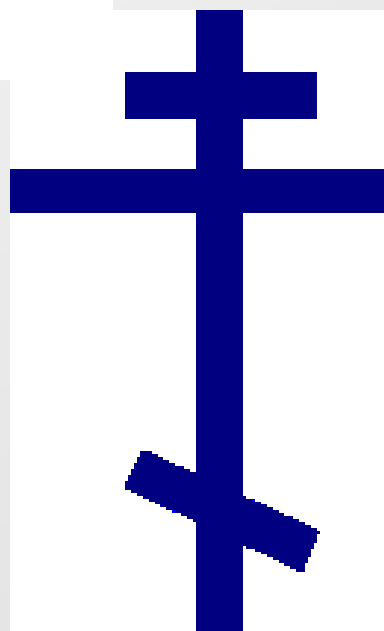
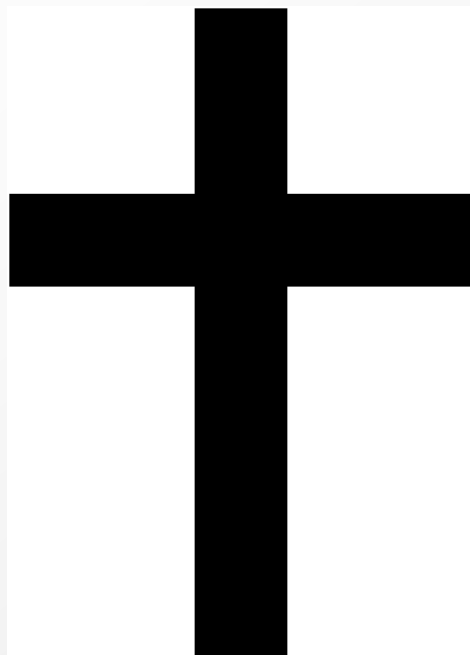
- ❏ *Pravoslavná (byzantská) větev* – představitel biskup. Postupně se vytvořily tzv. autokefálie církví (odvozeno z řeckého autos = sám, kefalé = hlava) s vlastními patriarcháty.
- ❏ Původními byly: konstantinopolský, alexandrijský, antiochijský, a jeruzalémský. Později přibýly : ruská, gruzínská, srbská, rumunská, bulharská, kyperská, řecká, albánská, polská, česko-slovenská, americká.
- ❏ Biskupové v různých zemích mají různé názvy: arcibiskup (Kypr, Řecko), metropolita (ČR, Polsko, Albánie), patriarcha (Rusko, Rumunsko).
- ❏ Poutními místy jsou např: ruský Zagorsk, ukrajinský Kyjev, řecký Athos.

Pravoslavní

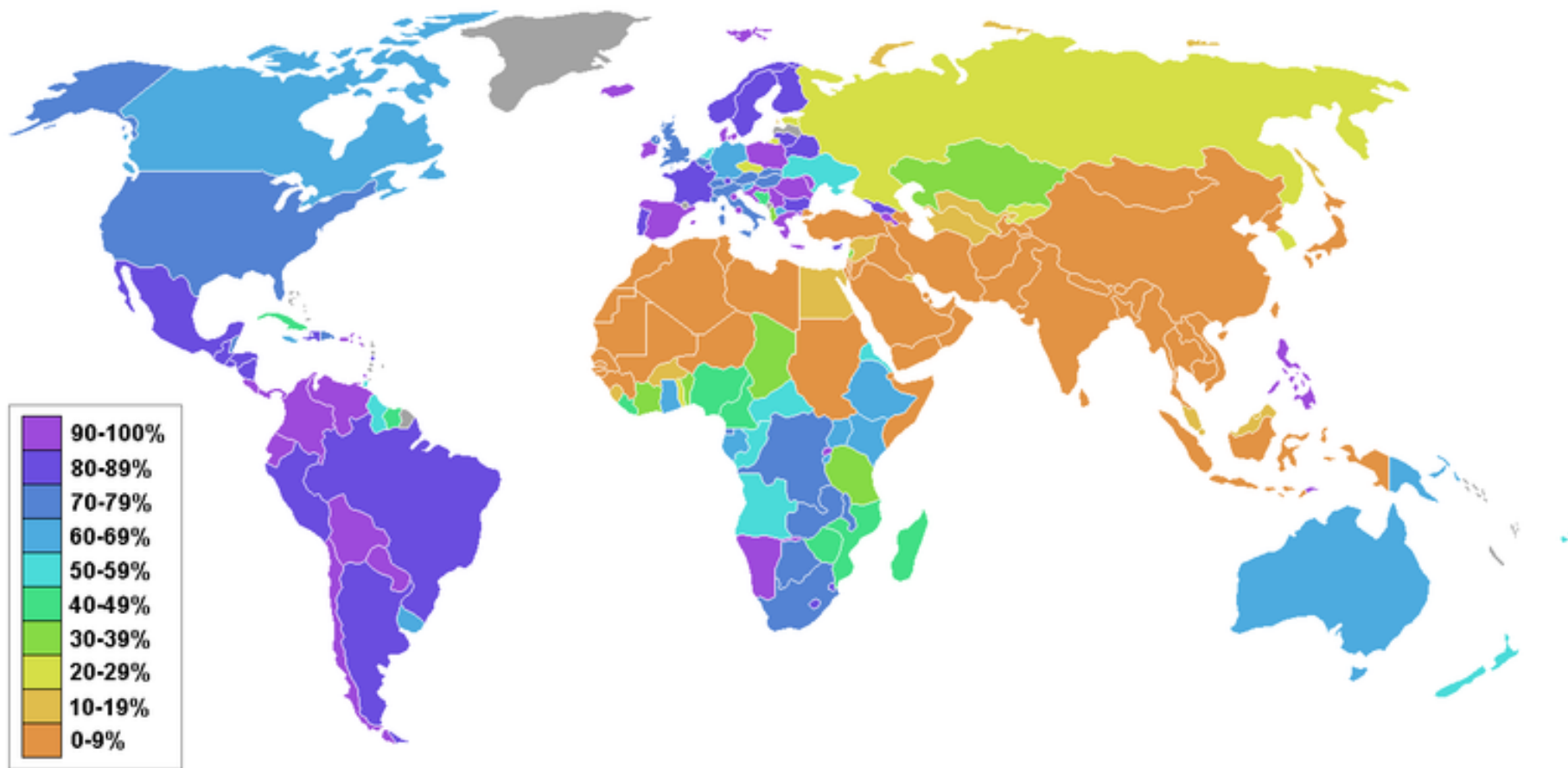

Protestanti v Evropě

Křesťanství ve světě

Buddhismus

- ❏ Nejstarší světové náboženství. 6. - 5. stol. př. n.l. a jsou spojovány s Buddhou (Budha = Probuzený).
- ❏ *Lámaismus* - specifická forma tibetského buddhismu. Centrem je klášter Pótala v tibetské Lhase.
- ❏ *Zen-buddhismus* - 4. a 5. stol. n.l. usiluje na bázi meditací o „vyprázdnění“ mysli a obnovení přirozené schopnosti vidět svět takový, jaký je, tj. bez kulturního civilizačního vědění získaného obvykle výchovou, zkušeností a logickým myšlením.

Islám

- Nejmladší náboženství - 7. stol. n.l. prorok Mohammed (Muhammad).
- Obsahuje prvky judaismu i křesťanství.
- Základem islámu je víra v jednoho Boha Alláha a jeho proroka Muhammada.
- Náboženství má pět hlavních pilířů víry: vyznání víry, modlitbu (pětkrát denně modlitby), půst v měsíci ramadánu, fenomén almužny a alespoň jednou za život vykonat pouť (hadž) do saúdskoarabské Mekky (mešita al-Haram s černým kamenem).
- Celkový počet vyznavačů islámu (muslimů) je odhadován na 1,3 mld. osob.
- Od 8. stol. n. l. se náboženství člení na dvě větve: sunnitskou a šíitskou.
- K poutním místům vedle Mekky a Medíny náleží i šíitská Karbalá v jižním Iráku a iránská centra Kamm a Mašhad.

Modlitba

- Prohlášená pětkrát za den.
- Věřící všech národností se modlí směrem k Mekce.
- Před modlitbou si omyjí ruce, hlavu, obličej, nohy.
- Dospělí muži se v pátek musejí modlit v mešitě, kde si vyslechnou kázání imána (vedoucího modlitby).

Ramadán

- Ramadán se nazývá též saum, tedy „půst“.
- Během ramadánu musí zdravý dospělý muslim každý den od východu do západu slunce dodržovat naprostý půst, to jest zdržovat se jídla, pití, kouření, žvýkání a sexu.
- Pro muslimy celého světa je tradičně ramadán nejsvátečnějším měsícem, kdy ponocují a hodují společně s příbuznými a přáteli.

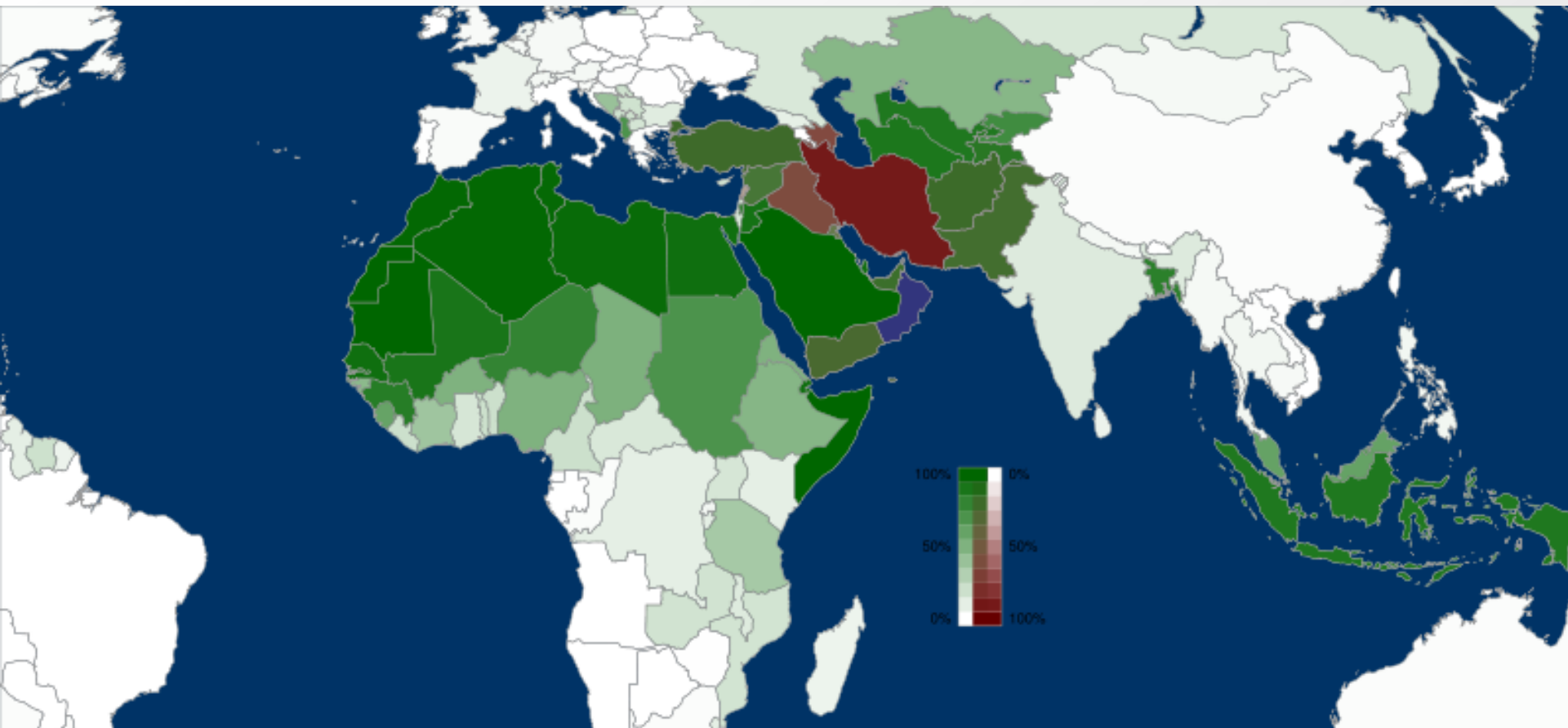
Mekka

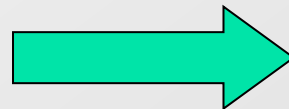
- Bohaté obchodní centrum a oáza, kult.
- Krychlová svatyně **Kaaba** (8 x 8 x 10 m) nad posvátným černým kamenem: zkamenělý anděl strážce Adama či meteorit ?

Islám ve světě

- Zákaz zpodobňovat Boha, požívat lihoviny a vepřové.
- Mnohoženství.
- Povinnost šířit islám, i mečem.
- Den odpočinku- pátek.
- Posvátná kniha- **korán** (sbírka kázání Muhammeda).

Sunnité a Šíité

Šíité a sunnité tvoří dvě základní větve islámu.

➤ Sunnité

Sunnité je odvozeno od arabského slova *sunna* (zvyk, cesta). Sunnité tvoří asi 90% všech muslimů. Za sunnity se označují ti muslimové, kteří již od roku 632 (rok 10 podle islámského kalendáře) po smrti Mohameda uznali za jeho nástupce Abú Bakra.

➤ Šíité

Jejich protipólem se stali šíité (z arabského *ší'at Alí* – strana Alího), kteří tvrdili, že titul chalífy by měl dědičně připadnout Mohamedově rodině, konkrétně jeho zeťovi Alímu.

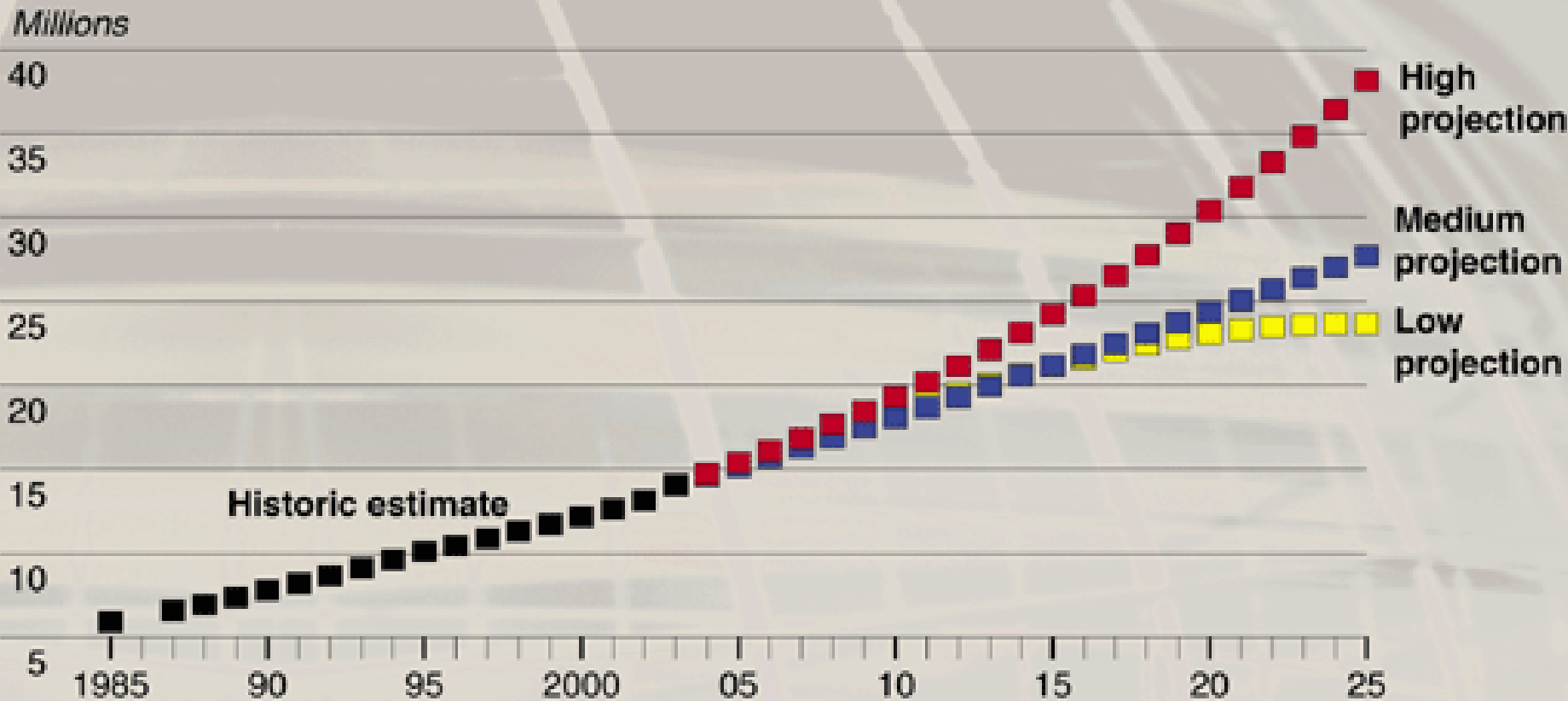
كثرت أمتك • ولا يزال كثرت أمتك • ولا يزال
كثرت أمتك • كثرت أمتك • كثرت أمتك • كثرت أمتك
الأمن قوامه كثرة • كثرت أمتك كثرت أمتك
إذ أبتنا إياهم • كثرت أمتك كثرت أمتك
سورة النور
سورة النور
والبحر • وليل العشر • والفتح والفتح
إذ أبتك • قتل في ذلك قسم الذي هجر • الزر كمن
بقل ربك يبارك • أرم ذات العباد • التي تظنون
بشأنها والبلاد • وتعود الذين جابوا البحر والبلاد
وفرحون ذي الأمان • الذين طغوا في البلاد
فأكسروا فيها العباد • كثرت أمتك كثرت أمتك

عقاب • إن كثرت أمتك • كثرت أمتك
عاقبته • كثرت أمتك • كثرت أمتك
وأما إذا كثرت أمتك • كثرت أمتك
أقارب • كثرت أمتك • كثرت أمتك
على طعام النجسين • كثرت أمتك
أنا • كثرت أمتك • كثرت أمتك
وكذا وكذا • كثرت أمتك
وحيث يومئذ يجمعهم يومئذ كثرت أمتك
الذي كثرت أمتك • كثرت أمتك
لا يمدت جناحه أحد • كثرت أمتك
بأنهم كثرت أمتك • كثرت أمتك
سورة النور • كثرت أمتك

Mešita, minaret, muezin, džamija

EU: Estimated and Projected Muslim Population, 1985 - 2025

Source: Based on a variety of diplomatic and media reporting as well as government, academic, and other sources.